

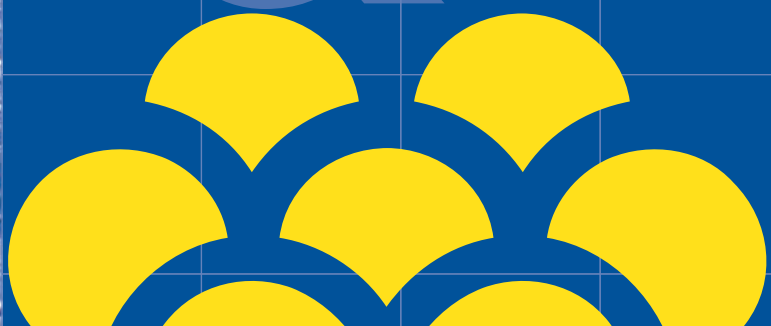
gemeente

Zoetermeer

Jeugdmonitor Zoetermeer 2012

Onderzoek & Statistiek

Inwoners, Afdeling Beleid,
Jeugd, Onderwijs en Sport
Bedrijfsvoering, Afdeling Facilitair Bedrijf,
Onderzoek en Statistiek

JEUGDMONITOR ZOETERMEER 2012

Juni 2013

COLOFON

Uitgave:	Gemeente Zoetermeer Postbus 15 2700 AA Zoetermeer Telefoon : 14079 Internet : www.zoetermeer.nl
Samenstelling:	Janny Luggens, Directie Bedrijfsvoering, afdeling Facilitair Bedrijf/ Onderzoek en Statistiek Caroline Faber, Directie Inwoners, afdeling Beleid/Cluster Jeugd, Onderwijs en Sport
Opdrachtgever:	Directie Inwoners, afdeling Beleid Contactpersoon: Peter van der Wart
Omslagontwerp:	Cees Koppenol, Concernstaf / Communicatie
Bronvermelding:	Overname van gegevens uit dit rapport is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING.....	5
1 Domein Thuis.....	7
1.1 Kenmerken Zoetermeerse jeugd	7
1.1.1 Leeftijdsopbouw	7
1.1.2 Etniciteit	8
1.1.3 Geboorte en sterfte.....	9
1.1.4 Jonge moeders	11
1.2 Thuissituatie	12
1.2.1 Woonsituatie	12
1.2.2 Geboren en getogen.....	12
1.2.3 Huishoudenssamenstelling.....	13
1.2.4 Kinderen in minimahuishoudens.....	15
1.2.5 Huisvesting	16
1.2.6 Migratie	18
1.2.7 Kinderopvang.....	21
1.2.8 Peuterspeelzalen	22
1.2.9 Voor- en Vroegschoolse Educatie	22
1.2.10 Resultaten VVE.....	22
1.3 Zorg.....	24
1.3.1 Meerpunt: Centrum voor Jeugd en Gezin in Zoetermeer	24
1.3.2 Jeugdgezondheidszorg.....	25
1.3.3 Bureau Jeugdzorg	26
1.3.4 Kindermishandeling	28
1.3.5 Jeugdformaat	29
1.3.6 JongerenInformatiePunt (JIP).....	30
1.3.7 Opvoedbureau Zoetermeer	32
1.3.8 Gezondheid.....	33
1.3.9 Fysieke gezondheid.....	36
1.3.10 Jongerenoverlast	38
1.3.11 Jeugdcriminaliteit	38
2 Domein School en Werk	45
2.1 Basisschool	45
2.1.1 Resultaten VVE-basisscholen	45
2.1.2 Primair onderwijs	46
2.1.3 Extra faciliteiten.....	48
2.1.4 Speciaal basisonderwijs	48
2.1.5 Hoogbegaafden	49
2.1.6 Schoolbegeleiding	49
2.2 Voortgezet Onderwijs.....	50
2.2.1 Voortgezet onderwijs	50
2.2.2 (Voortgezet) speciaal onderwijs.....	55
2.3 Vervolgonderwijs.....	56
2.4 Zorg op maat.....	58
2.4.1 Schoolmaatschappelijk werk basisonderwijs.....	58
2.4.2 Schoolmaatschappelijk werk Voortgezet Onderwijs.....	60
2.4.3 Verzuim.....	61
2.4.4 Voortijdig schoolverlaters.....	63
2.4.5 Volwasseneneducatie	65

2.4.6	Ongeletterdheid	65
2.4.7	Schoolbeleving en waardering.....	66
2.5	Buitenschoolse activiteiten.....	67
2.5.1	Brede School Zoetermeer.....	67
2.5.2	Cultuureducatie.....	68
2.6	Jongeren en werk.....	69
2.6.1	Jeugd op de arbeidsmarkt	69
2.6.2	Jongeren met een uitkering	69
2.6.3	Niet-werkende werkzoekenden	70
3	Domein Straat en Vrije tijd	73
3.1	Voorzieningen in Zoetermeer.....	73
3.1.1	Speelplekken	73
3.1.2	Sport- en spelactiviteiten	74
3.1.3	Sport- en cultuurcheque	74
3.1.4	Bibliotheek	74
3.1.5	ZoetermeerPas	74
3.1.6	Jongerenwerk	75
3.1.7	Uitgaansgelegenheden.....	75
3.2	Hoe besteedt de jeugd zijn vrije tijd?	76
3.2.1	Vrijtijdsbesteding.....	76
3.2.2	Sport- en spelactiviteiten	76
3.2.3	Sport- en cultuurcheque	76
3.2.4	Lichaamsbeweging	77
3.2.5	Jongerenwerk	78
3.2.6	Jongerencentra	78
3.2.7	Jongerencoaches	78
3.2.8	Uitgaan.....	78
3.2.9	Actief op sociale netwerken	79
3.2.10	Natuur, milieu en duurzaamheid.....	80
3.2.11	Bezoek parken.....	80
3.2.12	Voorzieningengebruik	80
3.2.13	Bekendheid JIP.....	80
3.3	Vrijtijdsbesteding in vorm van participatie.....	81
3.3.1	Jongerenparticipatie	81
3.3.2	Politiek actief.....	82
3.3.3	Mantelzorg en vrijwilligerswerk	82
	BEGRIPPENLIJST	83
	BIJLAGEN.....	87
	BRONNEN.....	89

INLEIDING

Hoofddoel van het integrale jeugdbeleid van de gemeente Zoetermeer is een omgeving creëren waar het goed opvoeden en opgroeien is. Zoetermeer wil een stad zijn waar de jeugd haar talenten kan ontwikkelen en als inwoners regie kan nemen op het eigen leven.

Er zijn drie domeinen waar de jeugd in verkeert: thuis, school en werk, en straat en vrije tijd. Allereerst is er het domein van het gezin/thuis waarin opgroeien tot een gezond kind centraal staat en ouders worden ondersteund bij de opvoeding en goede woon-, opvang- en speelvoorzieningen. In het domein school en werk worden de talenten ontwikkeld door breed en passend leren. In de vrije tijd bevindt de jeugd zich op straat met allerlei voorzieningen en activiteiten waar geleerd kan worden om met plezier mee te doen en te participeren.

Voor u ligt de vierde Jeugdmonitor van Zoetermeer, waarin een schat van gegevens staat over jongeren in de periode 2011-2012. De meest relevante gegevens uit deze monitor zijn opgenomen in de rapportage De Jeugd van Zoetermeer 2012. Onder de jeugd wordt verstaan jongeren in de leeftijd van 0 tot 26 jaar.

Leidend bij de gegevensverzameling voor de monitor, zijn de doelen die de gemeente heeft gesteld in de visienota Oog voor de Jeugd uit 2011. Zoetermeer heeft de volgende kerndoelen geformuleerd voor de jeugd:

Kerndoel 1: Kinderen zijn opgegroeid onder begeleiding van allemaal opvoeders.
Kerndoel 2: Jong volwassenen kunnen zelfstandig wonen en leven.
Kerndoel 3: Jongeren zijn gezond, maatschappijbewust en zelfredzaam.
Kerndoel 4: Jongeren hebben een baan met behulp van hun eigen leerweg.
Kerndoel 5: Jongeren doen actief mee en participeren in de stad.
Kerndoel 6: Jongeren hebben geleerd met plezier vrije tijd te besteden door sport, natuur, cultuur en/of uitgaan.

Als goed niet voldoende is....zorg op maat....

Voor die jongeren en hun opvoeders waar de basisvoorzieningen niet voldoende blijken te zijn, is er zorg op maat. Dit resulteert in kerndoel 7:

Kerndoel 7: De jeugd en hun ouders hebben bij (problemen) zorg op maat ontvangen in en/of buiten het gezin, op school en op weg naar werk.

De Jeugdmonitor is gebaseerd op een groot aantal bronnen, onderzoeken en registraties over de jeugd. Een volledig overzicht van de geraadpleegde bronnen kunt u vinden in het bronnenoverzicht achter in de monitor.

De gegevens uit deze monitor worden gebruikt om het integrale jeugdbeleid te evalueren en desgewenst op te scherpen. Uit privacyoogmerk zijn geen gegevens opgenomen als de doelgroep uit minder dan 10 personen bestaat. De jongste teldatum voor de leerlinggegevens is 1 oktober 2011 en de peildatum van de bevolkingsgegevens is 1 januari 2012.

De monitor is opgesteld door Onderzoek en Statistiek en het cluster Jeugd, Onderwijs en Sport van de directie Inwoners.

1

Domein Thuis

De gemeente Zoetermeer streeft ernaar een stad te zijn waar het goed opvoeden en opgroeien is. Om dit te bereiken wordt een integraal jeugdbeleid gevoerd in drie domeinen: thuis, school en werk, en straat en vrije tijd.

Dit hoofdstuk geeft inzicht in de gezinssituatie van de Zoetermeerse jeugd in 2010-2012, volgens de doelen die hiervoor in de visienota Oog voor de Jeugd zijn geformuleerd.

Paragraaf 1 bespreekt de kenmerken van de jeugd van 0 tot en met 26 jaar. Paragraaf 2 geeft inzicht in hun woonsituatie en paragraaf 3 biedt een overzicht van de zorg die kinderen en hun ouders ontvangen hebben.

Nota Integraal jeugdbeleid: Oog voor de Jeugd, 2011

<i>De jeugd is gezond, emotioneel stabiel en sociaal vaardig en woont veilig bij ouders of later zo zelfstandig mogelijk op maat.</i>
Kerdoel 1: kinderen zijn opgegroeid onder begeleiding van allemaal opvoeders.
Kerdoel 2: jong volwassenen kunnen zelfstandig wonen en leven.
De jeugd en hun ouders ontvangen (bij problemen) zorg op maat in en/of buiten het gezin.

1.1

Kenmerken Zoetermeerse jeugd

Deze paragraaf geeft inzicht in de kenmerken van de Zoetermeerse jeugd per 1 januari 2012. Onder jeugd wordt verstaan kinderen en jongeren van 0 tot en met 26 jaar. U vindt hier informatie over het aantal jeugdigen, hun leeftijdsopbouw, geboorte- en sterftecijfers, kindersterfte en tienermoeders.

1.1.1

Leeftijdsopbouw

In Zoetermeer woonden op 1 januari 2012 40.335 jeugdigen (0 t/m 26 jaar). Dit betekent dat 33% van de Zoetermeerse bevolking jonger is dan 27 jaar. In Nederland is dit 32%. Tabel 1.1 geeft de verdeling weer van de diverse leeftijdsgroepen over de laatste vijf jaar. Het percentage jeugdigen daalt licht in de tijd.

Tabel 1.1 Aantal inwoners per leeftijdsgroep

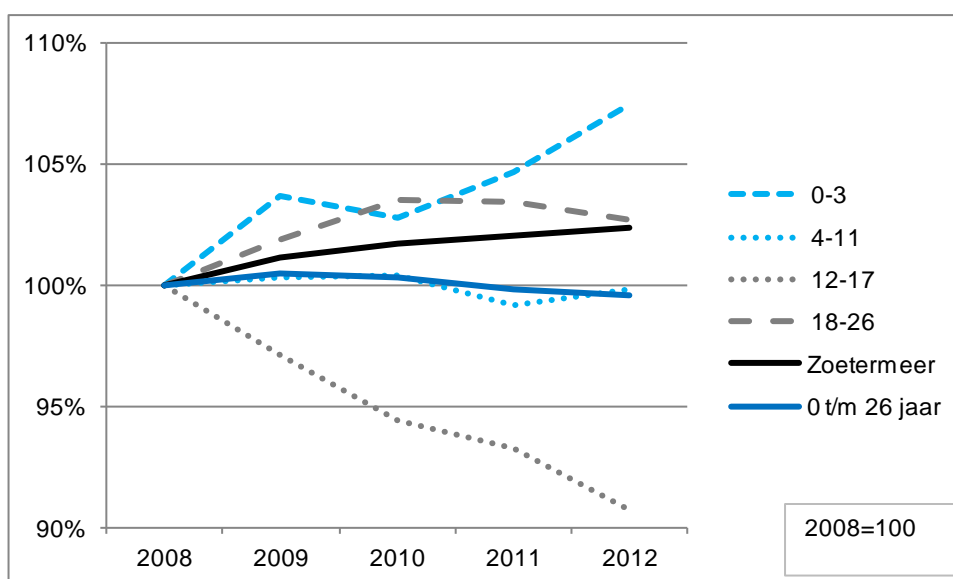
	2008	2009	2010	2011	2012
0-3	5.280	5.473	5.428	5.528	5.676
4-11	11.400	11.436	11.448	11.303	11.384
12-17	10.046	9.755	9.484	9.366	9.111
18-26	13.787	14.044	14.279	14.259	14.164
>= 27	78.987	80.174	80.889	81.464	82.035
Zoetermeer	119.500	120.882	121.528	121.920	122.370
0 t/m 26 jaar	40.513	40.708	40.639	40.456	40.335

Bron: Gemeente Zoetermeer, GBA.

Zoetermeer telt meer jongens dan meisjes van 0 t/m 26 jaar, nl. 1.123. Dit geldt voor alle onderscheiden leeftijdsgroepen, maar vooral in de leeftijdsgroep van 4-11 jaar.

In de afgelopen vier jaren is het aantal jeugdigen vrijwel gelijk gebleven. Zoetermeer als geheel kende in deze tijd een groei van 2%. Het percentage jeugdigen in de totale Zoetermeerse bevolking daalt dus. Figuur 1.1 toont de groeisnelheid van de verschillende leeftijdsgroepen. Hieruit blijkt dat het aantal 0 t/m 3 jarigen met 8% is gegroeid. Deze groep kent hiermee de grootste groei. De groep 4 t/m 11 jarigen is de laatste jaren qua grootte identiek gebleven. De groep 12 t/m 17- jarigen is met 9% afgenomen. Deze groep neemt gestaag af. De oudste leeftijdsgroep - die van 18 t/m 26 jaar - is in de laatste jaren licht gegroeid.

Figuur 1.1 Ontwikkeling per leeftijdsgroep, in % van het aantal in 2008

Bron: Gemeente Zoetermeer, GBA.

1.1.2 Etniciteit

Etniciteit is gebaseerd op het geboorteland van de jongere en/of dat van de ouder(s). Tenminste één ouder dient in het buitenland geboren te zijn (CBS-definitie). Op basis van deze definitie is 33% van de Zoetermeerse jeugd tot 27 jaar van allochtone herkomst. Met 10% vormen de overige niet-westerse allochtonen hiervan de grootste groep.

Tabel 1.2 Jongeren naar etniciteit per 1-1-2012

	aantal	%
Autochtoon	27.071	67%
Turks	575	1%
Marokkaans	1.081	3%
Surinaams	3.243	8%
Antilliaans/Arubaans	1.220	3%
Westers	3.147	8%
Overig niet-westers	3.998	10%
Totaal	40.335	100%

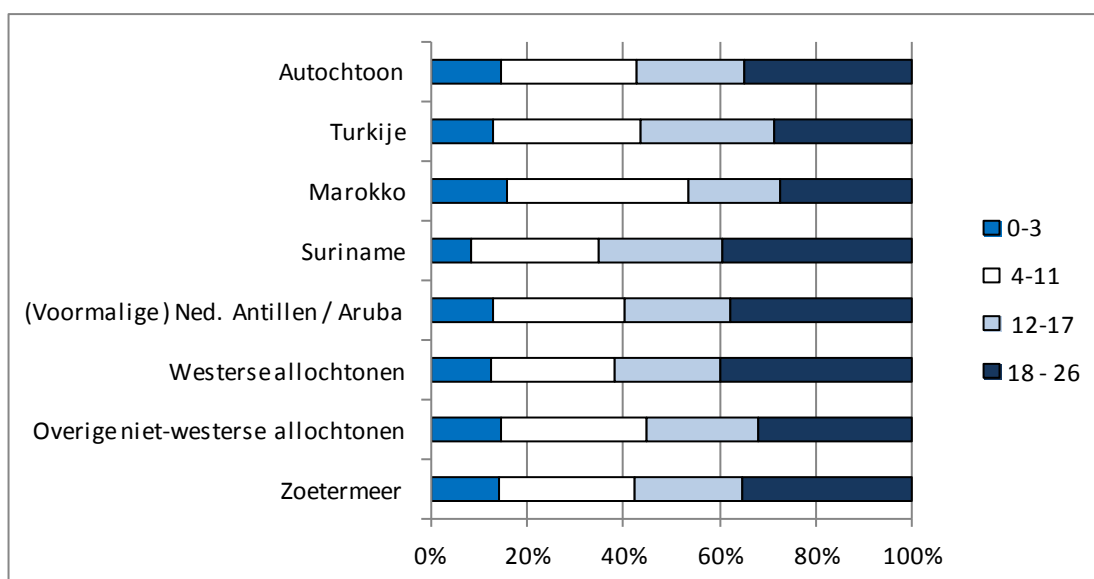
Bron: Gemeente Zoetermeer, GBA.

In totaal heeft Zoetermeer 10.117 *niet-westerse* jeugdige allochtonen¹. Dit is 25% van de jeugd.

Leeftijdsopbouw allochtone jeugd

Figuur 1.2 toont de leeftijdsverdeling van de Zoetermeerse jeugd naar etniciteit. De Marokkaanse jeugd is het jongst: zij kent relatief de meeste 0 t/m 3- en 4 t/m 11-jarigen en de minste jongeren van 18 t/m 26 jaar. De Surinaamse jeugd is het oudst: er zijn relatief weinig Surinaamse kinderen van 0 t/m 3 jaar, maar relatief veel Surinaamse jongeren van 18 t/m 26 jaar. De leeftijdsopbouw van de westerse allochtone jeugd en die uit de (voormalige) Nederlandse Antillianen/Aruba is ongeveer gelijk aan de autochtone Zoetermeerse jeugd.

Figuur 1.2 Leeftijdsopbouw allochtonen, 1-1-2012

Bron: Gemeente Zoetermeer, GBA.

1.1.3

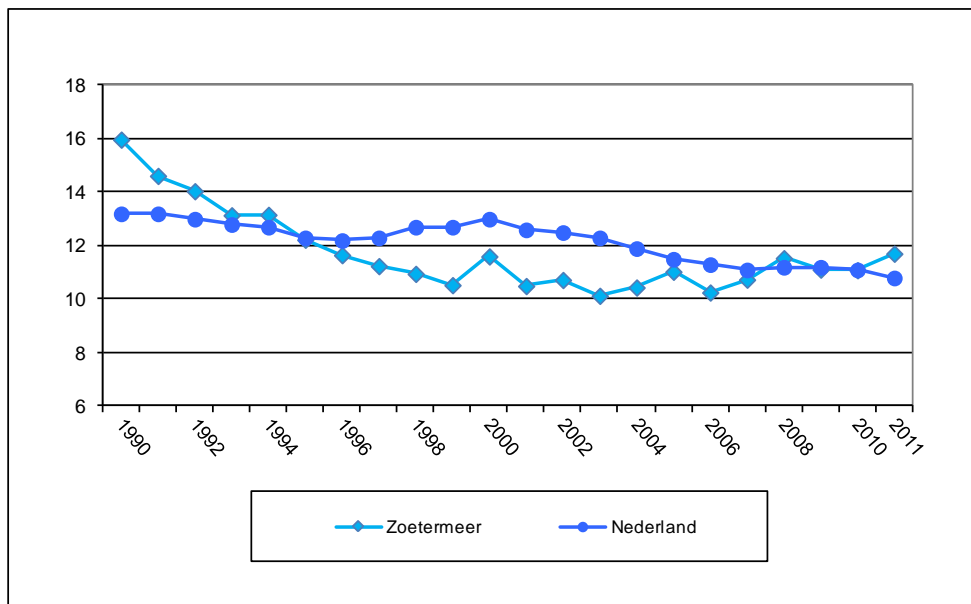
Geboorte en sterfte

In 2011 zijn 1.430 baby's geboren in Zoetermeer. De laatste tien jaar worden er gemiddeld per jaar zo'n 1.280 kinderen geboren. Het bruto geboortecijfer, dit is het

¹ Een niet-westerse allochtoon is een allochtoon met als herkomstgroepering een van de landen in de werelddelen Afrika, Latijns-Amerika en Azië (excl. Indonesië en Japan) of Turkije. Een westerse allochtoon is een allochtoon met als herkomstgroepering een van de landen in de werelddelen Europa (excl. Turkije), Noord-Amerika en Oceanië of Indonesië of Japan.

aantal levend geboren per duizend van de gemiddelde bevolking, varieert de laatste tien jaar tussen de 10 en de 12. In 1990 was dit aantal nog 16. Lag tussen 1997 en 2006 het Zoetermeers geboortecijfer lager dan het landelijk gemiddelde, de laatste jaren ligt dit met 11 per duizend even hoog, om in 2011 met bijna 12 boven het landelijk gemiddelde uit te komen van 10,8 per duizend.

Figuur 1.3 Geboorten per 1.000 van de gemiddelde bevolking

Bron: Gemeente Zoetermeer, GBA.

Van de baby's die in 2011 zijn geboren, hadden er 27 (2%) een tienermoeder. Dat wil zeggen dat hun moeder jonger dan 20 jaar was toen het kind geboren werd. De meeste kinderen (35%) hadden een moeder tussen de 30 en 34 jaar. Van 32% van de baby's was de moeder tussen de 25 en 29 jaar oud. Slechts 2% van de borelingen in 2011 hadden een moeder van 40 jaar of ouder. Van de baby's die in 2010 geboren zijn had eveneens 2% een moeder onder de twintig jaar, 34% een moeder tussen de 30 en 34 jaar en 3% een moeder van 40 jaar of ouder.

Sterfte

In 2011 overleden 13 Zoetermeerse jongeren (0 t/m 26 jaar). Dit komt neer op 0,32 sterfgevallen per 1.000 jongeren.

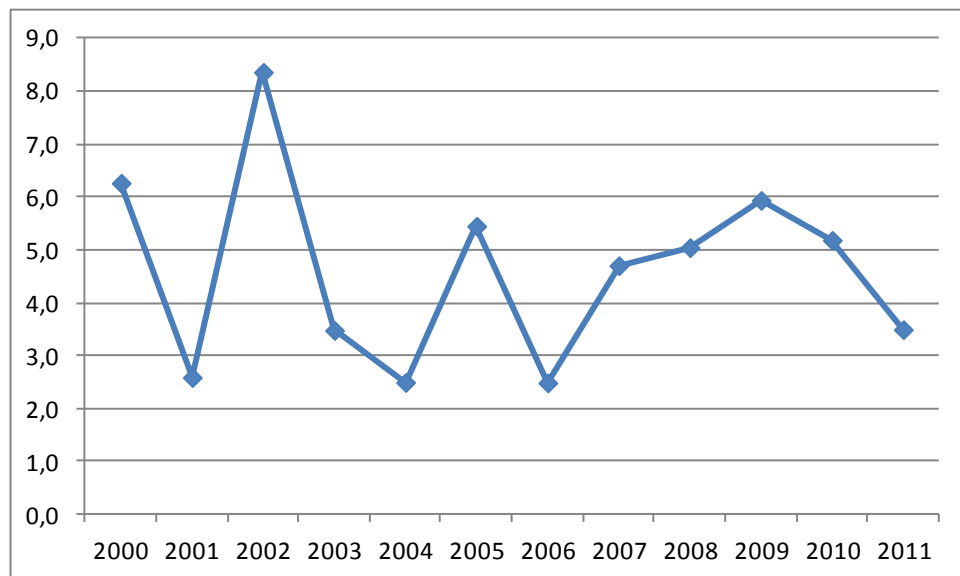
De jeugdsterfte van jongeren tussen de 1 en 27 jaar bedroeg in dit jaar 0,2 per duizend jongeren van deze leeftijd. Dit is meer dan in 2010 (0,15), en lager dan in 2005 met 0,33. Overigens gaat het om zeer kleine aantallen, die in de beschouwde periode variëren tussen acht (2011) en dertien (2005) overleden jongeren.

Zuigelingensterfte

Onder zuigelingensterfte wordt verstaan het aantal zuigelingen van 0 tot 1 jaar dat sterft per duizend levendgeborenen in het jaar. In 2011 bedroeg de zuigelingensterfte 3,5. De laatste tien jaren varieert de zuigelingensterfte tussen de 2,5 en de 8,4.

Overigens gaat het hier om zeer kleine aantallen gestorvenen, nl. absoluut tussen de 3 en de 10 sterfgevallen.

Figuur 1.4 Zuigelingensterfte, in 2000 t/m 2011

Bron: Gemeente Zoetermeer, GBA.

Landelijk ligt het aantal sterfgevallen per 1.000 jongeren in de leeftijd van 0 tot en met 25 jaar in 2011 op 0,28, voor Zoetermeer was dit vergelijkbare cijfer 0,33.

1.1.4

Jonge moeders

Als een meisje voor haar 20ste jaar een kind heeft gekregen, wordt zij als jonge moeder gekwalificeerd. Zoetermeer volgt jonge moeders tot en met de leeftijd van 22 jaar. Per 1 januari 2012 waren er 97 jonge moeders met in totaal 119 kinderen. De moeders variëren in leeftijd. De jongste was 16 jaar, de oudste 22 jaar. Bijna 28 procent van de jonge moeders is op 1 januari 2012 jonger dan twintig jaar.

Tabel 1.3

Aantal jonge moeders per 1 januari, 2010 t/m 2012

	2010	2011	2012
Aantal jonge moeders	105	121	97
Aantal kinderen	111	149	119

Bron: Gemeente Zoetermeer, GBA.

De meeste jonge moeders wonen in de wijken Meerzicht en Centrum (resp. 31% en 26%). Ruim driekwart van de jonge moeders is in Nederland geboren (78%).

1.2

Thuissituatie

Deze paragraaf geeft informatie over de thuissituatie van de jeugd in Zoetermeer. Waar wonen ze, hoe is het huishouden samengesteld waartoe ze behoren, hoe is de situatie in minimahuishoudens. Ook geeft de paragraaf inzicht in hoeveel plaatsen er in de kinderopvang worden benut, hoeveel peuters meededen aan Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) en wat de resultaten hiervan zijn.

1.2.1

Woonsituatie

Per 1 januari 2011 woont volgens het CBS 97,6% van alle 0 tot 20- jarigen nog bij hun ouder(s). Slechts 0,5% woont alleen en 0,2% woont samen. De resterende 1,6% woont of in een institutioneel huishouden of wordt als 'overig lid van het huishouden' benoemd. Onder andere pleegkinderen behoren tot deze laatste categorie.

Van de jongeren van 20 tot 25 jaar woont 61% thuis, is 15% alleenstaand en woont 19% samen (al dan niet met kinderen). Verder is 2% ouder in een éénouderhuishouden. De rest (3%) woont in een tehuis of is bijvoorbeeld kostganger of pleegkind.

Naar wijk

Met ruim achtduizend jongeren is Oosterheem de wijk met de meeste jeugd. Rokkeveen komt op de tweede plaats met bijna zeventuizend jongeren. In Noordhove wonen per 1 januari 2012 nog geen drieduizend jongeren. In deze wijk wonen – op Industrie-en Buitengebied na - de minste jongeren.

Tabel 1.4

Jeugd naar wijk en leeftijd, 1 januari 2012

	Leeftijd				Totaal	
	0-3	4-11	12-17	18-26	abs	%
Centrum	921	1.552	1.125	2.493	6.091	15%
Meerzicht	670	1.265	946	1.655	4.536	11%
Buytenwegh de Leyens	819	1.543	1.328	2.125	5.815	14%
Seghwaert	808	1.490	1.142	2.074	5.514	14%
Noordhove	332	787	743	1.109	2.971	7%
Rokkeveen	733	1.794	1.939	2.528	6.994	17%
Oosterheem	1.368	2.885	1.830	2.091	8.174	20%
Ind. + Buitengebied	25	68	58	89	240	1%
Totaal	5.676	11.384	9.111	14.164	40.335	100%

Bron: Gemeente Zoetermeer, GBA .

Naar leeftijd onderscheiden wonen de meeste 0-3 en 4-11 jarigen in Oosterheem. In de leeftijdsklasse van 18 t/m 26 jaar wonen de meeste jongeren in Centrum en Rokkeveen. Zie ook bijlage 1.

1.2.2

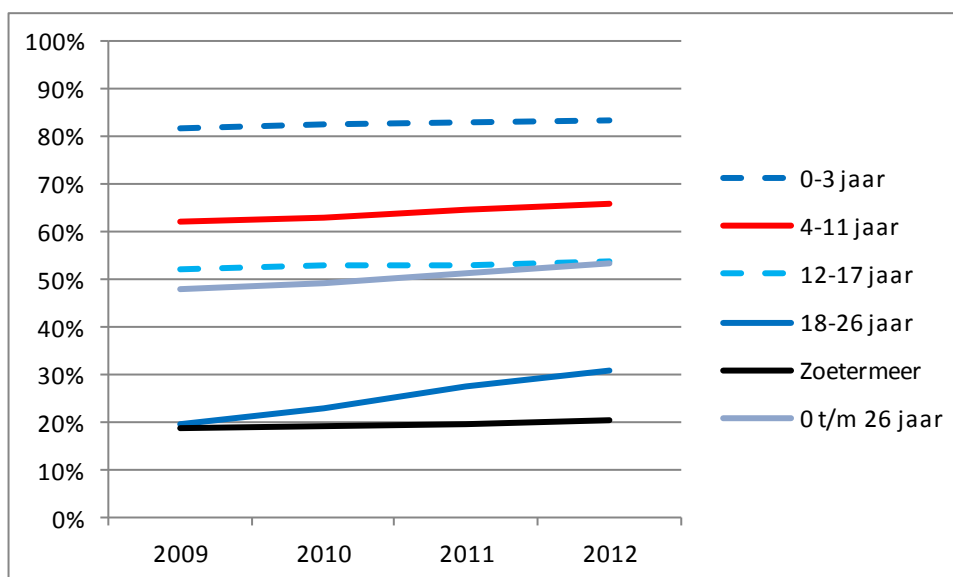
Geboren en getogen

Meer dan de helft (53%) van de Zoetermeerse jongeren t/m 26 jaar is in Zoetermeer geboren. Figuur 1.6 toont dat de laatste jaren het aandeel jongeren dat in onze stad geboren is, gestaag is toegenomen. Viervijfde van de 0-3 jarigen is in Zoetermeer geboren. Voor de 4-11 jarigen is dit aandeel nu 66%.

Verder is per 1 januari 2012 meer dan de helft van de 12-17 jarigen in Zoetermeer geboren en vertoont het aandeel in Zoetermeer geborenen onder de 18-26 jarigen de laatste jaren een stijgende lijn, van 20% op 1 januari 2009 naar 31% per 1 januari 2012.

Van de totale bevolking van Zoetermeer is een vijfde deel ofwel 20% in de stad zelf geboren.

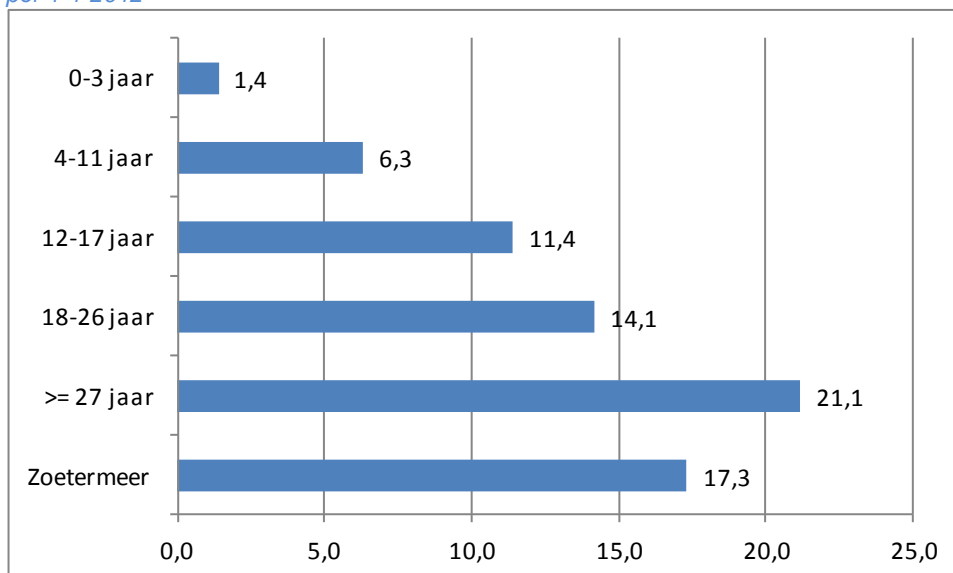
Figuur 1.5 Aandeel jongeren dat is geboren in Zoetermeer

Bron: Gemeente Zoetermeer, GBA.

Zoetermeerse jongeren hebben gemiddeld genomen het grootste deel van hun leven in Zoetermeer gewoond, namelijk ruim driekwart van hun leven. De jongsten wonen hier gemiddeld het langst van hun leven, de achttienjarigen zo'n driekwart van hun leven en de 26-jarigen gemiddeld iets meer dan de helft van hun leven.

Figuur 1.6 Gemiddelde woonduur in Zoetermeer (in jaren), per leeftijdsgroep en voor alle Zoetermeeders, per 1-1-2012

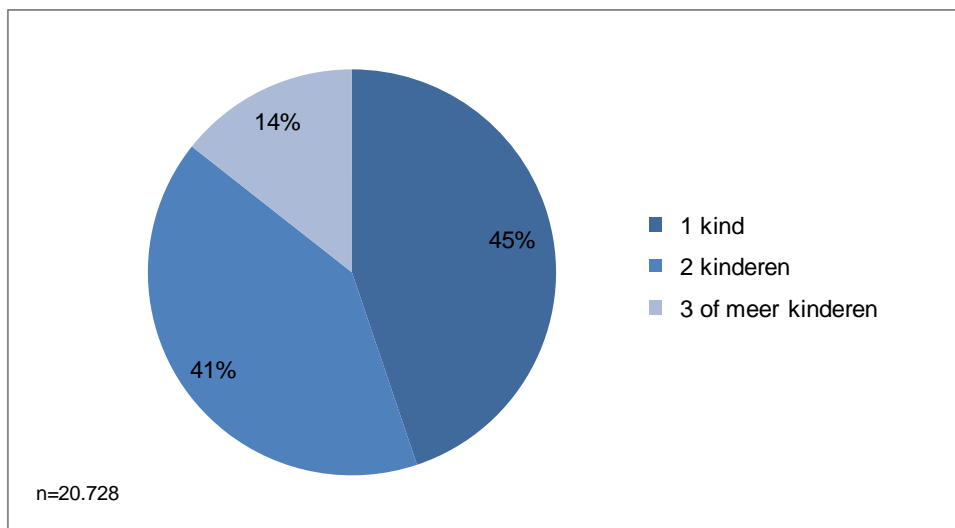
Bron: Gemeente Zoetermeer, GBA.

1.2.3 Huishoudenssamenstelling

Per 1 januari 2011 is volgens het CBS van alle huishoudens in Zoetermeer 32% een eenpersoonshuishouden, 29% is een meerpersoonshuishouden zonder kinderen, en 39% van de huishoudens is een meerpersoonshuishouden met kinderen. Van alle huishoudens is 10% een eenouderhuishouden (deze behoren tot de groep van meerpersoonshuishouden met kinderen).

In Zoetermeer woonden per 1 januari 2011 in totaal 20.728 huishoudens met kinderen. Figuur 1.7 laat zien dat iets minder dan de helft (45%) van deze huishoudens 1 kind heeft; 41% heeft 2 kinderen en 14% van de huishoudens met kinderen heeft drie of meer kinderen.

Figuur 1.7 Aantal huishoudens met kinderen, naar kindertal, per 1 januari 2011*

Bron: CBS.
* voorlopig cijfer

Van alle huishoudens met kinderen vormen de gehuwde paren met kinderen de meerderheid. Dit zijn er 12.557 ofwel 61%. Tabel 1.5 laat zien dat bijna 5.700 huishoudens een huishouden is van een gehuwd paar met 2 kinderen.

Tabel 1.5 Aantal huishoudens met kinderen naar huishoudensamenstelling en kindertal, per 1 januari 2011*

	1 kind	2 kinderen	3 of meer kinderen	Totaal
Niet-gehuwd paar met kinderen	1.415	1.134	316	2.865
Gehuwd paar met kinderen	4.790	5.692	2.075	12.557
Eenouderhuishouden	3.084	1.630	592	5.306
Totaal	9.289	8.456	2.983	20.728

Bron: CBS.
* voorlopig cijfer

De huishoudens kunnen ook onderverdeeld worden naar leeftijd van de kinderen. In tabel 1.6 staat de onderverdeling naar leeftijdsklasse van het jongste kind: 30% van alle huishoudens met kinderen heeft een jongste kind in de leeftijd van 0-5 jaar. Dit betekent dat – als er meerdere kinderen in een gezin zijn – dit ongeacht de leeftijd van het oudste kind is. De leeftijd van de oudste kan dus variëren tussen de 0-5, 6-11, 12-17 enzovoorts, oplopend tot 25 jaar of ouder.

Tabel 1.6 Aantal huishoudens met kinderen naar leeftijd jongste kind, per 1 januari 2011*

	aantal	%
Jongste 0-5 jaar	6.152	30%
Jongste 6-11 jaar	4.337	21%
Jongste 12-17 jaar	4.545	22%
Jongste 18-24 jaar	3.945	19%
Jongste 25 of ouder	1.749	8%
Totaal	20.728	100%

Bron: CBS.

* voorlopig cijfer

Verder blijkt uit tabel 1.6 dat 22% van de huishoudens met kinderen een huishouden is met een jongste kind in de leeftijdsklasse van 12-17 jaar.

1.2.4 Kinderen in minimahuishoudens

Van de ruim 26.000 kinderen in de leeftijd tot 18 jaar leeft - volgens de Armoedemonitor Zoetermeer 2012 - 14% in een minimahuishouden tot 110 procent van het sociaal minimum. Ten opzichte van 2009 is het aandeel kinderen dat opgroeit in een minimahuishouden toegenomen van 13% naar 14%.

Kinderen in de leeftijdscategorie tot vier jaar groeien minder vaak op in een minima-huishouden dan oudere kinderen.

Tabel 1.7 Kinderen in (minima) huishoudens, naar leeftijd

Leeftijdsklasse	2009		2011		Alle kinderen		Aandeel	
	in minimahuishoudens				2011		2009	2011
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%		
0 t/m 3 jaar	510	16%	694	18%	5.696	22%	9%	12%
4 t/m 11 jaar	1.517	46%	1.700	45%	11.302	43%	13%	15%
12 t/m 17 jaar	1.257	38%	1.360	36%	9.104	35%	13%	15%
Totaal	3.284	100%	3.754	100%	26.102	100%	13%	14%

Bron: KWIZ 2012.

Vooral in de wijken Centrum en Meerzicht ligt – met resp. 30% en 22% het aandeel minimakinderen flink hoger dan het stedelijke percentage van 14%.

Tabel 1.8 Kinderen in (minima) huishoudens met een inkomen tot 110% van het Wettelijk sociaal minimum (Wsm), naar wijk

Wijk	2009		2011		Alle kinderen		Aandeel	
	in minimahuishoudens				2011		2009	2011
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%		
Centrum	943	29%	1.073	29%	3.572	14%	28%	30%
Meerzicht	576	18%	635	17%	2.904	11%	20%	22%
Buytenwegh de Leyens	509	15%	641	17%	3.705	14%	14%	17%
Seghwaert	286	9%	323	9%	3.435	13%	8%	9%
Noordhove	146	4%	153	4%	1.850	7%	7%	8%
Rokkeveen	159	5%	145	4%	4.386	17%	3%	3%
Oosterheem	656	20%	775	21%	6.080	23%	12%	13%
Overig	9	0%	9	0%	170	1%	2%	5%
Totaal Zoetermeer	3.284	100%	3.754	100%	26.102	100%	13%	14%

Bron: KWIZ 2012.

Er zijn in 2011 2.640 huishoudens in Zoetermeer met een oudste persoon van 18 t/m 26 jaar. Van deze huishoudens is 17% een minimahuishouden.

Tabel 1.9

Leeftijdsofbouw (minima) huishoudens in 2011, inkomen 110%

Leeftijdscategorie	Minimahuishoudens		Alle huishoudens		Aandeel
	Aantal	%	Aantal	%	
< 18 jaar			x		
18 t/m 26 jaar	456	8%	2.640	5%	17%
27 jaar en ouder	5.117	92%	50.604	95%	10%
Totaal	5.573	100%	53.274	100%	10%

Bron: KWIZ 2012.

X: kan niet gepubliceerd worden om geheimhoudingsredenen

1.2.5

Huisvesting

Zoals eerder vermeld staat, woont per 1 januari 2011 98% van alle jongeren tot 20 jaar nog bij hun ouder(s). Jongeren vanaf 20 jaar gaan steeds vaker zelfstandig wonen. Volgens het CBS woont van de 20-25 jarigen 61% nog bij hun ouder(s), is 15% alleenstaand, woont 19% samen en is 2% van deze leeftijdsgroep een ouder in een éénouderhuishouden en 3% valt onder de categorie 'overig lid huishouden'. Onder andere pleegkinderen behoren tot deze laatste categorie.

In de periode 2010 tot heden is de gemeente er in geslaagd om ongeveer 500 jongerenwoningen aan de Zoetermeerse woningvoorraad toe te voegen. Het gaat daarbij globaal om ruim 100 speciaal voor jongeren gelabelde sociale huurwoningen en ongeveer 400 goedkope koopwoningen voor starters op de woningmarkt. Gelet op de huidige economische crisis en de landelijk drastisch ingezakte woningmarkt is dit een goede prestatie.

Ook in de komende jaren blijft de ambitie van de gemeente op het vlak van voldoende en goede huisvesting voor jongeren hoog op de agenda staan. Nog dit jaar is de start voorzien van de bouw van 40 voor jongeren gelabelde sociale huurwoningen in de wijk Seghwaert. Daarnaast is de gemeente op meerdere locaties in het Stadscentrum met eigenaren van leegstaande kantoren in gesprek om deze kantoren om te bouwen tot jongerenappartementen.

Startersleningen

Starters op de koopwoningenmarkt voor wie een koopwoning net niet bereikbaar is, kunnen via de gemeente een starterslening opvragen. Inmiddels zijn ruim 400 Zoetermeerse starters aan een koopwoning geholpen met behulp van een starterslening van de gemeente.

Eigen onderzoek van de gemeente wijst uit dat vooral jongeren tussen de 20 en 30 jaar, die vanuit het ouderlijk huis als éénpersoonshuishouden in een eigen woning willen komen, gebruik maken van de starterslening. Voor hen is er door middel van de starterslening continue een geschikt aanbod van zo'n 400 koopwoningen. Jongeren die gebruik maken van de starterslening kopen graag een woning omdat ze een sterke binding met de stad Zoetermeer hebben.

Een schatting levert op dat 80 tot 90% van de startersleningen wordt verstrekt aan 23 tot 30-jarigen. Het gros hiervan zit in de leeftijdsgroep 25 – 27 jaar.

Woonwensen starters ²

Uit het WoONonderzoek 2009 van Haaglanden blijkt dat in 2009 in Zoetermeer 4.834 personen aangaven zelfstandig te willen gaan wonen (in 2006 waren dit er 5.048).

De woonwensen van deze starters zijn: 65% zoekt een huurwoning, 90% zoekt een meergezinswoning, 30% zoekt een woning met een of twee kamers, en 50% wil drie kamers. Verder wil 10% in het centrum wonen, 50% op maximaal 15 minuten lopen van het centrum. Er zijn voor deze groep geen gegevens bekend over de gewenste huur- of koopprijs. Veelal zal deze (sterk) afhankelijk zijn van het inkomen.

² Let op: 'starters' is niet hetzelfde als 'jongeren'

Profiel woningzoekenden

Uit de Aanbodrapportage 2011 van de sociale huurmarkt Haaglanden blijkt dat er 3.513 starters uit Zoetermeer op een corporatiewoning hebben gereageerd. Van deze starters zocht vier op de tien alleen in Zoetermeer een woning. Bijna de helft (47%) probeerde zowel in Zoetermeer als elders in Haaglanden een woning te vinden.

Tabel 1.10 *Profiel Zoetermeerse woningzoekenden die in 2011 op een corporatiewoning hebben gereageerd*

Categorie	Zoekt alleen in Zoetermeer	Zoekt in Zoetermeer en elders in Haaglanden	Zoekt alleen elders in Haaglanden	Totaal
Starters *	1.404	1.651	458	3.513
<u>Naar leeftijd (starters en doorstromers)</u>				
18 t/m 22 jaar	739	749	195	1.683
23 t/m 26 jaar	554	771	203	1.528
>= 27 jaar	1.762	1.607	540	3.909
Totaal	3.055	3.127	938	7.120

* ongeacht leeftijd

Bron: Haaglanden 2012.

Tabel 1.11 toont het profiel van de *geslaagde* kandidaten voor het aanbod in Zoetermeer.

Tabel 1.11 *Profiel Woningzoekenden die in 2011 in Zoetermeer een woning hebben gevonden*

	Doorstromers	Starters
Totaal	824	632
Uit Zoetermeer	595	427
<u>Naar leeftijd *</u>		
18 t/m 22 jaar	39	231
23 t/m 26 jaar	79	156

* niet alleen uit Zoetermeer

Bron: Haaglanden 2012.

Geslaagde starters die een woning in Zoetermeer hebben gevonden zijn voor het grootste deel afkomstig uit Zoetermeer (427 of 68%). De rest komt uit Haaglanden (133 of 21%) of van buiten Haaglanden (72 of 11%). Het aantal woningzoekende starters dat op een woning in Zoetermeer heeft gereageerd en dat van buiten Zoetermeer komt (7.793), is echter veel groter dan het aantal Zoetermeerse starters dat in Zoetermeer zoekt. De slaagkansen van Zoetermeerse starters in Zoetermeer zijn dus veel groter dan die van starters van buiten de stad. Dat de lokale starters veel vaker een woning vinden in de eigen gemeente is overigens niet uniek voor Zoetermeer; het geldt voor vrijwel alle regiogemeenten. Dit heeft niet zozeer te maken met de regelgeving, maar meer met het zoekgedrag van jongeren.

Woonruimte voor studenten

Zoetermeer is sinds 2003 HBO-stad door de komst van een dependance van de Haagse Hogeschool. Deze dependance biedt inmiddels meerdere opleidingen op HBO-niveau aan. In Zoetermeer kan aan enkele studenten woonruimte geboden worden.

1.2.6

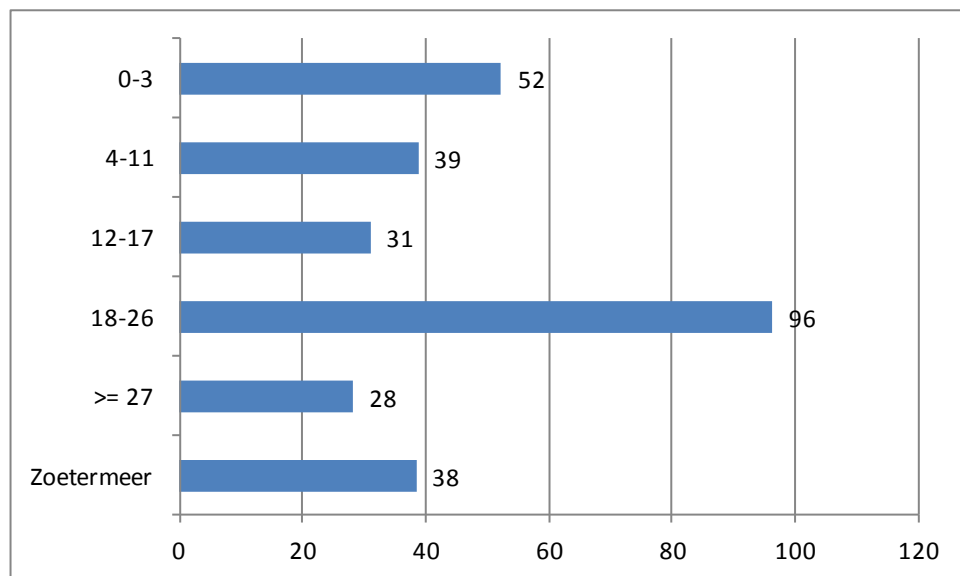
Migratie

Vestigers

In 2011 zijn 2.385 jongeren van 0 t/m 26 jaar vanuit een andere plaats naar Zoetermeer verhuisd. Het vestigingscijfer is het aantal nieuwe bewoners per 1.000 van de gemiddelde bevolking in een jaar. Het vestigingscijfer onder de jongeren laat een dalende tendens zien: was dit in 2008 nog 75, in 2009 was dit 69, in 2010 bedroeg dit cijfer 65 en nu in 2011 is dit gedaald naar 59.

In 2011 verhuisden 253 jongeren minder naar Zoetermeer dan in 2010. Maar doordat er nu ook iets minder jongeren in Zoetermeer zijn, telt het aantal minder zwaar door. Ook onder volwassenen (de Zoetermeeders ouder dan 26 jaar) daalde overigens het vestigingscijfer: van 42 in 2008 via 34 in 2009 naar zelfs 28 in 2011.

Figuur 1.8 Aantal vestigers in 2011 per 1.000 van de gemiddelde bevolking, naar leeftijdsgroep

Bron: Gemeente Zoetermeer, GBA.
Vestigingscijfers zijn afgezet tegen de eigen leeftijdsgroep.
Zoetermeer = de gehele bevolking van Zoetermeer

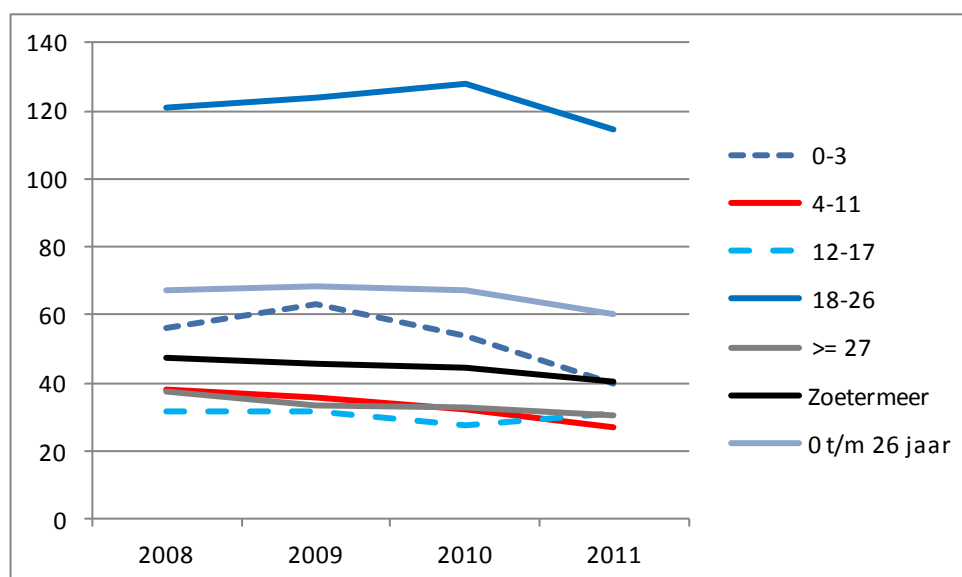
Relatief gezien komen er veel baby's en peuters (0 t/m 3 jaar) in Zoetermeer wonen. Veel mensen verhuizen naar Zoetermeer omdat ze vanwege gezinsuitbreiding een groter huis nodig hebben. Opmerkelijk is het relatief hoge vestigingscijfer van 96 onder de 18 t/m 26-jarigen, ook al is dit de laatste jaren gedaald van 116 in 2008 via 109 in 2010 naar 96 in 2011.

Figuur 1.8 toont de vestigingscijfers in 2011 per leeftijdsgroep.

Vertrekkers

In 2011 hebben 2.075 jongeren van 0 t/m 26 jaar Zoetermeer verlaten. Er vertrokken 60 jongeren per 1.000 van de gemiddelde jeugdige bevolking (het vertrekcijfer). Was het vertrekcijfer in 2008 nog 67, en in 2009 nog 69, de laatste twee jaar is het vertrekcijfer alleen gedaald.

Figuur 1.9 Aantal vertrekkers per 1.000 van de gemiddelde bevolking

Bron: Gemeente Zoetermeer, GBA.
Vertrekcijfers zijn afgezet tegen de eigen leeftijdsgroep.

Het vertrekcijfer onder de 0-3 jarigen laat, na een aanvankelijke stijging, de laatste twee jaren een sterke daling zien. Het vertrekcijfer onder de 4-11 jarigen daalt geleidelijk, bij de groep van 12-17 jarigen is dit cijfer stabiel. Bij de groep van 18-26 jarigen is het vertrekcijfer, na twee jaren van lichte stijging, het laatste jaar gedaald van 128 in 2010 naar 115 in 2011.

Migratiesaldo

Het migratiesaldo is het verschil tussen vestiging en vertrek: bij een positief migratiesaldo komen er meer mensen in Zoetermeer wonen dan er vertrekken en bij een negatief migratiesaldo verlaten meer mensen de stad dan dat er zich vestigen.

Kende Zoetermeer sinds 2002 onafgebroken een positief migratiesaldo (o.a. door de bouw van de wijk Oosterheem), sinds 2010 is dit saldo negatief. In 2011 kende Zoetermeer een negatief migratiesaldo van -242. Er vertrokken dus 242 inwoners meer dan er kwamen wonen.

Tabel 1.12 Leeftijdspecifiek migratiesaldo, 2008 t/m 2011

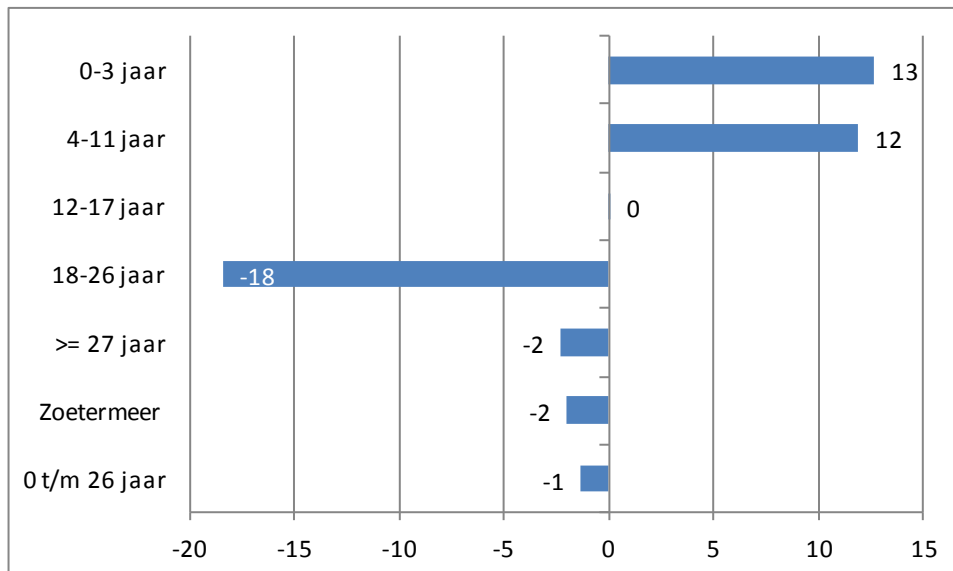
	2008	2009	2010	2011
0-3	157	43	67	71
4-11	158	44	57	135
12-17	65	16	42	1
18-26	-72	-81	-263	-261
>= 27	375	48	-93	-188
Zoetermeer	683	70	-190	-242
0 t/m 26 jaar	308	22	-97	-54

Bron: Gemeente Zoetermeer, GBA.

Het migratiesaldo van de totale groep 0 t/m 26- jarigen is van 8 per duizend in 2008 gedaald naar 1 per duizend in 2009. Vervolgens is dit saldo in 2010 negatief geworden (-2). Er vertrokken dus toen 2 jongeren per duizend jongeren van de groep van 0 t/m 26 jaar meer, dan er zich vestigden. In 2011 bedraagt het migratiesaldo -1. In 2011 zijn er dus meer jongeren vertrokken dan gevestigd. Dit wordt vooral veroorzaakt door de groep 18 t/m 26-jarigen. Met een negatief saldo in 2011 van -261 verlaten nog steeds meer jongeren van 18 t/m 26 jaar de stad dan dat er zich

vestigen. Overigens laten de jongste leeftijdsgroepen – en met name die van 4-11 jaar, het laatste jaar een stijging zien in het migratiesaldo. Het migratiesaldo voor de 0 t/m 3- jarigen is met 13 per duizend in 2011 het hoogst van alle leeftijdsgroepen.

Figuur 1.10 Migratiesaldo 2011 (vestiging min vertrek) per 1.000 van de gemiddelde bevolking

Bron: Gemeente Zoetermeer, GBA.
 Migratiesaldo is afgezet tegen de eigen leeftijdsgroep.
 Zoetermeer : betreft alle inwoners van Zoetermeer.

1.2.7

Kinderopvang

Zoetermeer biedt een breed scala van mogelijkheden op het gebied van kinderopvang. Diverse organisaties verzorgen ieder vanuit hun eigen uitgangspunten kinderopvang. Men kent kinderdagverblijven voor kinderen van 0-4 jaar (kdv), buitenschoolse opvang voor kinderen van 4-13 jaar (bso) en gastouderopvang.

In Zoetermeer exploiteren op 1 januari 2012 twintig instellingen voor kinderopvang tezamen in totaal 41 kinderdagverblijven, 46 centra voor buitenschoolse opvang (4-13 jaar) en zeven gastouderbureaus. Sinds 2010 is het aantal kinderdagverblijven toegenomen met negen, zijn er acht centra meer voor buitenschoolse opvang en evenveel gastouderbureaus.

De kindercentra in de gemeente Zoetermeer bieden het gehele jaar, voor één of meerdere dagen per week opvang. Het aantal kindplaatsen is 1.683 hele dagopvang en 2.190 bso. Dat is een groei t.o.v. 2010 met respectievelijk 24% en 27%. Van 1 kindplaats maken meerdere kinderen gebruik. Dus ruim 8.000 kinderen bezoeken de kinderopvanglocaties.

Verder zijn in Zoetermeer 237 gastouders actief en zijn er 18 peuterspeelzalen.

WachtlIJstgegevens

Tabel 1.13

WachtlIJst kinderopvang Zoetermeer per 1-1-2008 t/m 1-1-2012 (bruto-gegevens)

	Hele dagopvang	Hele dagopvang	Buitenschoolse opvang	Buitenschoolse opvang	Gastouderopvang
	in kinderen	in kindplaatsen	in kinderen	in kindplaatsen	in koppelingen
Totaal 1-1-2008*	884	441,2	664	399	0
Totaal 1-1-2009**	1.201	607,8	712	357,2	16
Totaal 1-1-2010***	534	296,1	203	84,2	65
Totaal 1-1-2011	430	230,4	174	85,7	9
Totaal 1-1-2012	433	210,1	52	23,7	5

Bron: Gemeente Zoetermeer; directie Inwoners, cluster Jeugd, Onderwijs en Sport.

* Exclusief SKON, Kombino, Boomhut en Kids2Oma

** Exclusief Kids2Oma

*** Exclusief Boomhut en Kids2Oma

Uit tabel 1.13 blijkt dat de wachtlIJst voor de dagopvang ongeveer hetzelfde is gebleven ten opzichte van 1-1-2011. De wachtlIJst voor de buitenschoolse opvang is echter flink korter geworden. Het aantal kinderen dat wacht op een plek in de buitenschoolse opvang ligt op een derde van vorig jaar. Ook het aantal kinderen op de wachtlIJst van de gastouderbureaus liep terug. Wat verder opvalt is dat ouders voor de kinderen op de wachtlIJst gemiddeld iets minder uren opvang willen hebben.

In 2011 groeide de kinderdagopvang met ruim 60 plaatsen. Dat is ongeveer de helft van 2010. De buitenschoolse opvang groeide net als in 2010 weer met meer dan 200 plaatsen. Van elke plaats maken meerdere kinderen gebruik. Al deze uitbreidingen zorgen voor minder lange wachtlIJsten.

Daarnaast is door landelijk beleid de ouderbijdrage voor de opvang gestegen, waardoor de vraag naar opvang mogelijk al iets lager geworden is.

Wat zeggen deze cijfers?

De bovenstaande cijfers geven een meerjarig beeld, een trend, maar het zijn de **bruto**-wachtlIJstgegevens. In de telling zijn kinderen meegenomen die bijvoorbeeld nog niet oud genoeg zijn voor een plaats of die al een plaats hebben, maar naar een andere dag of locatie willen.

Wat we eigenlijk ook willen weten, is hoeveel kinderen er echt wachten op een plaats, de **netto**-wachtlIJst. Als de bruto-wachtlIJst vertaald wordt (methode 'Regioplan') naar een **netto**-wachtlIJst, dan wachten op 1-1-2012 nog 107 kinderen (52 kindplaatsen) op

een plaats in de dagopvang, die zij direct zouden willen bezetten. Voor de buitenschoolse opvang zijn dit nog slechts 15 kinderen (7 kindplaatsen).

Voor een gezonde exploitatie van een kindercentrum is een wachtlijst noodzakelijk. Het lage aantal wachtende kinderen in verhouding tot het aantal kindplaatsen in de Zoetermeer (bijna 2.200 voor dagopvang en bijna 1.700 voor buitenschoolse opvang) geeft aan dat het aanbod aan kinderopvangvoorzieningen inmiddels groot genoeg is en er nauwelijks meer sprake is van een wachtlijst. Dit is overigens ook de trend in andere steden in de Randstad.

Voor ouders heeft dit slechts positieve kanten; zij hebben hierdoor steeds meer de mogelijkheid om een keuze te maken naar welke kinderopvangorganisatie of locatie zij hun kind willen brengen. Zij worden steeds minder beperkt in hun keuze omdat er geen plaats zou zijn of binnen afzienbare tijd beschikbaar zal komen.

1.2.8 Peuterspeelzalen

Een peuterspeelzaal stimuleert de ontwikkeling van een kind. Zoetermeer heeft verschillende soorten peuterspeelzalen. Bij de één wordt de nadruk gelegd op het spelen met andere kinderen en bij de ander wordt ook extra aandacht besteed aan het leren van de Nederlandse taal. In elke wijk zijn er peuterspeelzalen te vinden.

1.2.9 Voor- en Vroegschoolse Educatie

Op 1 augustus 2001 is in Zoetermeer de Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) van start gegaan. Met Voor- en Vroegschoolse Educatie worden (taal)achterstanden bij kinderen tussen de 2 en 6 jaar vroegtijdig opgespoord en aangepakt. Hiermee ontstaat een doorlopende lijn van peuterspeelzaal, kinderopvang en basisschool. Gewerkt wordt met het Piramideprogramma van Cito.

In schooljaar 2010/2011 werd VVE voortgezet op de peuterspeelzalen, en op 18 basisscholen in de onverkorte vorm met Piramide en op 3 kinderdagverblijven. Daarnaast zijn er nog scholen die de Light-vorm van Piramide hanteren.

Tabel 1.14 Aantal peuters die VVE met Piramide ontvingen

	aantal
2008-2009	247
2009-2010	224
2010-2011	269

Bron: Gemeente Zoetermeer, Directie Inwoners, cluster Jeugd, Onderwijs en Sport

Met ingang van schooljaar 2011-2012 is er – in het kader van de OKE-wet - een nieuwe methodiek voor VVE. Er worden VVE-scholen onderscheiden en VVE-lightscholen. VVE-scholen verzorgen het Piramide-programma volledig, VVE-lightscholen verzorgen een aantal thema's, maar kunnen ook andere methoden gebruiken, omdat hun leerlingenpopulatie veel gedifferentieerder is. Per 1 januari 2012 zijn er 14 VVE scholen en 13 VVE-lightscholen.

Ook de normering verandert dan. In de volgende Jeugdmonitor worden de eerste resultaten hiervan opgenomen.

1.2.10 Resultaten VVE

Als onderdeel van het Piramideprogramma en om vorderingen te meten worden de kinderen getoetst.

Er wordt getoetst op taalontwikkeling, ordenen en besef van ruimte en tijd. Een observatielijst is ontwikkeld voor de sociaal-emotionele ontwikkeling, de redzaamheid en andere aspecten van het gedrag.

De uitslag van de toetsen worden weergegeven in de letters A t/m E, waarbij A het hoogste niveau is en E het laagste. De landelijke verdeling van de uitslagen is van A t/m E, respectievelijk 25%, 25%, 25%, 15% en 10%. In tabel 1.15 staat de gemiddelde score van de afgenomen toetsen.

Tabel 1.15 Uitslagen peutertoetsen 2007/2008 t/m 2010/2011

Peutertoets	E	D	C	B	A
2007-2008	18%	10%	16%	17%	40%
2008-2009	5%	10%	22%	19%	44%
2009-2010	4%	10%	18%	21%	47%
2010-2011	4%	10%	18%	20%	48%
Gestandaardiseerde Cito-norm	10%	15%	25%	25%	25%

Het percentage peuters met de laagste score (E) ligt in schooljaar 2010/2011 op 4%. Bij de peutertoetsen zet de stijgende lijn door. Iets minder kinderen scoren E- en D-scores en er is een hoger percentage A-scores. Dit is een gunstig beeld ten opzichte van de normscores.

Sinds schooljaar 2007-2008 worden er op het deelnemende kinderdagverblijf ook peutertoetsen afgenomen. Deze peuters scoren goed t.o.v. de Cito-norm: 68% heeft een A of B score in schooljaar 2010-2011. Er zijn bijna geen kinderen met een D/E score.

1.3 Zorg

De gemeente wil de Zoetermeerse jeugd op maat afgestemde zorg en begeleiding bieden. Met het Centrum voor Jeugd en Gezin streeft de gemeente ernaar dat opvoed- en opgroei-ondersteuning voor ouders en kinderen vanzelfsprekend wordt en makkelijk bereikbaar is.

Deze paragraaf biedt informatie over de fysieke en psychosociale gesteldheid van onze jeugd, en de activiteiten van zorginstanties om de jeugd hierin te begeleiden.

1.3.1 Meerpunt: Centrum voor Jeugd en Gezin in Zoetermeer

Het Centrum voor Jeugd en Gezin in Zoetermeer heet Meerpunt. Het heeft een belangrijke inloop- en adviesfunctie waar ouders, jongeren en professionals met kleine en grote vragen over opvoeden en opgroeien in Zoetermeer terecht kunnen. Veel instellingen die deze doelgroepen informeren en adviseren zijn ondergebracht bij Meerpunt. De kernpartners van Meerpunt zijn de gemeente Zoetermeer, partners uit het onderwijs, kinderopvang en zorg. Uit het onderwijs zijn vertegenwoordigd: het Alfrink College, het Erasmus College, het ID-college, de stichting Openbaar Primair Onderwijs Zoetermeer, Unicoz onderwijsgroep, de Scholencombinatie Zoetermeer en het ICOZ-loket. Kernpartners uit de zorg zijn: Bureau Jeugdzorg Haaglanden, de Jeugdgezondheidszorg Zuid-Holland West, Stichting Jeugdformaat, het Jongeren Informatie Punt (JIP), JSO Expertisecentrum voor jeugd, samenleving en ontwikkeling, de Jutters, MEE Zuid-Holland Noord, +Support, Kwadraad, Piëzo en Stichting MOOI!

Meerpunt is op verschillende manieren toegankelijk. Er is een inlooppunt in de hoofdbibliotheek op het Stadshuisplein. Daarnaast kunnen vragen gesteld worden via email: info@meerpunt.nl en via het internet: www.meerpunt.nl. Via het Jongeren Informatie Punt naast de hoofdbibliotheek kunnen jongeren ook terecht met hun vragen.

In 2011 hebben 721 mensen contact gezocht met Meerpunt. Lichte opvoedvragen werden het meest gesteld.

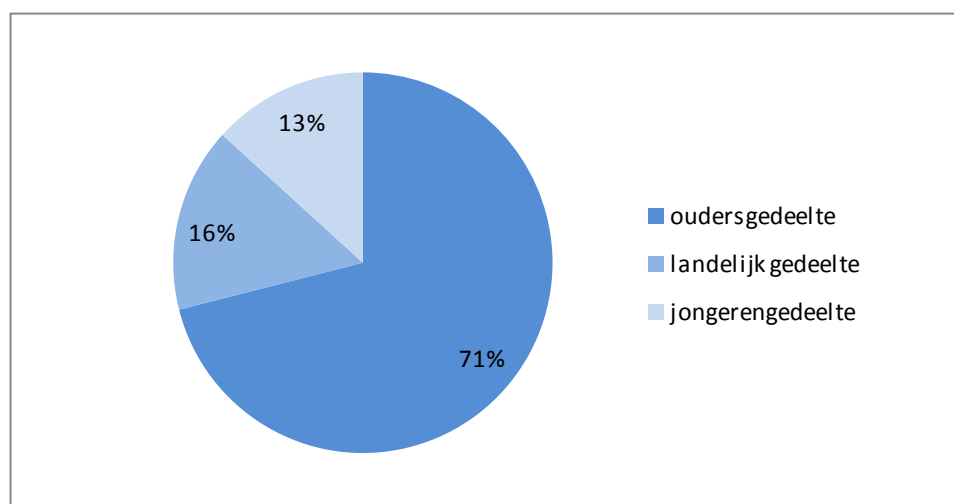
Tabel 1.16 Aantal vragen die in 2011 bij Meerpunt gesteld zijn, naar soort

Soort vragen	aantal	%
Algemene informatie	206	29%
Lichte opvoedvragen	228	32%
Zwaardere opvoedvragen	65	9%
Vragen van professionals	76	11%
Opvoeden Samen Aanpakken	73	10%
Overig	73	10%
Totaal	721	100%

Bron: Meerpunt.

Ook de website van Meerpunt krijgt steeds meer bezoekers. Dat waren er in 2011 maar liefst 6.671, een gemiddelde van ruim 550 per maand. Met 71% had het oudergedeelte de meeste bezoekers.

Figuur 1.11 Bezoek website Meerpunt in 2011 (n=6.671)

Bron: Meerpunt.

Hierna wordt eerst nader ingegaan op enkele partners van Meerpunt uit de zorg.

1.3.2 Jeugdgezondheidszorg

De stichting Jeugdgezondheidszorg Zuid-Holland West (JGZ ZHW) voert de jeugdgezondheidszorg voor alle 0- tot 4-jarigen uit. Kinderen die geboren zijn krijgen automatisch een uitnodiging voor de eerste gehoorscreening op het consultatiebureau.

In 2011 zijn er 1.365 postnatale huisbezoeken afgelegd; 1.389 geboren hebben een neonatale gehoorscreening gehad.

Tabel 1.17 Aantal consulten in 2011

Aantal consulten in 2011	2011
Postnataal huisbezoek	1.365
Neonatale gehoorscreening	1.389
Zuigelingen: 4 weken t/m 11 maanden	9.519
Peuters: >= 12 maanden	5.637
Totaal	17.910

Bron: JGZZHW 2011.

4-19 jaar

Jeugdgezondheidszorg Zuid-Holland West heeft in 2011 in totaal ruim vierduizend leerlingen opgeroepen voor een periodiek gezondheidsonderzoek (zie pagina 36). Dit onderzoek wordt gehouden op het primair onderwijs in de groepen 2 en 7 en op het voortgezet onderwijs in klas 2.

Verder werden er bijna 1.400 kinderen gezien door een (preventieve) logopedist.

Tabel 1.18 Aantal logopedie-consulten in 2011

Logopedie	1.187
Logopedie vervolg	209
Totaal logopedie	1.396

Bron: JGZZHW 2011.

1.3.3

Bureau Jeugdzorg

Kinderen en jongeren kunnen allerlei problemen hebben. Thuis, op school, op het werk of in de omgang met anderen. Ze kunnen problemen krijgen na schokkende of nare ervaringen, bijvoorbeeld op het gebied van geweld of seks. Jongeren tot 18 jaar met ernstige opvoedings- en opgroeioproblemen (en hun ouders/opvoeders) kunnen terecht bij Bureau Jeugdzorg. De Toegang is een belangrijke ingang van Bureau Jeugdzorg. Zij schatten in wat er aan de hand is en geven informatie plus advies. Bij ernstige problemen bieden ze de juiste route naar gespecialiseerde zorg. Bureau Jeugdzorg geeft dan een indicatie waarmee een cliënt bij een instelling voor jeugd en opvoedhulp terecht kan voor vervolghulp.

Andere belangrijke werkgebieden van Bureau Jeugdzorg zijn het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK), crisisinterventie, jeugdbescherming en jeugdreclassering.

Tabel 1.19 geeft het aantal unieke jeugdigen in de zorg bij Bureau Jeugdzorg weer gedurende het jaar 2011, per genoemde werksoort.

Tabel 1.19 *Aantal jeugdigen per werksoort in 2011*

	2011
Toegang	1.521
Jeugdreclassering	164
Jeugdbescherming	345
Dubbele maatregel	31
Totaal	2.061

Bron: BJZHLZH 2012.

Onder de categorie Dubbele Maatregel wordt het aantal unieke jeugdigen verstaan waarvoor zowel een Jeugdreclasserings- als een Jeugdbeschermingsmaatregel door de rechter is uitgesproken.

In 2011 zijn bij Bureau Jeugdzorg 952 nieuwe Zoetermeerse kinderen aangemeld, 760 zijn gescreend (80%). Na een aanmelding wordt bepaald of de cliënt verder gaat bij Bureau Jeugdzorg. Deze wordt uitgenodigd voor een screening (een soort indicatietraject), na de screening volgt het indicatiebesluit. Bij de screening kunnen ouders ook weigeren om verder het traject te volgen.

Tabel 1.20 *Aantal nieuwe aanmeldingen in vrijwillig kader in 2009 en 2011*

	2009	2011
Aanmeldingen	1.011	952
w.v. uitgenodigd voor screening	829	760

Bron: BJZHLZH 2012.

Verreweg de meeste aanmeldingen (87%) hebben een vervolg binnen Bureau Jeugdzorg als resultaat: 80% is uitgenodigd voor screening, 7% is doorverwezen naar het Crisis Interventie Team. Bij 11% van de aanmeldingen kon volstaan worden met advies en informatie. De overige 2% resulteerde in ambulante zorg zonder indicatiebesluit, meldingen naar de Raad voor de Kinderbescherming, overdracht naar het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK), of naar een voorziening in een eerder stadium.

In 2011 zijn in totaal 926 indicatiebesluiten afgegeven.

Tabel 1.21 *Aantal indicatiebesluiten in 2009 en 2011*

	2009	2011
Aantal indicatiebesluiten	1.152	926
Aantal zorgaanspraken	2.034	1.773

Bron: BJZHLZH 2012.

De indicatiebesluiten hebben geresulteerd in 1.773 zorgaanpakken in 2011.

Tabel 1.22 Resultaat van de indicatiebesluiten in zorgaanpakken, in 2009 en 2011

	2009	2011	2009	2011
	Aantallen		Percentages	
AWBZ *	479	458	24%	26%
Jeugdhulp *	843	820	41%	46%
GGZ	396	318	19%	18%
Gesloten jeugdzorg		6		0%
Observatiediagnostiek	27	6	1%	0%
Verblijf *	289	160	14%	9%
ZZP*		5		0%
Totaal	2.034	1.773	100%	100%

Bron: BJZHLZH 2012.

* AWBZ: zowel kortdurend verblijf, als begeleiding groep hetzij individueel

Jeugdhulp: zowel in accommodatie van de zorgaanbieder, als thuis

Verblijf: zowel in accommodatie van de zorgaanbieder, als bij pleegouder / pleeggezin

ZZP = Zorgzwaartepakket. Voor een Zorgzwaartepakket komt iemand in aanmerking, als hij/zij 24 uur per dag zorg nodig heeft. Het omvat wonen, zorg, diensten en mogelijke dagbesteding en/of behandeling.

Evenals in 2009 hebben ook in 2011 de meeste indicatiebesluiten geleid tot (ambulante) jeugdhulp (46%).

Crisis Interventie Team

Tabel 1.22 toont de resultaten van het Crisis Interventie Team (CIT). Het Crisis Interventie Team van Bureau Jeugdzorg Haaglanden kan snel ingrijpen bij een crisissituatie, waarbij een kind (of de ouders) gevaar loopt. Het CIT behandelt de intake van de kindspoor / zorgmeldingen, verzorgt de crisisinterventies en wordt ingeschakeld als de politie een situatie aantreft waarin een tijdelijk huisverbod wordt opgelegd, waarbij kinderen zijn betrokken.

Kindspoor is een samenwerkingsproject van politie, Bureau Jeugdzorg en de Raad voor de Kinderbescherming. Het project richt zich op de vroegtijdige signalering en aanpak van situaties waarin kinderen getuige zijn van huiselijk geweld.

In 2011 is het Crisis Interventie Team 139 keer betrokken geweest bij de intake van kindspoor / zorgmeldingen. Deze meldingen worden door de politie gedaan. Het CIT is elf keer in actie gekomen bij zaken waarin een tijdelijk huisverbod was opgelegd en waarbij kinderen waren betrokken.

Tabel 1.23 Werkzaamheden Crisis Interventie Team in 2011

Intake kindspoor / zorgmelding	139
Crisisinterventies	73
Wet tijdelijk Huisverbod	11

Bron: BJZHLZH 2012.

Jeugdbescherming

Ondertoezichtstelling (OTS) is een maatregel waarbij kind en ouders steun van een gezinsvoogd van Bureau Jeugdzorg krijgen. De ouders houden het gezag en blijven zelf verantwoordelijk – ook financieel – voor de opvoeding van hun kind(eren). Wel zijn de ouders verplicht om zich te houden aan de aanwijzingen van de gezinsvoogdijwerker. Bij een OTS is het doel dat ouders uiteindelijk weer geheel zelfstandig de opvoeding op zich kunnen nemen.

De afdeling Jeugdbescherming van Bureau Jeugdzorg voert maatregelen voor OTS en voogdij uit.

Voogdijmaatregelen in geval van ontzetting en ontheffing zijn andere jeugdbeschermingsmaatregelen die Bureau Jeugdzorg uitvoert. Een voogd neemt dan het gezag over van de ouder(s).

Eind 2011 hebben 241 Zoetermeerse jongeren een Onder Toezicht Stelling (OTS), 44 jongeren staan onder voogdij.

Tabel 1.24 Aantallen Zoetermeeders met lopende maatregel jeugdbescherming per peildatum

Per 31-12:	2009	2011
OTS	234	241
Voogdij	36	44
Totaal	270	285

Bron: BJZHLZH 2012.

In 2011 waren er in heel Haaglanden 1.824 jongeren onder de 18 jaar met een OTS, ruim honderd minder dan in 2010 (1930). Onder Voogdij stonden 370 jongeren, 7% meer dan in 2010 (347).

Jeugdreclassering

Een jongere kan na een vergrijp door de officier van justitie (maximaal een half jaar) of door de kinderrechter (maximaal 2 jaar) een maatregel jeugdreclassering opgelegd krijgen. De maatregel wordt opgelegd wanneer hulpverlening geïndiceerd is.

De jeugdreclassering is een onderdeel van Bureau Jeugdzorg, een speciaal opgeleide medewerker voert de maatregel uit. De jeugdreclassering maakt afspraken met de jongere en eventueel met de ouders over onderwerpen die een rol spelen in het leven van de jongere, bijvoorbeeld drugsgebruik of de schoolgang. In een hulpverleningsplan worden doelen vastgesteld en wordt beschreven hoe aan deze doelen gewerkt gaat worden. De reclasseerder is een soort toezichthouder op de gemaakte afspraken. Hiervoor vindt eventueel contact plaats met de school of bijvoorbeeld een jeugdagent. Ook vinden er regelmatig gesprekken plaats met de jongere. De jeugdreclasseerder kan ook verwijzen naar vrijwillige hulpverlening en erop toezien dat de jongere zich hiervoor inzet.

Eind 2011 zijn er 115 Zoetermeerse jongeren met een maatregel jeugdreclassering. Eind 2009 waren er 134 jongeren met een dergelijke maatregel.

1.3.4

Kindermishandeling

Het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) is voor iedereen die zich zorgen maakt over kinderen in zijn of haar omgeving en denkt aan kindermishandeling.

In 2011 heeft het AMK 234 meldingen over Zoetermeerse jongeren behandeld. Een melding van kindermishandeling vindt altijd plaats op naam van een jeugdige. Adviezen en consulten zijn daarentegen anoniem, er is (nog) geen naam van een jeugdige aan verbonden. Er wordt over advies gesproken als het AMK een derde adviseert over de stappen die hij/zij kan nemen als kindermishandeling wordt vermoed en het zonedig ondersteunen daarbij. Wanneer het AMK een hulpverlener of professional adviseert over de te nemen stappen, spreken we over een consult.

Tabel 1.25 AMK: adviezen, consulten en meldingen in 2011

	2011
Adviezen	342
Consulten	67
Meldingen	234
Totaal	643

Bron: BJZHLZH 2012.

1.3.5

Jeugdformaat

Jeugdformaat biedt jeugd- en opvoedhulp in Zoetermeer. Jeugdformaat ondersteunt ouders en kinderen van 0 tot 23 jaar die het op eigen kracht (even) niet meer redden. Bij voorkeur in de thuissituatie, maar ook op school of op onze daghulplocaties. Daarnaast vangt de instelling kinderen op in pleeggezinnen, gezinshuizen en logeerhuizen. De hulp bestaat uit preventieve hulp zoals Opvoeden in de Buurt en Schoolmaatschappelijk Werk en geïndiceerde hulp.

Opvoeden in de Buurt

Medewerkers van Jeugdformaat en De Jutters vormen samen het multidisciplinaire team van Opvoeden in de Buurt. Dit team biedt kortdurende hulp bij het opvoeden in de thuissituatie (circa 12 contacten), zonder indicatie van Bureau Jeugdzorg. In 2011 zijn in Zoetermeer 20 jeugdigen en hun ouders met Opvoeden in de Buurt geholpen.

Schoolmaatschappelijk werk VO

Sinds schooljaar 2009-2010 verzorgt Jeugdformaat het schoolmaatschappelijk werk op de scholen voor het voortgezet onderwijs in Zoetermeer. In domein 2 wordt hierop nader ingegaan.

Geïndiceerde hulp

Jeugdformaat biedt geïndiceerde hulp, na indicatiestelling door Bureau Jeugdzorg. Dit kan zijn in de vorm van ambulante spoedhulp (waarnodig in combinatie met crisisopvang), ambulante hulp thuis, ambulante coaching (maatschappelijke ondersteuning voor 16+ jeugd) of Ouderschap Blijft in het kader van scheiding en omgangsproblematiek. Alle gezinnen krijgen ambulante hulp, waar nodig gecombineerd met daghulp, pleegzorg, gezinshuizen, logeerhuizen en Jeugdzorg^{plus}.

Het aantal cliënten in de gemeente Zoetermeer is stabiel. In 2010 bedroeg dit aantal 846. In 2011 hebben 845 jongeren geïndiceerde jeugdhulp gekregen. Dit is 3,0% van het percentage jeugdigen in de gemeente. Het gebruik in 2009 en 2010 ligt in Zoetermeer hoger dan het landelijk gemiddelde.

Tabel 1.26 *Gebruik van geïndiceerde jeugdzorg in 2009 en 2010*

	2009	2010
Landelijk	2,1%	2,2%
Zoetermeer	2,7%	2,6%
Haaglanden	1,6%	1,8%

Bron: Jeugdformaat 2012.

Hulpaanbod

Het hulpaanbod van Jeugdformaat is vastgelegd in zogenaamde zorgprogramma's. In 2011 zijn in totaal 1.007 zorgprogramma's geleverd. Cliënten kunnen in één jaar gebruik hebben gemaakt van meerdere zorgprogramma's. Dit is mede afhankelijk van de aard en omvang van de problematiek.

Tabel 1.27 *Aantal geleverde zorgprogramma's in 2011*

Aantal geleverde zorgprogramma's in 2011	
Ambulante hulp	538
Zorgprogramma's met verblijf	469
Totaal	1.007

Bron: Jeugdformaat 2012.

Bijna de helft van de zorgprogramma's met verblijf zijn de zorgprogramma's in combinatie met pleegzorg.

Tabel 1.28 Aantal zorgprogramma's met verblijf, uitgesplitst naar soort, in percentages

Zorgprogramma's met verblijf in 2011	
Spoedhulp met verblijf *	11%
icm daghulp	14%
icm pleegzorg	47%
icm gezinshuis	5%
icm logeerhuis	14%
icm verblijf 16+	8%
Totaal	100%

Bron: Jeugdformaat 2012.

* Een deel hiervan betreft crisispleegzorg. Om dubbeltellingen te voorkomen zijn deze niet gerekend bij hulp in combinatie met pleegzorg.

Pleegzorg en gezinshuizen

In 2011 zijn in 144 pleeggezinnen in Zoetermeer één of meer jeugdigen opgevangen. In totaal zijn aan deze jongeren 245 zorgprogramma's geboden. In gezinshuizen zijn 11 zorgprogramma's aangeboden aan Zoetermeerse jongeren.

Logeerhuizen: Begeleid wonen

Jeugdformaat heeft in Zoetermeer drie logeerhuizen met in totaal 26 plekken, waarvan 6 crisisplekken. In een logeerhuis kunnen kinderen en jongeren tussen de 8 en 18 jaar terecht die tijdelijk niet thuis kunnen wonen. Tegelijkertijd krijgen de ouders hulp en wordt teruggewerkt naar huis of een plek in een pleeggezin of gezinshuis. Daarnaast beschikken deze logeerhuizen over 6 aanleunplekken. Hier worden jongeren gecoacht bij het zoeken van een opleiding, baan of woning zodat ze weer zelfstandig kunnen meedoen in de maatschappij. Ook het contact met familie en vrienden wordt gestimuleerd, zodat de jongeren na de hulp kunnen terugvallen op hun eigen netwerk. Voor deze hulp is een indicatie van Bureau Jeugdzorg nodig.

1.3.6

JongerenInformatiePunt (JIP)

Het JIP is een informatiewinkel waar jongeren van 12 tot 25 jaar terecht kunnen met vragen over seks, drugs, geld, gezondheid, werk en werkloosheid, studie en beroepskeuze, wonen en een huis vinden, etc. De informatie wordt gratis verstrekt en alles wat besproken wordt met de jongeren wordt vertrouwelijk behandeld.

Om zoveel mogelijk jongeren van informatie te voorzien werkt het JIP - naast de informatieverstrekking via de balie en de website- met informatiehoeken op plaatsen waar veel jongeren komen, zoals bibliotheken, scholen voor voortgezet onderwijs, club- en buurthuizen, jongerencentra en jeugdhulpverleningsinstellingen. Verder verstrekt het JIP folders aan jongeren en intermediairs en krijgen alle nieuwe inwoners van Zoetermeer een folder.

Er is wekelijks een spreekuur voor jonge moeders. Sinds oktober 2011 heeft JIP Zoetermeer een nieuwe dienst voor jongeren; een chat waarbij jongeren met een JIP-medewerker kunnen chatten voor informatie en advies.

In 2011 is het totaal aantal klanten vergeleken met 2010 gedaald met 10%. Deze daling wordt met name veroorzaakt door het aantal klanten (balie/telefoon/email/internet/chat) van resp. 1.686 naar 1.440. Dit aantal klanten is met 15% afgenomen.

Meer meisjes (55%) dan jongens (38%) maken gebruik van het JIP. Dit gegeven is al jaren stabiel. De overige 7% zit in de groepen³.

³ groepen = meerdere jongeren tegelijkertijd. Bijvoorbeeld voorlichting door het JIP aan scholen voor het voortgezet onderwijs of een groep waarvan het geslacht niet bekend is, bijvoorbeeld contacten per e-mail.

Tabel 1.29 Klanten JIP Zoetermeer 2008-2011

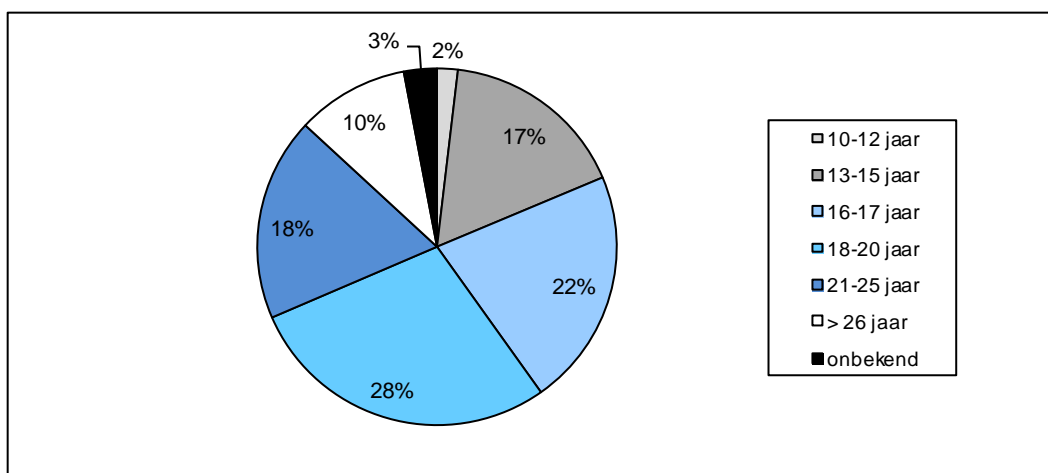
	2008	2009	2010	2011
Balie/telefoon/email/internetters/chatters	1.809	1.772	1.686	1.440
Groepen	976	499	1.064	1.066
Sense-spreekuur	106	132	183	135
Totaal aantal klanten	2.891	2.403	2.933	2.641

Bron: JSO 2009 t/m 2012.

Zes van de tien jongeren zoekt zelf contact met het JIP (66%). Jongeren worden ook doorverwezen naar het JIP: 7% komt via een verwijzer, 5% komt via ouders/vrienden/familie. Het aantal dakloze klanten ligt op 3%. Ook het aantal contacten met jonge moeders die bij het JIP komen, blijft stijgen: van 110 in 2010 naar 131 in 2011 (9%). Van de klanten is 2% student. Opvallend hoog is het aantal personen ouder dan 25 jaar (5%). Deze groep loopt vooral binnen bij het JIP.

Uit figuur 1.12 blijkt dat de grootste groep jongeren die gebruik maakt van het JIP tussen de 16 en 20 jaar oud is, nl. 49%. Een vijfde van de jongeren is 10-15 jaar oud, 18% is tussen de 21 en 25 jaar.

Figuur 1.12 Leeftijdsopbouw klanten JIP Zoetermeer 2011

Bron: JSO 2012.

Relatief veel allochtone jongeren maken gebruik van de diensten van het JIP. Van de 453 allochtone klanten⁴ is 45% van Surinaams/Antilliaanse afkomst. Ruim 15% is Marokkaans, 11% is Aziatisch.

De gestelde vragen zijn gevarieerd: vragen over het JIP staan bovenaan.

⁴ Van de groepen is geen herkomst bekend.

Tabel 1.30 Top-5 meest gestelde vragen in 2011

	Aantal vragen	%
JIP	184	9%
zoekt werk / bijbaan	173	8%
voorbehoedsmiddelen	138	7%
zoekt woonruimte	132	6%
vragen over jonge moeders	90	4%

Bron: JSO 2012.

Vragen over werk/bijbaan blijven erg hoog staan. Onder JIP in tabel 1.30 wordt verstaan: vragen over dienstverlening van het JIP en voorlichting.

1.3.7 Opvoedbureau Zoetermeer

Het Opvoedbureau Zoetermeer is een laagdrempelige voorziening waar ouders met kinderen van 0-18 jaar terecht kunnen met vragen en problemen over hun kinderen. Opvoedbureaus geven pedagogisch advies aan ouders en ondersteunen en begeleiden ouders die daar behoefte aan hebben gedurende een korte tijd. Ouders worden zo nodig gestimuleerd en geholpen om de stap naar andere hulpinstanties te zetten.

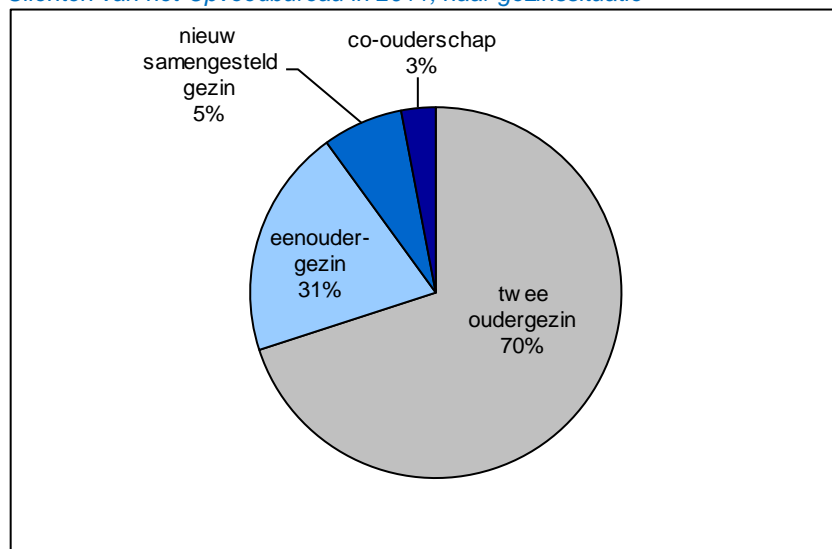
In 2011 hebben 178 cliënten gebruik gemaakt van het Opvoedbureau. Totaal zijn er met deze cliënten 537 persoonlijke contacten geweest. Ten opzichte van 2010 is het aantal cliënten met 15% gedaald. Het gemiddeld aantal gesprekken per cliënt is, na een daling in 2010 (2,6), nu weer gestegen naar 3,0. Van de cliënten is 19% doorverwezen naar een andere vorm van ondersteuning of hulpverlening.

Van de cliënten is 56% van Nederlandse afkomst, 44% van niet-Nederlandse afkomst, waarbij 8% uit Suriname, 4% uit Marokko, 7% uit Turkije en 13% uit Azië⁵.

In 2011 zijn er in vijf verschillende wijken spreekuren gehouden, in Palenstein, Meerzicht, Rokkeveen, Seghwaert en Oosterheem. Palenstein heeft de meeste cliënten. Wordt gekeken naar woonwijk van de cliënten, dan komen de meeste cliënten uit Rokkeveen (24%), Oosterheem (20%) en Seghwaert (12%).

De meeste cliënten vormen een twee-oudergezin (70%), 20% is een eenoudergezin, 7% vormt een nieuw samengesteld gezin.

Figuur 1.13 Cliënten van het Opvoedbureau in 2011, naar gezinssituatie

Bron: JSO 2012b.

⁵ Naar herkomst is het aantal cliënten (n=212) hoger dan het werkelijke aantal cliënten. Als de ene ouder een andere culturele achtergrond heeft, wordt van beide ouders de culturele achtergrond geregistreerd.

Er worden vragen gesteld over kinderen in alle leeftijden, iets vaker over jongens. In totaal zijn over 271 kinderen vragen gesteld.

De top drie van onderwerpen waar de meeste vragen over gesteld zijn in 2011:

- Straf geven / grenzen stellen: 41 keer
- Puberteitsconflicten: 22 keer
- Opvoedingsaanpak algemeen: 19 keer
- Bezorgdheid ontwikkeling kind: 19 keer

De meeste vragen gingen over kinderen van 0 t/m 3 jaar (37%), gevolgd door 4 t/m 7-jarigen (33%); 17% betrof vragen over kinderen van 12 t/m 18 jaar, 12% over kinderen van 8 t/m 11 jaar oud.

Bij bijna 70% van de cliënten zijn er verzwarende omstandigheden bij de opvoeding, zoals geen veerkracht van de ouder, psychische problemen van de ouder, financiële problemen, ziekte, relatieproblemen, verslavingsproblematiek ouders, werkloosheid of ingrijpende gebeurtenissen.

Van de 178 cliënten zijn er 34 doorverwezen (19%). In vergelijking met 2010 is dit een afname van 26%. In 2010 werden er van de 210 cliënten 46 doorverwezen (22%). De cliënten zijn o.a. doorverwezen naar Home Start, Bureau Jeugdzorg, maatschappelijk werk en VTO-team. (VroegTijdigOnderkennen van ontwikkelings en/of gedragsproblematiek). Daarnaast zijn er ouders verwezen naar onder andere de huisarts/specialist en de Jeugdgezondheidszorg.

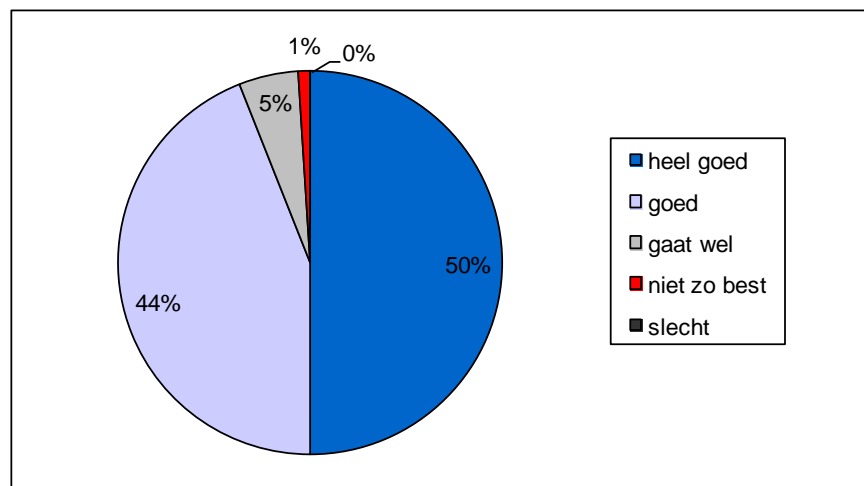
1.3.8

Gezondheid

De gezondheid van de 0- tot 12- jarigen wordt door bijna alle ouders (94%), over het algemeen genomen, (heel) goed gevonden in het Onderzoek Kinderen uit 2010 van de GGD Zuid-Holland West. Daarnaast classificeert 5% van de ouders de gezondheid van hun kind met 'gaat wel', en 1% als 'niet zo best'.

Figuur 1.14

Wat vindt u, over het algemeen, van de gezondheid van uw kind? (n=2.498)

Bron: GGD 2012.

Verder is in dit onderzoek aan de ouder(s)/verzorger(s) gevraagd om op basis van een serie tekeningen (gezichtjes) aan te geven hoe hun kind zich het laatste jaar voelde. Van alle 1- tot 12-jarigen is 81% heel blij, 17% van deze jeugd wordt als neutraal /beetje blij gekwalificeerd, slechts 3% is somber.

Emotionele / psychosociale problemen

In de vragenlijst heeft de GGD Zuid-Holland West ook gebruik gemaakt van de Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ), een signaleringsinstrument voor psychosociale problematiek. Dit instrument levert een totale probleemscore op. Een

score 'verhoogd' geeft indicatie van psychische problematiek, 'grensgebied' geeft indicatie van mogelijke aanwezigheid van lichtere problematiek. De SDQ is afgenomen bij de jeugd van 5 jaar en ouder.

Driekwart van de Zoetermeerse jongeren van 5 t/m 11 jaar scoort 'normaal'. Opvallend is dat het percentage dat 'verhoogd' scoort voor Zoetermeer hoger is dan voor de gehele regio Zuid-Holland West.

In 2006 had 15% van de Zoetermeerse jongeren nog een score 'verhoogd'. Voor de regio Zuid-Holland-West bedroeg dit percentage toen ook 10%. Er zijn dus nu weliswaar procentueel minder jongeren in Zoetermeer met een score 'verhoogd', maar Zoetermeer zit nog niet op het regionale niveau.

Tabel 1.31 Totaal SDQ-score

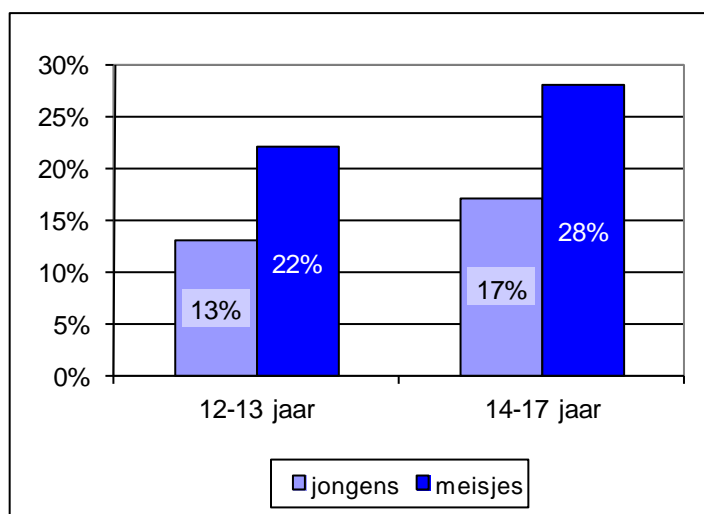
	Totaal ZHW	Totaal Zoetermeer
Normaal	80%	75%
Grensg gebied	10%	11%
Verhoogd	10%	14%

* Berekend uit de subscores emotionele symptomen, gedragsproblemen, hyperactiviteit en omgang met anderen.
Bron: GGD 2012.

Uit het KIVPA-onderzoek van de GGD Zuid-Holland West (Korte Indicatieve Vragenlijst voor het opsporen van mogelijke Psychosociale problematiek bij Adolescenten) komt naar voren dat in het schooljaar 2010/2011 19% van de onderzochte leerlingen (klas 3 van het voortgezet onderwijs) in Zoetermeer een indicatieve score had van zes of hoger (24% van de meisjes en 15% van de jongens). Dit betekent dat anderhalf keer zoveel meisjes als jongens boven de indicatielgrens scoren (nl. 172 versus 104). Leerlingen met een score van 6 of hoger kunnen mogelijk psychosociale problemen hebben. Van de respondenten is 57% 13 jaar, en 36% 14 jaar oud.

Oudere leerlingen (van 14 jaar en ouder) in Zoetermeer hebben iets vaker een indicatieve score dan jongere leerlingen (van 12 en 13 jaar), namelijk 22% versus 18%.

Figuur 1.15 Percentage leerlingen met een probleemscore, naar leeftijd en geslacht

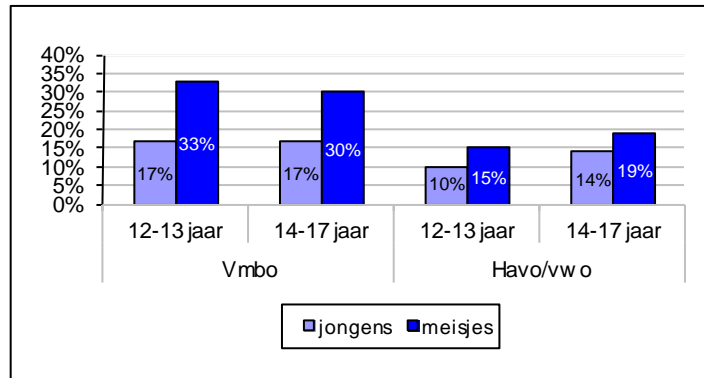

Bron: GGD 2011b.

Wanneer de leerlingen van vmbo en havo/vwo worden vergeleken is te zien dat 24% van de vmbo- leerlingen een probleemscore heeft tegen 14% van de havo/vwo- leerlingen.

Als schooltype wordt gecombineerd met leeftijd en geslacht blijkt dat de meeste problemen worden gesignaleerd bij meisjes op het vmbo (figuur 1.16): Eén op de drie van die meisjes heeft een probleemscore op de KIVPA.

Figuur 1.16 Percentage leerlingen met een probleemscore, naar leeftijd, geslacht en schooltype

Bron: GGD 2011b.

Ten opzichte van schooljaar 2009/2010 valt op dat 4% meer jongens van 12-13 jaar op het vmbo nu een probleemscore hebben, bij de 14 t/m 17-jarigen is het percentage met een procent toegenomen, van 16% naar 17%. Het percentage jongens van 14-17 jaar met een probleemscore op het havo/vwo is toegenomen van 9% naar 14%.

Bij de meisjes op het vmbo is het percentage 12-13-jarigen met een probleemscore het laatste jaar met 8% toegenomen, van 25% in 2009-2010 naar 33% nu. Bij de oudere meisjes op dit schooltype is het percentage met een probleemscore toegenomen met 4%, nl. van 26% naar 30%.

De meisjes op havo/vwo laten in beide onderscheiden leeftijdsklassen een daling zien: Bij de jongere meisjes van 19% naar 15% en bij de oudere meisjes van 29% naar 19%.

Ingrijpende gebeurtenissen

In het Kinderenonderzoek 2010 heeft de GGD Zuid-Holland West ook aan de ouders/verzorgers van de 0 t/m 11-jarigen vragen gesteld over het meemaken van een aantal ingrijpende gebeurtenissen in het gezin.

Conflicten of ruzies binnen het gezin of een scheiding tussen de ouders kan grote invloed hebben op een kind. Uit de resultaten blijkt dat 13% van de 0 t/m 11-jarigen conflicten of ruzies binnen het gezin heeft meegemaakt, of nu meemaakt. Bij 14% van de kinderen zijn de ouders van de jongere gescheiden of is een gezinslid voor langere tijd weggegaan.

Overigens heeft 81% van de gezinnen van de 0 t/m 11-jarigen nu geen problemen meer met één van de ingrijpende gebeurtenissen uit tabel 1.32, 19% heeft er nog wel problemen mee. In 2006 was dit 15%.

Tabel 1.32 *Ingrijpende gebeurtenissen*

ingrijpende gebeurtenissen: ooit meegemaakt of maakt het nu mee, per item	
overlijden familielid of geliefd persoon	40%
geboorte of adoptie van broertje of zusje	27%
verhuizing of migratie	24%
langdurige ziekte of ziekenhuisopname van een gezinslid	15%
echtscheiding of voor langere tijd weggaan van gezinslid	14%
conflicten of ruzies binnen het gezin	13%
psychische problemen van een van de ouders/verzorgers	9%
langdurige ziekte of ziekenhuisopname van kind zelf	9%
problemen in verband met geld/inkomen	7%
ongeval(len)	7%
uitbreiding gezin door stiefvader/-moeder of stiefkinderen	7%
problemen in verband met werk of werkloosheid van (een van de) ouders	6%
problemen met een ander kind in het gezin	6%
conflicten of ruzies buiten het gezin	6%
andere ingrijpende gebeurtenis	6%
getuige van huiselijk geweld	3%
woonproblemen, problemen met huisvesting of verblijf in Nederland	2%
slachtoffer van huiselijk geweld	1%
slachtoffer van ander geweld of criminaliteit	1%
problemen met drank of verslaving	1%
vlucht (vanwege bijvoorbeeld oorlog of politieke situatie) vanuit ander land naar Nederland	1%

Bron: GGD 2012.

1.3.9

Fysieke gezondheid

Overgewicht

In het schooljaar 2009-2010 hebben bijna 4.000 Zoetermeerse kinderen een Preventief Gezondheidsonderzoek (PGO) bij de jeugdarts of jeugdverpleegkundige ondergaan. Het PGO vindt plaats in groep 2 en 7 van het basisonderwijs en klas 2 van het voortgezet onderwijs.

Uit dit onderzoek blijkt dat in groep 7 van het primair onderwijs 22% van de kinderen (ernstig) overgewicht heeft. In groep 2 (de vijf en zes-jarigen) heeft twaalf procent (ernstig) ondergewicht.

De mate van onder – resp. overgewicht wordt conform de BMI-classificatie berekend. De Body-Mass-Index wordt berekend door het gewicht te delen door de lengte in m².

Tabel 1.33 *Ondergewicht, normaal gewicht en overgewicht*

Ondergewicht, normaal gewicht en overgewicht			
	groep 2 (5-6 jaar)	groep 7 (10-11 jaar)	klas 2 (13-14 jaar)
Ernstig ondergewicht	4%	1%	1%
Ondergewicht	9%	5%	6%
Normaal gewicht	75%	72%	75%
Overgewicht	9%	18%	14%
Ernstig overgewicht	3%	4%	4%
	100%	100%	100%
%(ernstig) overgewicht	12%	22%	18%

Bron: PGO 2009-2010, GGD Zuid-Holland West.

In groep 2 zijn het vooral de meisjes die een gewicht hebben dat niet overeenkomt met hun lengte: 74% van de meisjes heeft een normaal gewicht tegen 77% van de

jongens. Van de meisjes in groep 2 heeft nl. 13% overgewicht (waarvan 2% obesitas) en 13% heeft ondergewicht. Bij de jongens is dit resp. 10% en 13%.

In groep 7 zit het verschil tussen de meisjes en de jongens voornamelijk nog in het overgewicht: 20% van de jongens is te zwaar tegen 24% van de meisjes, 7% van de jongens heeft ondergewicht, 5% van de meisjes.

In klas 2 hebben de meisjes met 9% relatief meer ondergewicht dan de jongens (6%). Procentueel hebben meer jongens overgewicht (19%) dan meisjes (16%).

Het percentage kinderen met ondergewicht in groep 2 is na een daling in 2007-'08 nu gestegen naar 13%. Dit is nog wel lager als het regionale cijfer.

Bij de tien- en elfjarigen van groep 7 is het laatste jaar het percentage kinderen met overgewicht weer toegenomen: ruim een vijfde deel heeft overgewicht. Dit percentage ligt vier procentpunten hoger dan het regionale cijfer.

Bij de dertien- en veertienjarigen uit klas 2 is het percentage kinderen met overgewicht – na een stijging in 2008-2009 – nu weer gedaald naar 18%, richting het regionale percentage.

Tabel 1.34 Gewicht van Zoetermeerse kinderen en Regio ZHW

gewicht van Zoetermeerse kinderen, 2006-'07 - 2009-'10					Regio ZHW*
	2006-'07	2007-'08	2008-'09	2009-'10	2009-'10
GROEP 2 (5-6 jaar)					
ondergewicht	10%	9%	10%	13%	15%
normaal gewicht	77%	75%	74%	75%	74%
overgewicht	13%	16%	16%	12%	11%
GROEP 7 (10-11 jaar)					
ondergewicht	7%	6%	8%	6%	8%
normaal gewicht	76%	73%	73%	72%	74%
overgewicht	17%	21%	19%	22%	18%
KLAS 2 (13-14 jaar)					
ondergewicht	7%	6%	7%	7%	7%
normaal gewicht	77%	78%	72%	75%	76%
overgewicht	16%	16%	21%	18%	17%

Bron: PGO's 2006-'07 t/m 2009-'10, GGD Zuid-Holland West.

* Delft, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland, Zoetermeer.

Roken, alcohol en drugs

Uit het onderzoek Kinderen 0 t/m 11 jaar dat de GGD Zuid-Holland West in 2010 heeft gehouden blijkt dat in 10% van de gezinnen de afgelopen 7 dagen in huis is gerookt waar het kind bij was. Ten opzichte van 2006 is dit een verbetering: toen werd er nog in 16% van de gezinnen met kinderen in deze leeftijdsklasse wel gerookt.

Uit het Jongerenonderzoek 2010 van de GGD Zuid-Holland West blijkt dat 12% van de 12 t/m 18 jarigen denkt dat het slecht is geweest voor hun gezondheid dat ze het afgelopen jaar alcohol hebben gedronken. Van de jongeren geeft 11% aan dat het slecht was dat ze rookten, en 2% zegt dit over drugsgebruik.

Gevraagd naar de leefstijl van de jongeren geeft 31% aan dat ze wel eens gerookt hebben. Van hen rookt 87% nu niet meer.

Van de jongeren heeft 51% wel eens alcohol gebruikt en heeft 14% ooit hasj/wiet gebruikt. In 2005 waren deze percentages resp. 68% en 18%.

Niemand heeft ooit de drug GHB gebruikt, en 2% van de 12 t/m 18-jarigen heeft volgens dit onderzoek ooit harddrugs (XTC, cocaine, amfetamine, heroïne of LSD) gebruikt; 1% heeft de afgelopen vier weken harddrugs gebruikt.

Uit de Jeugdomnibussenquête 2012 blijkt dat 14% van de jongeren tussen de 16 en 26 jaar nooit alcohol gebruikt tijdens het uitgaan in Zoetermeer; 36% doet dat (bijna) altijd. Verder gebruikt 95% nooit drugs tijdens het uitgaan in Zoetermeer; 1% doet dat (bijna) altijd.

1.3.10

Jongerenoverlast

In de Integrale Veiligheidsmonitor Zoetermeer (IVM) van 2011 is gevraagd hoe inwoners buurtproblemen beleven. Volgens de buurtbewoners komt overlast van groepen jongeren voor in de eigen buurt: 40% van de respondenten geeft aan dat dit soort misdrijf soms voorkomt, 19% vindt dat dit vaak voorkomt.

18% van de respondenten noemt jongerenoverlast als 1^e of 2^e probleem dat met voorrang moet worden aangepakt. Alleen parkeeroverlast werd door meer respondenten genoemd (19%).

Bijna de helft van de Zoetermeeders van 18 jaar en ouder geeft in de Omnibussenquête 2011 aan dat er in de buurt van hun woning in de twaalf maanden voorafgaande aan het onderzoek regelmatig groepen jongeren hebben rondgehangen (42%). Volgens deze respondenten hielden deze jongeren zich tijdens het rondhangen vooral bezig met 'met elkaar praten' (genoemd door 79% van deze respondenten), met 'het veroorzaken van geluidsoverlast' (door 54% genoemd), met 'het vervuilen van de omgeving' (50%) en met 'rondrijden met scooters' (43%).

Van de respondenten met jongerengroepen in de buurt van hun woning heeft 61% daar in de afgelopen twaalf maanden wel eens overlast van ondervonden.

In de Jeugdomnibussenquête 2012 geeft 17% van de jongeren van 12 t/m 26 jaar aan dat ze minstens één keer per week met andere jongeren op straat rondhangen; 11% doet dat minder frequent. De overige 72% doet dat naar eigen zeggen nooit.

Van degenen die wel eens rondhangen op straat meent 18% dat andere mensen daar wel eens last van hebben. Van dezelfde groep respondenten is 6% in de afgelopen twaalf maanden wel eens door een jongerenwerker aangesproken.

Verder blijkt uit dit onderzoek dat het overgrote deel (88%) van de 12 t/m 26 jarigen de veiligheid in hun woonwijk met een voldoende waarderen. De meeste jongeren geven als rapportcijfer een 8.

1.3.11

Jeugdcriminaliteit

Een kwart van de respondenten van de Integrale Veiligheidsmonitor Zoetermeer van 2011 vindt dat jeugdcriminaliteit soms voorkomt (26%), 7% vindt dat dit vaak voorkomt.

Als probleem dat met voorrang moet worden aangepakt wordt jeugdcriminaliteit door 4% van de respondenten genoemd.

Het landelijke bureau Halt Nederland en de regionale Halt-organisaties hebben preventie en bestrijding van jeugdcriminaliteit als taak. Zoetermeer valt onder Halt Hollands Midden Haaglanden.

Eén van de middelen om dit te bereiken is de Halt-afdoening. Deze biedt jongeren die aangehouden zijn voor het plegen van veel voorkomende jeugdcriminaliteit de mogelijkheid om strafvervolgning te voorkomen door het uitvoeren van werkzaamheden, het volgen van een leerproject en/of het vergoeden van de schade.

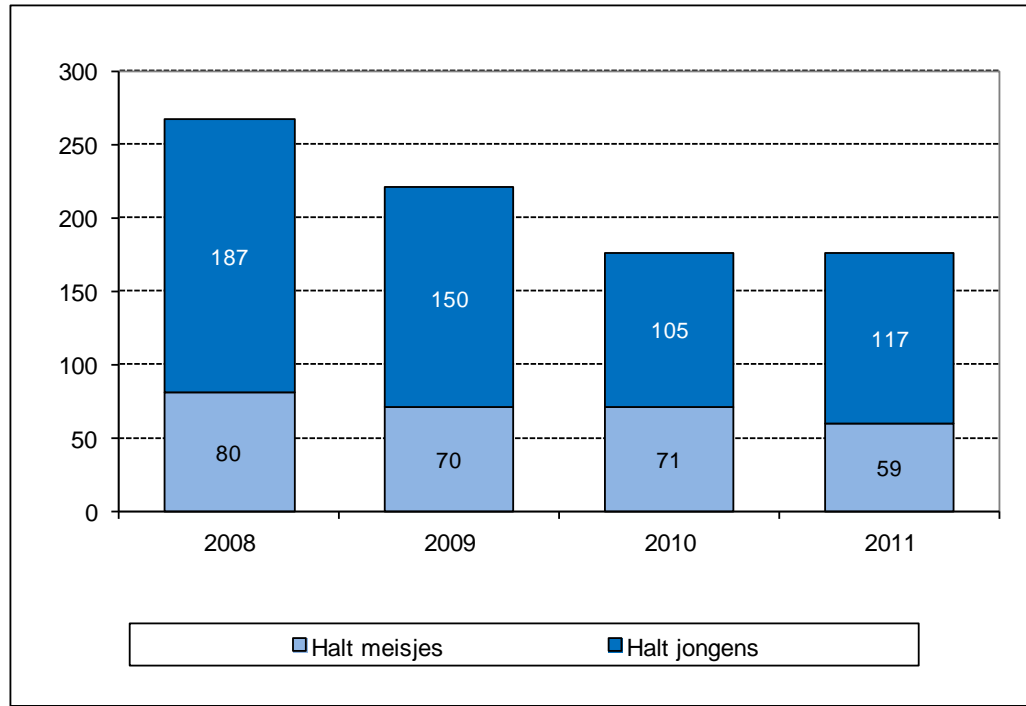
In 2011 heeft Halt Hollands Midden Haaglanden in Zoetermeer naast de taakstraf voor kinderen en jongeren en de voorlichting op scholen ook het project Go4it voortgezet. Dit is een preventief project waarin jongeren met klustrajecten alternatieve vrijetijdsbesteding aangeboden wordt. Zie verder pagina 40.

In 2011 zijn er 176 Halt-afdoeningen gerealiseerd voor Zoetermeer, waarvan 66 leerplicht gerelateerd. Sinds 1 december 2009 worden er geen jongeren onder de twaalf jaar meer verwezen naar Halt. Hierdoor zijn de Stop-reacties komen te vervallen. Voor Zoetermeer is het aantal afdoeningen in 2011 gelijk aan het aantal in 2010.

Bij de jongens is het aantal Halt-afdoeningen na enkele jaren van daling in 2011 weer gestegen. Bij de meisjes daalden de aantallen in 2011 met 17% ten opzichte van een jaar eerder, nl. van 71 naar 59.

Figuur 1.17 Gerealiseerde Halt-afdoeningen in Zoetermeer naar geslacht, 2008 t/m 2011

Bron: Halt 2012.

De meeste taakstraffen zijn aan 14- en 15 jarigen opgelegd, met resp. 24% en 28% van het totaal aantal verwijzingen.

Tabel 1.35 Aantal Halt-afdoeningen per 1.000 jongeren van 12 t/m 17 jaar

jaar	Aantal Halt-afdoeningen per 1.000 jongeren van 12 t/m 17 jaar
2007	20,17
2008	26,58
2009	22,55
2010	18,58
2011	18,80

Bron: Halt 2012.

Bedroeg het aantal Halt-afdoeningen per duizend jonge inwoners in 2008 nog 26,58, in 2011 is dit aantal 18,80.

Een verdere uitsplitsing naar delict laat zien dat de meeste zaken (39%) in 2011 in Zoetermeer betrekking hebben op (winkel)diefstal. De aantallen ongeoorloofd verzuim (een specifieke Halt-afdoening) zijn met 20% toegenomen: van 55 in 2010 naar 66 in 2011.

Tabel 1.36 *Gerealiseerde Halt-afdoeningen in 2010 en 2011, naar soort delict.*

	2010	2011	2010	2011
	abs.		%	
(winkel)diefstal	92	68	52%	39%
baldadigheid	17	12	10%	7%
ongoorloofd verzuim	55	66	31%	38%
vernietiging *	8	15	5%	9%
vuurwerk	4	5	2%	3%
alcohol		8		5%
overig		2		1%
Totaal	176	176	100%	100%

Bron: Halt2011, Halt 2012.

*incl. graffiti

Go4it

Halt Hollands Midden Haaglanden voert ook preventieve projecten uit. In Zoetermeer en Den Haag loopt hiervoor het klussenproject Go4it.

Go4it biedt jongeren van 8 tot 18 jaar een zinvolle vrijetijdsbesteding als alternatief voor rondhangen, overlast en vandalisme. Door tieners te betrekken bij en medeverantwoordelijk te maken voor de openbare ruimte en hun inzet voor de andere buurtbewoners zichtbaar te maken, draagt Go4it bij aan de leefbaarheid in de wijk. Het aanbod van Halt bestaat uit de voorbereiding en uitvoering van klussen en schoonmaakacties met jongeren in de wijk. Jongeren doen vrijwillig mee en krijgen voor hun positieve inzet een zakgeldvergoeding. Go4it vindt plaats in samenwerking met woningcorporaties, scholen en welzijnsorganisaties.

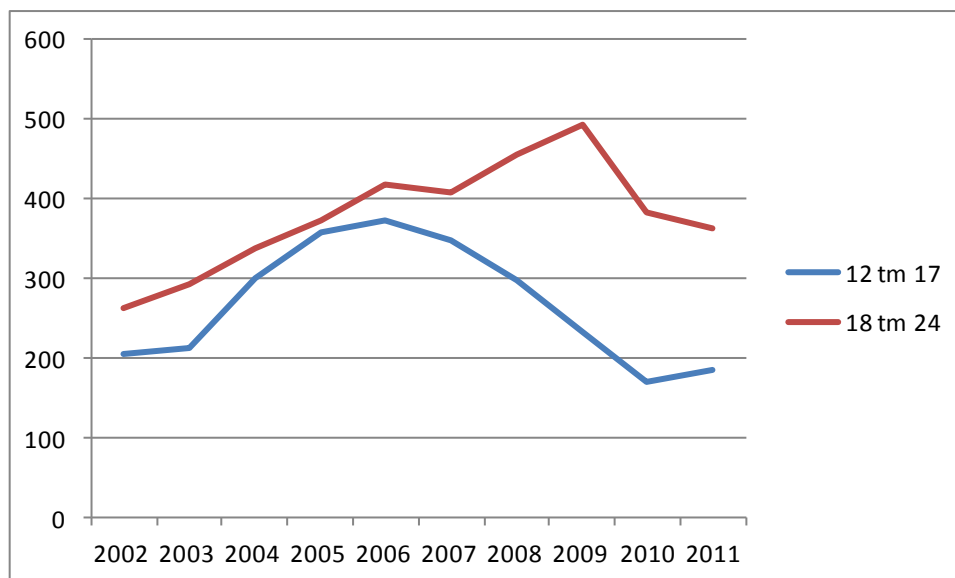
In 2011 zijn in Zoetermeer 25 reguliere klussen uitgevoerd en 3 grote klusacties. In totaal hebben hieraan 124 tieners meegewerkt. In 2010 zijn 21 klustrajecten uitgevoerd en 4 grote klusacties. In totaal hebben hieraan 130 tieners meegewerkt.

Politie Haaglanden

De aanpak van jeugdcriminaliteit is korpsprioriteit voor de Politie Haaglanden. Bij jeugdcriminaliteit gaat het vaak om 'normaal' normverkenkend gedrag van adolescenten. De meeste jongeren die voor de eerste of tweede keer worden aangehouden, komen daarna niet meer bij de politie terug. Ouders en/of verzorgers zijn (vaak met behulp van projecten als Halt) meestal goed in staat om dergelijke jongeren weer op het goede spoor te krijgen. Het gaat dan om jongeren waarbij de binding met de samenleving (via gezin, werk, school etc.) aanwezig is. Een beperkt deel van de jongeren stopt echter niet en gaat door met delinquent gedrag. Als jongeren niet meer voor Halt in aanmerking komen, maakt de politie proces-verbaal op. Bij het 1e en 2e proces-verbaal wordt over 'beginners' gesproken. Bij het derde proces-verbaal lijkt zich het begin van een criminele carrière af te tekenen. Als jongeren dreigen af te glijden, hebben we het over 'doorstromers'. Als een delinquent vaker dan 10 maal is aangehouden kan er vanuit gegaan worden dat deze persoon een criminele leefstijl heeft ontwikkeld. Dit worden 'veelplegers' genoemd.

In 2011 zijn 186 minderjarige verdachten en 363 meerderjarige jeugdige verdachten aangehouden die in Zoetermeer wonen. In 2010 waren dit er resp. 171 en 384. De meerderjarige verdachten laten de laatste jaren een daling zien. Het aantal minderjarige verdachten is, na een aantal jaren van daling, licht gestegen.

Figuur 1.18 Ontwikkeling jeugdige verdachten in Zoetermeer

Bron: Politie Haaglanden, HKS.

Criminaliteit wordt veelal door mannen gepleegd. Vrouwen komen relatief weinig als verdachte met de politie in aanraking. Dat is ook bij jongeren het geval. Minderjarige meisjes komen evenwel in vergelijking met meerderjarige vrouwen relatief vaak met de politie in aanraking.

Tabel 1.37 Aantal jeugdige verdachten naar geslacht en leeftijd

		2009	2010	2011	2009	2010	2011
leeftijd	geslacht	abs.			kolom%		
12 t/m 17	vrouw	59	40	49	25%	23%	26%
	man	175	131	137	75%	77%	74%
	Totaal	234	171	186	100%	100%	100%
18 t/m 24	vrouw	88	54	58	18%	14%	16%
	man	406	330	305	82%	86%	84%
	Totaal	494	384	363	100%	100%	100%

Bron: Politie Haaglanden, HKS.

Tabel 1.38 Aantal jeugdige verdachten naar etniciteit en leeftijd

		2009	2010	2011	2009	2010	2011
		abs.			kolom%		
12 t/m 17	Nederlandse	102	62	76	44%	36%	41%
	Turkse	9	12	7	4%	7%	4%
	Marokkaanse	16	11	22	7%	6%	12%
	Surinaamse	30	31	19	13%	18%	10%
	Antilliaanse	22	17	9	9%	10%	5%
	Overige landen	54	37	53	23%	22%	28%
	Onbekend	1	1	0	0%	1%	0%
	Totaal	234	171	186	100%	100%	100%
18 t/m 24	Nederlandse	253	196	181	51%	51%	50%
	Turkse	11	8	8	2%	2%	2%
	Marokkaanse	34	21	19	7%	5%	5%
	Surinaamse	73	48	42	15%	13%	12%
	Antilliaanse	30	20	30	6%	5%	8%
	Overige landen	93	91	83	19%	24%	23%
		Totaal	494	384	363	100%	100%

Bron: Politie Haaglanden, HKS.

Het aantal minderjarige verdachten is het laatste jaar met 9 procent toegenomen. Met name het aantal Marokkaanse (+100%) en Nederlandse (+23%) verdachten is – naast de verdachten uit overige landen (+43%) toegenomen. De overige etniciteiten kenden een afname.

Het aantal meerderjarige jeugdige verdachten neemt de laatste jaren gestaag af.

Wordt het aantal verdachten naar etniciteit geplaatst naast de totale bevolkingsgroep in diezelfde leeftijdsklasse, dan valt op dat in 2011 11% van de in Zoetermeer woonachtige Marokkanen van 12 tot en met 17 jaar voor een verdacht feit zijn aangehouden. In 2008 was dit percentage 10%, in 2010 6%. Het laatste jaar is het aandeel verdachte Marokkanen bij de minderjarige verdachten weer gestegen.

Bij de 18-24 jarigen zien we na een daling van 16% in 2009 naar 9% in 2010, in 2011 het aandeel verdachten met een Marokkaanse achtergrond zich stabiliseren. Het aandeel Antilliaanse verdachten is in 2011 ten opzichte van 2010 met 3 procentpunt gestegen naar 9%. En daarmee weer hetzelfde als in 2009.

Tabel 1.39 Zoetermeerse verdachten naar etniciteit, in % van de desbetreffende bevolkingsgroep

etniciteit	12-17			18-24		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Nederlands	2%	1%	1%	3%	3%	2%
Turkse	7%	8%	5%	10%	6%	7%
Marokkaanse	9%	6%	11%	16%	9%	9%
Surinaamse	4%	4%	2%	7%	5%	4%
Antilliaanse	7%	6%	3%	9%	6%	9%
Overige landen	3%	2%	3%	5%	5%	4%
Totaal	2%	2%	2%	4%	3%	3%

Bron: Politie Haaglanden, HKS; GBA-Zoetermeer.

Criminele carrière

De politie geeft aan dat de aanpak van jeugdcriminaliteit vooral in het teken staat van het voorkómen van criminele carrières bij minderjarige jeugddelinquenten. Een jongere die voor de eerste keer een strafbaar feit pleegt, vergt een andere aanpak dan een jeugdige veelpleger.

Verwacht wordt dat een gerichte en sluitende aanpak van de groep doorstromers tot een groot rendement zal leiden. De politie hoopt deze jongeren nog te kunnen binden

aan onderwijs, werk, gezin en positieve vormen van vrijetijdsbesteding, en dat de criminele carrière die ingezet is, onderbroken kan worden.

Doorstromers zijn belangrijk als doelgroep voor een gerichte aanpak omdat ze de maatschappij relatief veel schade berokkenen. Ze zijn crimineel actief en daarnaast maken ze zich ook met regelmaat schuldig aan misdrijven die een grote impact op slachtoffers hebben (zoals diefstal met geweld). Ook landelijk staat deze groep sterk in de belangstelling.

Tabel 1.40 Zoetermeerse jeugdige verdachten naar typering

		2009	2010	2011
12 tm 17	minderjarige beginner	176	127	158
	minderjarige doorstromer	53	42	27
	minderjarige veelpleger	5	2	1
	Totaal	234	171	186
18 tm 24	meerderjarige beginner	291	226	201
	meerderjarige doorstromer	173	134	139
	meerderjarige niet (zeer) actieve veelpleger	14	13	17
	meerderjarige actieve veelpleger	2		
	meerderjarige zeer actieve veelpleger	14	11	6
Totaal	494	384	363	

Bron: Politie Haaglanden, HKS.

In 2011 zijn er 359 'beginners', ruim zes op de tien delinquenten is dus een 'beginner', 30% is doorstromer. Het laatste jaar is de groep minderjarige beginners met 24% gestegen ten opzichte van 2010. Over een langere periode bezien neemt de laatste jaren de groep minderjarige beginners af (in 2007 waren dit er nl. 261). Ook de meerderjarige beginners nemen in aantal af. De groep minderjarige doorstromers is het laatste jaar met 36% afgenomen, van 42 in 2010 naar 27 in 2011. De meerderjarige doorstromers stabiliseerden.

Detentie

In een justitiële jeugdinrichting verblijven jongeren in de leeftijd van 12 tot 18 jaar, met een uitloop naar maximaal 23 jaar. Er zijn aparte groepen voor jongens en meisjes. Voor jongeren met bijzondere behoeften bestaan speciale groepen. Jongeren kunnen in een jeugdinrichting komen omdat ze iets gedaan hebben waarvoor ze straf verdienen.

Jongeren van 12 tot 18 jaar vallen onder het jeugdstrafrecht. Wanneer een jongere iets doet wat strafbaar is, kan de officier van justitie van het Openbaar Ministerie (OM) dat bestraffen met een boete of een (korte) taakstraf. Maar de officier kan ook besluiten dat een jongere moet voorkomen bij de kinderrechter. De rechter kan vervolgens ook iemand veroordelen tot een boete of taakstraf of overgaan tot een (jeugd)detentiestraf of (jeugd)maatregel. Sinds 2011 moeten de ouders (of verzorgers) verplicht aanwezig zijn bij de rechtszaak van hun minderjarige kind. Zo kan de rechter een beter beeld krijgen van de gezinssituatie en de jongere zelf.

Het terugdringen van recidive onder jeugdigen is een belangrijk speerpunt van het ministerie van Veiligheid en Justitie. De overheid probeert recidive te voorkomen door enerzijds gedragsbeïnvloedende maatregelen op te leggen. Een agressieve jongere moet dan bijvoorbeeld therapie volgen om beter met zijn/haar agressie om te leren gaan. Anderzijds biedt de overheid goede nazorg en begeleiding. De netwerk- en trajectberaden, een samenwerking tussen de justitiële jeugdinrichtingen, de Raad voor de Kinderbescherming, de Jeugdreclassering en de gemeenten, helpen hierbij.

In 2011 zijn 28 Zoetermeerse jongeren uitgestroomd uit de justitiële jeugdinrichtingen. In 2010 waren dit er 23. In 2011 verbleef een jongere gemiddeld 200 dagen in de instelling, in 2010 was dit 82.

Tabel 1.41 *Uitstroom uit Justitiële Jeugdinstellingen, in 2009 t/m 2011*

	2009	2010	2011
totaal aantal jongeren	62	23	28
jongens	52	22	27
meisjes	10	1	1
duur gemiddeld verblijf (in dagen)	113	82	200
Maximale verblijfsduur (in dagen)	969	726	1.562

Bron: Ministerie van Justitie, DJI.

Mensen die zijn opgesloten in het gevangeniswezen zijn veroordeeld voor een misdrijf of zijn nog niet veroordeeld en in afwachting van het vonnis van hun rechtszaak. Een gevangenisstraf kan alleen worden opgelegd als er sprake is van een misdrijf (diefstal, geweldsdelicten, zedendelicten, doodslag of moord).

In 2011 zijn er 51 volwassen Zoetermeerse jongeren van 18 t/m 23 jaar uitgestroomd uit een penitentiaire inrichting⁶; in 2010 waren dit er 37. De gemiddelde verblijfsduur in 2011 bedroeg 112 dagen, in 2010 was dit 85 dagen.

⁶ Niet zijnde overplaatsing en onttrekking/ontvluchting

2

Domein School en Werk

De gemeente Zoetermeer streeft ernaar een stad te zijn waar het goed opvoeden en opgroeien is. Om dit te bereiken wordt een integraal jeugdbeleid gevoerd in drie domeinen: thuis, school en werk, en straat en vrije tijd.

Dit hoofdstuk geeft inzicht in de periode dat de Zoetermeerse jeugd naar school gaat en werkt zoekt, volgens de doelen die hiervoor in de visienota Oog voor de Jeugd zijn geformuleerd.

Paragraaf 1 bespreekt de periode van de basisschool. Paragraaf 2 geeft inzicht in de middelbare schooltijd. Het vervolgonderwijs komt aan de orde in paragraaf 3. Zorg op maat wordt besproken in paragraaf 4. Hierin vindt u informatie over schoolmaatschappelijk werk in het primair en voortgezet onderwijs, leerplicht, voortijdig schoolverlaten, volwasseneneducatie en ongeletterdheid. Buitenschoolse activiteiten, zoals de Brede School, komen in paragraaf 5 aan de orde. Paragraaf 6 tenslotte gaat over jongeren en werk.

Visienota Integraal jeugdbeleid: Oog voor de Jeugd, 2011

<i>De jeugd heeft minimaal een startkwalificatie of de hoogst haalbare opleiding gericht op economische zelfstandigheid.</i>
Kerdoel 3: Jongeren zijn gezond, maatschappijbewust en zelfredzaam.
Kerdoel 4: Jongeren hebben een baan met behulp van hun eigen leerweg.
De jeugd en hun ouders ontvangen (bij problemen) zorg op maat op school en op weg naar werk.

2.1 Basisschool

2.1.1 Resultaten VVE-basisscholen

Met Voor- en Vroegschoolse Educatie worden (taal) achterstanden bij kinderen tussen de 2 en 6 jaar vroegtijdig opgespoord en aangepakt. Ook een aantal basisscholen doen mee aan het VVE-programma. Hiermee ontstaat een doorlopende lijn van peuterspeelzaal, kinderopvang en basisschool. Gewerkt wordt met het Piramideprogramma van Cito.

Ook op de 18 basisscholen die meedoen aan het VVE-programma worden de kinderen getoetst om te bepalen hoe zij t.o.v. de landelijke verdeling scoren. De eindtoets in groep 1 (E1) en 2 (E2) wordt hiervoor gebruikt. Sinds 2005-2006 worden alleen de kinderen met een leerlinggewicht getoetst.

De uitslag van de toetsen worden weergegeven in de letters A t/m E, waarbij A het hoogste niveau is en E het laagste. De landelijke verdeling van de uitslagen is van A t/m E, respectievelijk 25%, 25%, 25%, 15% en 10%. In tabel 2.1 staat de gemiddelde score van de afgenomen toetsen.

Tabel 2.1 *Uitslagen kleutertoets groep 1, 2007/2008 t/m 2010/2011*

Kleutertoets E1	E	D	C	B	A
2007-2008	19%	15%	26%	19%	21%
2008-2009	11%	15%	22%	26%	27%
2009-2010	14%	18%	21%	22%	26%
2010-2011	15%	12%	18%	23%	32%
Gestandaardiseerde Cito-norm	10%	15%	25%	25%	25%

Tabel 2.2 *Uitslagen kleutertoets groep 2, 2007/2008 t/m 2010/2011*

Kleutertoets E2	E	D	C	B	A
2007-2008	6%	18%	32%	22%	21%
2008-2009	4%	11%	27%	28%	30%
2009-2010	9%	18%	26%	20%	27%
2010-2011	7%	10%	26%	23%	34%
Gestandaardiseerde Cito-norm	10%	15%	25%	25%	25%

De kleutertoets E1 laat in 2010-2011 een beduidend hoger aantal A-scores zien in vergelijking met 2009-2010, maar ook een hoger aantal E-scores. De gestandaardiseerde norm wordt niet gehaald. De E2 laat opmerkelijke verbeteringen zien ten opzichte van het afgelopen jaar, Zoetermeer scoort beter dan de gestandaardiseerde norm.

2.1.2 Primair onderwijs

In Zoetermeer verzorgt de Stichting Openbaar Primair Onderwijs Zoetermeer (OPOZ) het openbaar onderwijs. Het OPOZ heeft achttien basisscholen en een school voor speciaal basisonderwijs. Op de basisscholen volgden per 1 oktober 2011 3.819 leerlingen. De Stichting UNICOZ onderwijsgroep bevordert het katholiek en christelijk onderwijs. Ook het onderwijs op reformatorische grondslag en het interconfessioneel onderwijs wordt door deze stichting verzorgd. De UNICOZ onderwijsgroep omvat 24 basisscholen, een school voor speciaal basisonderwijs en een scholengemeenschap voor voortgezet onderwijs. Per 1 oktober 2011 volgen 6.831 leerlingen bij UNICOZ regulier basisonderwijs. De kleine schoolbesturen zijn in tabel 2.3 onder 'overigen' opgenomen.

In totaal zijn er 11.153 leerlingen op het basisonderwijs per 1 oktober 2011.

Tabel 2.3 *Aantal leerlingen basisonderwijs*

	aantal leerlingen		
	1-10-2009	1-10-2010	1-10-2011
OPOZ - openbaar	3.811	3.681	3.819
UNICOZ	6.982	6.916	6.831
overigen *	555	534	503
Totaal	11.348	11.131	11.153

Bron: CFI-telling; Gemeente Zoetermeer, afd. Inwoners / Beleid / Jeugd, Onderwijs en Sport.

* de Schanskorf (gereformeerd), de Vrije school (algemeen bijzonder) en Passe Partout (montessori)

Leerlingen met risico's op achterstanden

Leerlingen met kans op een achterstand noemen we gewichtenleerlingen. De school krijgt op basis van deze gewichten de beschikking over aanvullende financiële middelen. Het toekennen van gewichten aan leerlingen gebeurt alleen in het reguliere basisonderwijs. In het speciaal onderwijs komt dit onderscheid niet voor.

In het basisonderwijs krijgen scholen extra middelen voor kinderen met het risico op achterstanden. In augustus 2006 is er een nieuwe gewichtenregeling ingevoerd. Vanaf 2006 is de nieuwe maatstaf voor het bepalen van de gewichten het opleidingsniveau van de ouder(s). Etniciteit en het beroep van de ouders zijn geen criteria meer om een leerling extra middelen toe te wijzen. De overheid hoopt met deze aangepaste regeling effectiever achterstanden bij leerlingen te kunnen tegengaan.

In de nieuwe regeling wordt gewerkt met drie gewichten:

- 1,20: leerlingen van wie één of beide ouders maximaal een opleiding op het niveau van basisonderwijs hebben;
- 0,30: leerlingen van wie beide ouders (of de verzorgende ouder) maximaal een opleiding op vmbo-b of -k hebben;
- 0,00: leerlingen van wie één of beide ouders een opleiding hebben op een hoger niveau dan het vmbo-k.

Tabel 2.4

Aantal leerlingen basisonderwijs naar leerlinggewicht; schooljaren 2009-2010 t/m 2011-2012

Schooljaar	aantal leerlingen	leerlinggewicht			% leerlingen met gewicht > 1,00
		.0	0,3	1,2	
2009-2010	11.348	10.015	771	562	12%
2010-2011	11.131	10.016	600	515	10%
2011-2012	11.153	10.069	599	485	10%

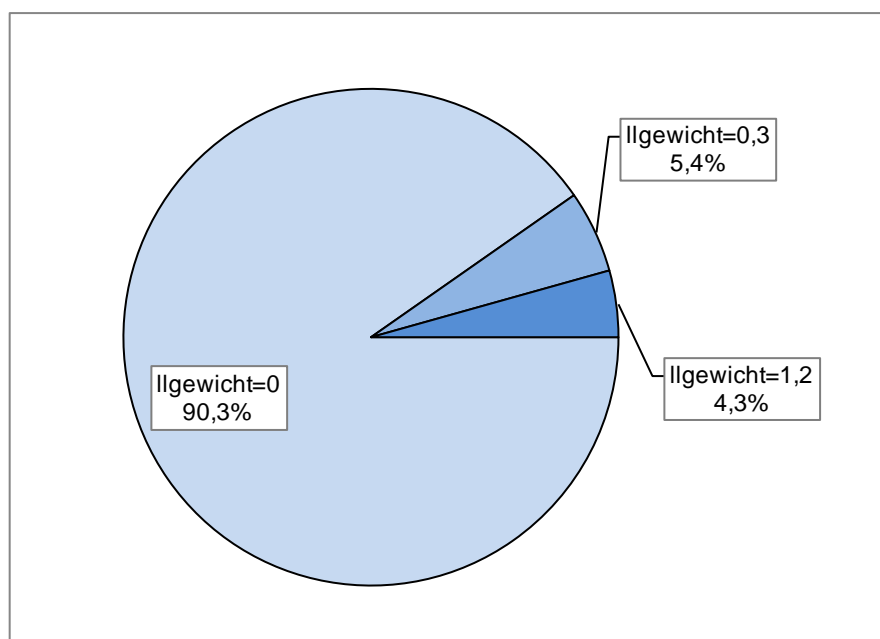
* Excl. Speciaal basisonderwijs

Bron: CFI-telling, Gemeente Zoetermeer.

Het percentage leerlingen met leerlinggewicht > 0,0 is voor de scholen uit het basisonderwijs samen 10%. De laatste jaren daalt het aantal leerlingen met een leerlinggewicht. Landelijk is eenzelfde ontwikkeling te zien: een daling, van 13% per 1 oktober 2009 naar 12% per 1 oktober 2011. Zoetermeer heeft nu verhoudingsgewijs nog iets minder gewichtenleerlingen.

Figuur 2.1

Verdeling leerlingen basisonderwijs naar leerlinggewicht, schooljaar 2011-2012

Bron: CFI-Leerlingtelling, Gemeente Zoetermeer.

Zoals uit tabel 2.4 blijkt is de samenstelling van de verschillende doelgroepen veranderd. Het totaal aantal leerlingen is in de laatste twee jaren met 195 leerlingen afgenomen (-1,7%). In totaal zijn er in het schooljaar 2011-2012 1.084 kinderen met een gewicht > 0,0. Een jaar eerder waren dit er 1.115. In schooljaar 2009-2010 waren dit er nog 1.333.

Per 1 oktober 2011 is er geen enkele school zonder doelgroepenkind. De helft van de kinderen op De Meerpaal is een doelgroepenkind. Hiermee heeft deze school het hoogste percentage doelgroepenkinderen. De Achtsprong, De Bernhardschool en Het Zwanenbos hebben tussen de 40% en 50% doelgroepenkinderen.

2.1.3 Extra faciliteiten

Zoetermeerse leerlingen die extra begeleiding nodig hebben vanwege een taalachterstand kunnen terecht in een schakel- of kopklas.

Schakelklassen

Per 1 oktober 2010 heeft Zoetermeer 7 schakelklassen in het basisonderwijs. Deze klassen zijn bestemd voor leerlingen in het primair onderwijs die een taalachterstand hebben. Het doel is om die leerlingen gedurende een schooljaar op een zodanig taalniveau te brengen dat zij daarna in staat zijn om het onderwijs op hun eigen niveau te kunnen vervolgen. Ze krijgen in dat schooljaar intensief taalonderwijs in een aparte groep.

Kopklas

De kopklas is gericht op leerlingen die aan het eind van groep 8 onvoldoende taalbeheersing hebben om het voortgezet onderwijs te volgen op een niveau dat past bij hun capaciteiten en competenties. Het doel is om de taalachterstand zodanig te verkleinen dat doorstroming naar een hoger type vervolgonderwijs (minimaal vmbo-tl) in vergelijking met het eindadvies van de basisschool mogelijk is. In 2006/2007 is de eerste kopklas gestart. Op het voortgezet onderwijs wordt de schoolcarrière van de oud-kopklasleerlingen verder gemonitord.

Per september 2012 is de Taalplusvoorziening van start gegaan, deze vervangt de kopklas.

2.1.4 Speciaal basisonderwijs

Voor kinderen die speciale zorg en aandacht nodig hebben en daarvoor niet in het 'gewone' basisonderwijs kunnen blijven, zijn er speciale scholen voor basisonderwijs. Hier kunnen jonge risicoleerlingen, moeilijk lerende kinderen of kinderen met leer- of opvoedingsmoeilijkheden naar verwezen worden vanuit de gewone basisschool.

Er zijn in Zoetermeer drie (streek)scholen waar kinderen speciaal basisonderwijs kunnen volgen. Eén hiervan is openbaar, één is rooms-katholiek en één is protestants-christelijk. Het zijn De Vuurtoren, De Horizon en De Prinsenhof.

In deze drie scholen volgen per 1 oktober 2011 453 leerlingen speciaal basisonderwijs. Naast het speciaal basisonderwijs bestaat er ook speciaal onderwijs. Hierop wordt op pagina 55 verder ingegaan. Op Het Zwanenbos (regulier) kunnen ook leerlingen worden toegelaten met een indicatie voor speciaal basisonderwijs.

Tabel 2.5 Aantal leerlingen speciaal basisonderwijs, per 1 oktober 2009 t/m 2011

SCHOOL	SCHOOLJAAR		
	1-10-2009	1-10-2010	1-10-2011
Vuurtoren	130	145	152
Prinsenhof	167	179	171
Horizon	114	107	130
Totaal	411	431	453

Bron: CFI-Leerlingtelling, Gemeente Zoetermeer.

2.1.5**Hoogbegaafden**

Op Zoetermeerse scholen krijgen (hoog)begaafde leerlingen speciale aandacht. Scholen proberen zoveel mogelijk tegemoet te komen aan de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte van deze leerlingen.

Een aantal hoogbegaafde leerlingen heeft desondanks behoefte aan meer. Voor leerlingen met een IQ van minimaal 130 zijn er speciale mogelijkheden op De Floriant, De Piramide, de Da Vinci en de Meester Verwerschool. Op deze scholen functioneren speciale groepen voor hoog-intelligente leerlingen. Met speciaal daartoe opgeleid personeel wordt in deze groepen onderwijs aangeboden, voor wie het reguliere onderwijs- en begeleidingsaanbod niet toereikend is.

2.1.6**Schoolbegeleiding**

De gemeente Zoetermeer en de schoolbesturen van Stichting Openbaar Primair Onderwijs Zoetermeer, UNICOZ Onderwijsgroep en OnderwijsAdvies werken samen om de dienstverlening en de kwaliteit van het onderwijs in Zoetermeer te kunnen waarborgen. Zij laten schoolbegeleidingsactiviteiten verrichten door Stichting OnderwijsAdvies voor scholen die onderdeel zijn van een van de twee besturen.

De schoolbegeleiding bestaat uit algemene schoolbegeleiding, speciale lokale prioriteiten en zogenaamde SIZO-activiteiten.

Lokale prioriteiten bevatten schoolbegeleidingsactiviteiten die samenhangen met maatschappelijke doeleinden die gemeenten en het onderwijs samen delen. Per jaar worden deze activiteiten afgestemd. In 2010 en 2011 ging het om de volgende onderwerpen: de inzet van ICT bij taal, rekenen, het jonge kind, hoogbegaafden en lesmateriaal voor digitale schoolborden; onderzoek voor scholen met onderwijsachterstanden, hoog intelligente kinderen in de stad en inzet voor Vroeg- en Voorschoolse educatie en buitenschoolse opvang.

Bij SIZO-activiteiten gaat het om aanvullende activiteiten om het ICT-gebruik in het onderwijs te bevorderen. SIZO staat voor Snelle Implementatie van ICT in Zoetermeers Onderwijs. Het project SIZO is een samenwerkingsverband van zestig scholen in Zoetermeer waar scholen voor primair, voortgezet, middelbaar en hoger beroepsonderwijs vertegenwoordigd zijn.

2.2 Voortgezet Onderwijs

2.2.1 Voortgezet onderwijs

Scholen

In Zoetermeer zijn er zes scholen voor voortgezet onderwijs: vijf scholengemeenschappen en één school voor praktijkonderwijs.

Tabel 2.6 *Scholen voor voortgezet onderwijs in Zoetermeer; per 1-1-2011*

SCHOOL	Denominatie:	Aangeboden typen onderwijs:
Alfrink College	Rooms-katholiek	Havo; (tweetalig) Atheneum;
Atrium	Openbaar; (samenwerking)	PRO (praktijkonderwijs)
Erasmus College	Algemeen bijzonder (Daltonscholengemeenschap)	Vmbo/mavo; Havo; Atheneum; Gymnasium
Oranje Nassau College	Protestants-christelijk	Vmbo/mavo, Lwoo; Havo; Atheneum; Gymnasium
Picasso Lyceum	Openbaar	Mavo;Havo;Atheneum;Gymnasium
Stedelijk College	Openbaar	Vmbo/mavo; Lwoo

Bron: Gemeente Zoetermeer, *Onderwijs Wegwijzer 2011/2012*.

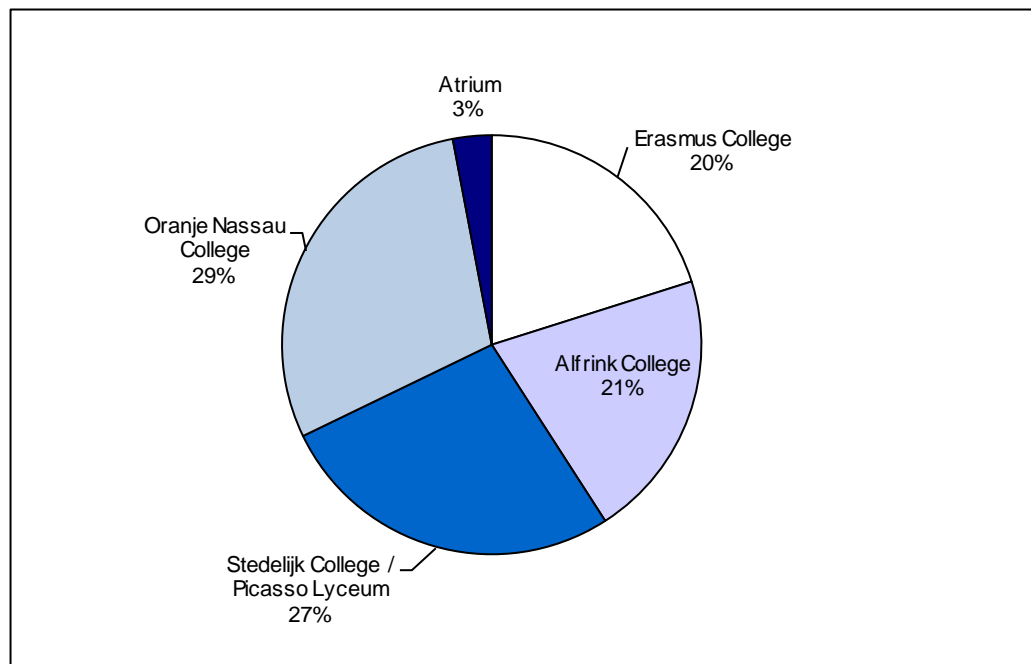
Het Stedelijk College en het Picasso Lyceum zijn met het Atrium onderdeel van de Scholen Combinatie Zoetermeer (SCZ).

Leerlingen in een brugjaar volgen (m.u.v. de Gymnasiumleerlingen) het Algemeen Vormend Onderwijs (AVO), waarna ze kiezen voor een bepaald type onderwijs en een richting (vakken) daarbinnen.

Leerlingen

Volgens opgave van de scholen waren er op 1 oktober 2011 7.913 leerlingen ingeschreven bij scholen voor het voortgezet onderwijs. De hier beschreven groep betreft alle leerlingen, ook degenen die buiten Zoetermeer wonen.

Figuur 2.2 *Verdeling aantal leerlingen voortgezet onderwijs naar school, 1 oktober 2011*

Bron: CFI-formulieren Gemeente Zoetermeer.

Tabel 2.7 laat de ontwikkeling in de afgelopen drie jaar zien van het aantal leerlingen op het voortgezet onderwijs.

Tabel 2.7 Aantal leerlingen voortgezet onderwijs

SCHOOL	SCHOOLJAAR			
	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012
Alfrink College	1.701	1.627	1.655	1.644
Atrium	261	263	239	236
Erasmus College Oranje Nassau College	1.587	1.513	1.554	1.592
Stedelijk College/Picasso Lyceum	2.337	2.284	2.239	2.310
	2.282	2.380	2.373	2.131
TOTAAL	8.168	8.067	8.060	7.913

Bron: CFI-formulieren, Gemeente Zoetermeer; Directie Stad / Projectmanagement en Vastgoed.

De leerlingen zijn als volgt over de leerjaren verdeeld (De cijfers wijken iets af van de cijfers hierboven, het betreft hier voorlopige aantallen).

Tabel 2.8 Aantal leerlingen voortgezet onderwijs per school naar leerjaar, per 1 oktober 2011*

	leerjaar 1	leerjaar 2	leerjaar 3	leerjaar 4	leerjaar 5	leerjaar 6	Totaal
Alfrink College	323	348	252	300	275	146	1.644
Atrium	58	34	53	46	13	33	237
Erasmus College Oranje Nassau College	349	369	286	296	212	80	1.592
Stedelijk College/Picasso Lyceum	442	491	512	526	246	91	2.308
	361	462	569	531	137	72	2.132
Totaal	1.533	1.704	1.672	1.699	883	422	7.913

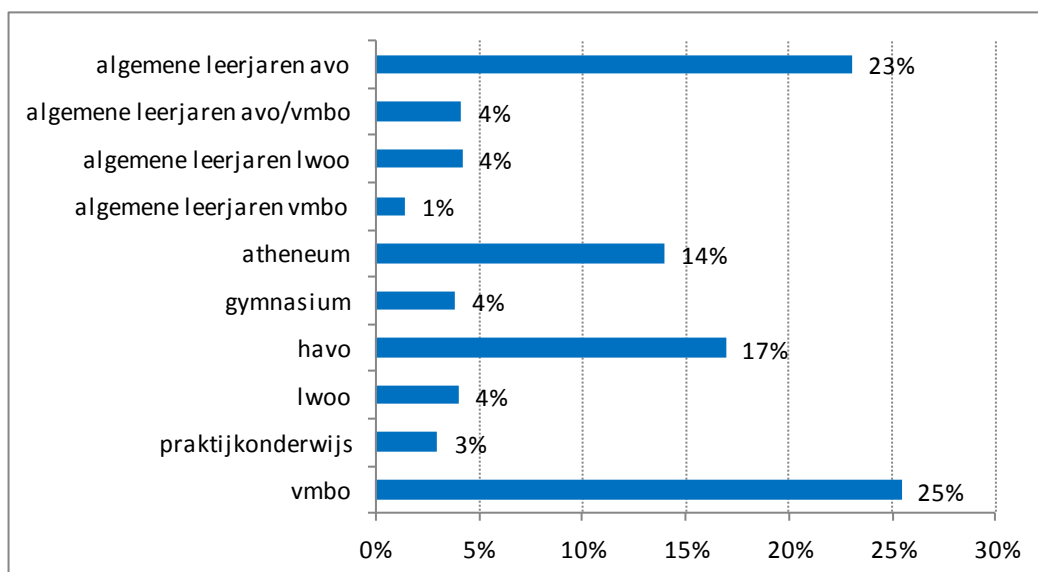
Bron: www.duo.nl.

* voorlopige cijfers

De scholen voor voortgezet speciaal onderwijs zijn in tabel 2.8 niet opgenomen. Deze komen in paragraaf 2.2.2 aan bod.

Verder kunnen de leerlingen nog onderverdeeld worden naar de richting die zij gekozen hebben. Voor alle scholen samen is dit weergegeven in figuur 2.3.

Figuur 2.3 Procentuele verdeling leerlingen voortgezet onderwijs naar schooltype, per 1 oktober 2011

Bron: www.duo.nl.

avo = algemeen vormend onderwijs
 havo = hoger algemeen vormend onderwijs
 lwoo = leerweg ondersteunend onderwijs
 vbo = voorbereidend beroepsonderwijs
 vmbo = voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs

Een kwart van alle leerlingen in het voortgezet onderwijs op Zoetermeerse scholen zit op het vmbo, 14% zit op het atheneum en 17% volgt de havo.

Overigens zijn de algemene leerjaren apart weergegeven. Per school en per type onderwijs kunnen deze verschillend zijn. Zo kent het Erasmus College en het Oranje Nassau College drie algemene leerjaren AVO (brugklassen); de overige scholen hebben twee algemene leerjaren AVO.

Verblijfsduur in het voortgezet onderwijs

In het schooljaar 2010/2011 volgden 7.450 in Zoetermeer woonachtige jongeren een opleiding aan een school voor voortgezet onderwijs. Van deze leerlingen zat 43% in de algemene leerjaren 1–3. Bijna zeven op de tien leerlingen is autochtoon.

Tabel 2.9 Aantal leerlingen voortgezet onderwijs naar schoolsoort en etniciteit, 2010/11*, met woongemeente Zoetermeer

	autochtoon	totaal	% autochtonen
Vo algemene leerjaren 1-3	2.085	3.199	65%
Vwo 3-6	932	1.288	72%
Havo 3-5	804	1.140	71%
Vmbo theoretische-gemengde leerweg 3-4	559	796	70%
Vmbo basis-kaderberoeps 3-4	523	859	61%
Praktijkonderwijs	88	168	52%
Totaal Voortgezet Onderwijs	4.991	7.450	67%

* vmbo inclusief lwoo

Bron: CBS.

Om aan te geven hoe deze leerlingen presteren wordt gekeken naar het aantal vertraagde leerlingen, waarbij vertraging gedefinieerd is als het aantal c.q. percentage leerlingen dat in schooljaar 2011/12 gelijk of lager zit en niet in een hoger schooltype dan in schooljaar 2010/11. Niet opgenomen in deze cijfers is het praktijkonderwijs. Uit tabel 2.10 blijkt dat 7% van alle Zoetermeerse leerlingen in het schooljaar 2010/11 vertraging heeft opgelopen. In 2009/10 was dit percentage ook 7%. Er is een licht

verschil tussen autochtonen en allochtonen. In beide schooljaren kenden de autochtonen een vertragingpercentage van 7%, de allochtonen van 9%.

Tabel 2.10 *Aantal (vertraagde) leerlingen voortgezet onderwijs, naar etniciteit, 2010/11*, met woongemeente Zoetermeer*

	autochtoon	allochtoon	onbekend	Totaal
Totaal aantal leerlingen	4.901	2.374	6	7.281
Aantal vertraagde leerlingen	323	202	1	526
Vertraging in %	7%	9%	17%	7%

Bron: CBS.

* Betreft voorlopige cijfers.

Wordt ook gekeken naar schoolsoort, dan zijn er wel verschillen in vertragingpercentages tussen autochtonen en allochtonen.

Bij de leerjaren 1-2 is het vertragingpercentage bij de autochtonen met 1 procentpunt afgenomen, van 5% naar 4%. Bij het vmbo 3-4 is het vertragingpercentage in beide schooljaren 9%. Bij de allochtonen is het percentage afgenomen, van 11% naar 9%. Bij havo 3-5 is het percentage vertraagde leerlingen licht afgenomen, van 12% naar 11%, bij de autochtonen nam dit percentage af met drie procentpunt, van 12% naar 9%. De allochtonen in havo 3-5 laten een hoger vertragingpercentage zien (van 12% in schooljaar 2009/10 naar 14% in schooljaar 2010/11).

Ook bij vwo 3-6 is het vertragingpercentage toegenomen: van 7% in 2009/10 naar 9% in 2010/11. Zowel bij de autochtonen als bij de allochtonen zijn er nu bij het vwo meer vertraagde leerlingen.

Tabel 2.11 *Percentage vertraagde leerlingen naar schoolsoort en etniciteit, schooljaar 2009/10 en schooljaar 2010/11*, betreft leerlingen met woongemeente Zoetermeer*

	2009/10			2010/11*		
	autochtoon	allochtoon	totaal	autochtoon	allochtoon	totaal
Leerjaren1-2	5%	5%	5%	4%	5%	4%
Vmbo 3-4	8%	11%	9%	8%	9%	9%
Havo 3-5, incl. alg lj 3	12%	12%	12%	9%	14%	11%
Vwo 3-6	5%	10%	7%	7%	12%	9%
totaal	7%	9%	7%	7%	9%	7%

Bron: CBS.

* Betreft voorlopige cijfers.

Ten opzichte van de landelijke cijfers kennen de Zoetermeerse jongeren een even grote vertraging. Ook het landelijke cijfer komt op 7%. Naar schooltype heeft Zoetermeer bij de havo een lager percentage vertraagde leerlingen dan landelijk. Bij het vwo is dit net andersom: in Zoetermeer is 9% vertraagd, landelijk is dit percentage 8%.

Tabel 2.12 *Percentage vertraagde leerlingen naar schoolsoort en etniciteit, 2010/11*, woongemeente Zoetermeer en Nederland*

	ZOETERMEER			NEDERLAND		
	autochtoon	allochtoon	totaal	autochtoon	allochtoon	totaal
Leerjaren1-2	4%	5%	4%	3%	6%	3%
Vmbo 3-4	8%	9%	9%	9%	11%	9%
Havo 3-5, incl. alg lj 3	9%	14%	11%	11%	14%	12%
Vwo 3-6	7%	12%	9%	7%	9%	8%
totaal	7%	9%	7%	6%	9%	7%

Bron: CBS.

* Betreft voorlopige cijfers.

Geslaagden voortgezet onderwijs

Het slagingspercentage van vwo-examenkandidaten in het schooljaar 2010-2011 ligt met 86% in Zoetermeer lager dan in andere middelgrote steden (88%) en lager dan het landelijke percentage. Bij havo-leerlingen ligt het percentage 1 procentpunt hoger. In deze jeugdmonitor is het slagingspercentage uitgedrukt in percentage van het aantal examenkandidaten.

Tabel 2.13 VO-geslaagden, schooljaar 2010/2011*, naar woongemeente

VO-geslaagden in % van het aantal examenkandidaten, schooljaar 2010/2011*, naar woongemeente			
	vmbo**	havo	vwo
Nederland	94%	85%	89%
100+ gemeenten (excl. G4)	92%	85%	88%
Zoetermeer	91%	86%	86%
Aantal examen-kandidaten ZTM	743	423	303

* Betreft voorlopige cijfers.

** incl. lwoo

Bron: CBS.

Uit tabel 2.14 blijkt dat van alle onderscheiden schoolsoorten alleen bij de havo de Zoetermeerse examenkandidaten hoger scores dan de kandidaten uit de 100.000+ gemeenten en ook iets boven het landelijk slagingspercentage zitten.

Tabel 2.14 VO-geslaagden naar herkomst

VO-geslaagden met woonplaats Zoetermeer naar herkomst, schooljaar 2009/'10 en 2010/'11*						
	2009/'10			2010/'11		
	schoolsoort			schoolsoort		
	vmbo**	havo	vwo	vmbo**	havo	vwo
Aantal examenkandidaten	806	419	302	743	423	303
% geslaagde examenkandidaten	92%	82%	90%	91%	86%	86%
waarvan:						
autochtonen	93%	84%	92%	92%	89%	88%
allochtonen	91%	78%	82%	88%	79%	81%

* Betreft voorlopige cijfers.

** incl. lwoo

Bron: CBS.

De autochtonen hebben met 92% bij het vmbo het hoogste slagingspercentage in schooljaar 2010/'11. Bij alle onderscheiden schoolsoorten scoren de autochtonen beter dan de allochtonen. Bij de havo is dit verschil tussen autochtonen en allochtonen het grootst: de autochtonen scoren 89%, de allochtonen hebben bij dit schooltype een slagingspercentage van 79%.

Ten opzichte van schooljaar 2009/'10 is het slagingspercentage bij de havo vier procentpunt gestegen naar 86%. Dit komt vooral door betere prestaties van de autochtonen, van 84% in 2009/'10 naar 89% in 2010/'11 (+5%). De allochtonen zijn een procentpunt gestegen.

Bij het vwo is het slagingspercentage van de autochtonen gedaald van 92% naar 88%, bij de allochtonen is dit minder gedaald, namelijk met één procentpunt.

Vergeleken met Nederland zien we dat bij de havo-eindexamenkandidaten zowel de autochtonen als de allochtonen beter scoren dan landelijk. Zo slaagt van de autochtone havisten 89%, landelijk slaagt 87% van deze groep. Bij de allochtonen

zien we eenzelfde verschil: 79% van de Zoetermeerse havo-eindexamenkandidaten is geslaagd, tegen 77% landelijk.

Bij het vmbo en het vwo doen alle Zoetermeerse eindexamenkandidaten het iets minder dan landelijk, zowel bij de autochtonen als de allochtonen.

Doorstroom voortgezet onderwijs

Uit de doorstroom in het voortgezet onderwijs kan afgeleid worden welke leerlingen in hetzelfde onderwijs blijven (hetzij zittenblijvers, hetzij een jaar hoger), hoeveel leerlingen er na hun eindexamen doorstromen naar een hoger type onderwijs etc.

Zo blijkt onder andere uit tabel 2.15 dat van alle leerlingen uit het vwo met een diploma 80% doorstroomt naar het hoger onderwijs, in schooljaar 2009/10 was dit 87%.

Van alle leerlingen uit havo-5 met diploma stroomt 79% door naar het hoger onderwijs; 15% stopt met het volgen van onderwijs, 4% gaat naar het vo, 2% naar het mbo. Relatief blijven minder leerlingen uit havo-5 met diploma in het onderwijs: eind schooljaar 2009/10, stroomde 13% uit.

Tabel 2.15

Doorstroom van het aantal in Zoetermeer woonachtige leerlingen in het voortgezet onderwijs naar bestemming, schooljaar 2010/11 naar 2011/12, in %

Onderwijssoort	Doorstroom naar:					Totaal	(n=)
	Naar vo (incl. Pro)	Naar mbo	Naar ho	Naar overig onderwijs	Niet in (bekostigd) onderwijs		
Algemeen leerjaar 1-2	99%	0%	-	0%	1%	100%	3.068
Algemeen leerjaar 3	99%	-	-	-	1%	100%	133
Havo/vwo 3	99%	1%	-	-	0%	100%	538
Vmbo lj 3	94%	4%	-	0%	1%	100%	831
Havo/vwo 4	94%	4%	0%	1%	1%	100%	794
Vmbo lj 4 met diploma	7%	88%	-	0%	5%	100%	673
Vmbo lj 4 zonder diploma	31%	56%	-	9%	4%	100%	149
Havo lj 5 met diploma	4%	2%	79%	1%	15%	100%	364
Havo lj 5 zonder diploma	41%	14%	3%	39%	3%	100%	69
Vwo lj,5	99%	-	0%	0%	0%	100%	351
Vwo met diploma	-	0%	80%	-	20%	100%	260
Vwo zonder diploma	41%	-	-	55%	4%	100%	51
Praktijkonderwijs	74%	10%	-	-	15%	100%	168
Totaal	78%	11%	7%	1%	3%	100%	7.449

Bron: CBS.

- : nihil (het cijfer is echt '0')

Pro = Praktijkonderwijs

2.2.2

(Voortgezet) speciaal onderwijs

Naast de scholen voor speciaal basis onderwijs (sbo) (zie pagina 48) zijn er in Zoetermeer ook scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs ((v)so). Het betreft hier De Keerkring (voor zeer moeilijk lerende leerlingen), de Leo Kannerschool (voor zeer moeilijk opvoedbare kinderen van 6-12 jaar), de J.C. Pleysierschool (voor zeer moeilijk opvoedbare kinderen van 12-18 jaar), De Voorde (voor kinderen met auditieve en/of communicatieve beperkingen) en de Effatha-Guyot (voor dove en meervoudig gehandicapte leerlingen).

Voor leerlingen die lichamelijk, zintuigelijk of verstandelijk gehandicapt zijn, is er speciaal onderwijs. Hiervoor is een indicatie nodig, de zogenaamde REC1 tot en met REC4. De scholen voor deze leerlingen zijn in vier clusters onderverdeeld, die samenhangen met de REC-indicatiestellingen:

Cluster 1: visueel gehandicapte kinderen, of meervoudig gehandicapte kinderen met een visuele handicap.

Cluster 2: dove of slechthorende kinderen en kinderen met ernstige spraakmoeilijkheden of meervoudig gehandicapte kinderen met één van deze handicaps.

Cluster 3: lichamelijk gehandicapte kinderen, zeer moeilijk lerende kinderen en langdurig zieke kinderen met een lichamelijke handicap of meervoudig gehandicapte kinderen met één van deze handicaps.

Cluster 4: zeer moeilijk opvoedbare kinderen, langdurig zieke kinderen (anders dan met een lichamelijke handicap) en kinderen in scholen verbonden aan pedagogische instituten.

Tabel 2.16 geeft het aantal leerlingen voor de verschillende typen onderwijs.

Tabel 2.16 Aantal leerlingen (voortgezet) speciaal onderwijs

SCHOOL	1-10-2009	1-10-2010	1-10-2011
Keerkring (so/vso)	169	163	173
J.C. Pleysierschool (vso)	74	79	79
Prof. Dr. Leo Kannerschool (so)	66	67	83
De Voorde (so)	99	97	99
Effatha (mg) (so/vso)	89	91	90
Effatha (doven) (so/vso)	76	69	60
Totaal	573	566	584

Bron: CFI-formulieren;
Gemeente Zoetermeer; afdeling Beleid/Jeugd, Onderwijs en Sport.

2.3 Vervolgonderwijs

Middelbaar beroepsonderwijs

In het schooljaar 2010-2011 nemen 4.011 leerlingen uit Zoetermeer deel aan het mbo. De meeste jongeren volgen onderwijs op het hoogste niveau (middenkader/specialist).

Tabel 2.17 Aantal mbo-leerlingen afkomstig uit Zoetermeer, naar niveau, 2009/10 en 2010/11*

	Niveau	Schooljaar			
		2009/10		2010/11 *	
		aantal	%	aantal	%
Assistentopleiding	1	105	3%	115	3%
Basisberoepsopleiding	2	974	24%	956	24%
Vakopleiding	3	1102	27%	1050	26%
Middenkaderopleiding	4a	1884	46%	1867	47%
Specialistenopleiding	4b	23	1%	23	1%
Totaal		4.088	100%	4.011	100%

Bron: CBS.

* voorlopig cijfer.

In schooljaar 2010-2011 behaalden 1.304 leerlingen een mbo-diploma. De verhouding in het aandeel geslaagden per niveau verschilt soms iets van het aandeel deelnemers in het mbo, met name bij niveau 2 en niveau 4a. Het is niet bekend hoe dit komt. Mogelijkheden zijn: verandering in instroomaantallen, meer of minder voortijdig schoolverlaters in bepaalde niveaus en verschil in de duur van de opleidingen.

Tabel 2.18 *Mbo-geslaagden naar niveau in woongemeente Zoetermeer*

	Niveau	2009/'10		2010/'11*	
		Aantal	%	Aantal	%
Assistentopleiding	1	68	5%	88	7%
Basisberoepsopleiding	2	420	32%	429	33%
Vakopleiding	3	305	23%	309	24%
Middenkaderopleiding	4a	499	38%	467	36%
Specialistenopleiding	4b	7	1%	11	1%
Totaal		1.299	100%	1.304	100%

Bron: CBS.

* voorlopig cijfer.

Hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs

In studiejaar 2010/'11 volgen 4.588 jongeren uit Zoetermeer hoger onderwijs, hbo of wetenschappelijk onderwijs.

Tabel 2.19 *Studenten hoger onderwijs, afkomstig uit Zoetermeer, 2009/'10 en 2010/'11**

	Studiejaar			
	2009/'10		2010/'11 *	
	abs.	%	abs.	%
Hbo	3.164	70%	3.226	70%
Wo	1.384	30%	1.362	30%
Totaal	4.548	100%	4.588	100%

Bron: CBS.

* Voorlopig cijfer

Academie voor ICT & Media

In september 2003 is de Academie voor ICT & Media Zoetermeer van start gegaan. De Academie is een nevenvestiging van De Haagse Hogeschool.

De Academie verzorgt drie opleidingen nl. Informatica, Bedrijfskundige Informatica en sinds september 2008 de opleiding Information Security Management.

De opleidingen zijn in nauwe samenwerking met het Zoetermeerse bedrijfsleven opgezet. Kleinschaligheid, praktijkgericht, pioniersgeest en ondernemerschap zijn de kernwoorden die bij de Academie passen.

Per 1 oktober 2011 zijn 113 nieuwe studenten ingeschreven aan de Academie voor de drie opleidingen en 1 oktober 2010 waren dat er 74.

Tabel 2.20 *Aantal studenten Academie ICT & Media, naar studierichting*

	studierichting			Totaal
	BI	I	ISM	
2008-2009	28	33	25	86
2009-2010	14	52	46	112
2010-2011	13	34	27	74
2011-2012	13	58	42	113

Bron: Academie ICT & Media Zoetermeer.

BI = Bedrijfskundige Informatica

I = Informatica

ISM = Information Security Management

2.4 Zorg op maat

2.4.1 Schoolmaatschappelijk werk basisonderwijs

+SUPPORT, onderdeel van MEE Zuid Holland Noord, verzorgt het schoolmaatschappelijk werk voor basisschoolleerlingen in Zoetermeer. De schoolmaatschappelijk werker die aan een school verbonden is, betekent extra mogelijkheden om een zorgleerling te helpen. De schoolmaatschappelijk werker werkt nauw samen met de leerling, de school en de ouders/verzorgers. +SUPPORT werkt nauw samen met algemene welzijnsorganisaties, Meerpunt en jeugdzorgorganisaties.

Onderwijs en zorg kunnen niet los van elkaar gezien worden. In het kader van Passend Onderwijs is in het schooljaar 2010/2011 samen met een aantal scholen in pilots samengewerkt aan een nieuwe zorgroute. Deze zorgroute, Integraal Handelingsgericht Indiceren (IHI) wordt vanaf het schooljaar 2011-2012 over de gehele gemeente Zoetermeer ingezet.

Een belangrijk kenmerk van deze nieuwe zorgroute is, dat de school het begin- en eindpunt is. Daar wordt vastgesteld wat er in de school nodig is om een leerling, gezien zijn/haar onderwijsbehoefte, optimale ontwikkelkansen te bieden. Ook worden met de partners binnen het Centrum voor Jeugd- en Gezin afspraken gemaakt over de ondersteuning van de leerling en/of het gezin.

In het schooljaar 2010/2011 hebben de schoolmaatschappelijk werkers in 517 situaties contact gehad met hulpvragers. Het betreft 416 nieuwe aanmeldingen en 101 doorlopende aanmeldingen uit het vorige schooljaar. Ten opzichte van vorig schooljaar is het aantal aanmeldingen met 113 gestegen, ofwel 28%. Een deel van deze stijging zal te maken hebben met de inzet bij de IHI-pilots, een andere reden van deze stijging kan zijn het partnerschap van SMW binnen Meerpunt.

Tabel 2.21 *Aanmeldingen en consulten Schoolmaatschappelijk werk basisonderwijs Zoetermeer, Schooljaren 2009/2010 en 2010/2011*

	schooljaar	
	2009-2010	2010-2011
doorlopend uit vorig schooljaar	94	101
nieuwe aanmeldingen	310	416
w.v. eenmalige consulten	120	91
Afgesloten aanmeldingen	260	250

Bronnen: MEE 2011 en +SUPPORT 2011.

Er worden in het basisonderwijs meer jongens dan meisjes aangemeld.

Tabel 2.22 Door de basisschool gesignaleerde problematiek bij leerlingen in schooljaar 2010/2011

Problematiek		
(LOB) Emotionele ontwikkeling *	272	24%
(LOB) Opvallend gedrag	221	19%
(LOB) Sociale ontwikkeling	172	15%
(LOB) Oudergerichte problematiek	133	12%
(LOB) School / leerprestaties	122	11%
Agressief gedrag	60	5%
Somberheid	48	4%
(LOB) Gezondheid / lichamelijke ontwikkeling	47	4%
Psychische klachten	19	2%
(LOB) Verstandelijke ontwikkeling	18	2%
Vermoeden van traumatische ervaring	15	1%
Overige problematiek **	18	2%
Totaal	1.145	100%

Bron: +SUPPORT 2011.

* LOB = Loopbaanoriëntatie en -begeleiding

** onder overige problematiek valt grensoverschrijdend seksueel gedrag, politie-interventie, verslavingsproblematiek en andere problematiek.

Bij één leerling kunnen meer problemen een rol spelen.

De gesignaleerde problematiek *in de thuissituatie* wordt onderverdeeld in drie categorieën: gezinsproblemen, persoonlijke problemen van de ouders en opvoedingsproblemen. Bij gezinsproblemen wordt het meest genoemd: problemen die samenhangen met echtscheiding (42%), schulden/financiële problemen (17%), Huiselijk geweld (8%) en huisvestingsproblemen (8%). In een gezin kan sprake zijn van meerdere problemen tegelijk.

Bij persoonlijke problemen van de ouders worden vooral psychiatrische problemen genoemd (30%), relatieproblemen (26%) en weerstand tegen hulpverlening (21%).

Bij de opvoedingsproblemen komt pedagogische onmacht vaak voor (39%) en verschil in opvoedstijl tussen de ouders (19%).

Het schoolmaatschappelijk werk zorgt naast informatieve, adviserende en opvoedkundige ondersteuning van ouders voor de toeleiding, verwijzing en motivering naar andere hulpverlening, met name naar Bureau Jeugdzorg, De Jutters en het Opvoedbureau. Maar men verwijst ook naar vrijgevestigde therapeuten, evenals naar het Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW) en het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK).

2.4.2 Schoolmaatschappelijk werk Voortgezet Onderwijs

Sinds schooljaar 2009-2010 verzorgt Stichting Jeugdformaat het schoolmaatschappelijk werk op de scholen voor het voortgezet onderwijs in Zoetermeer. Doel van dit schoolmaatschappelijk werk is het signaleren van problemen bij leerlingen, om via laagdrempelige, kortdurende hulpverlening voortijdig school verlaten te voorkomen. Met de expertise van de jeugdhulpverlening worden leerlingen die dreigen vast te lopen en/of uit te vallen, opgepakt en begeleid. Niet alleen de jeugdigen, maar ook de ouders en de school worden meegenomen in het traject van begeleiding en/of verwijzing.

In schooljaar 2010-2011 zijn 195 leerlingen geholpen, afkomstig van 6 verschillende scholen. Dit is ongeveer 2,5% van het totaal aantal leerlingen op scholen in Zoetermeer.

Tabel 2.23 *Aangemelde leerlingen bij het schoolmaatschappelijk werk voortgezet onderwijs Zoetermeer, naar schoolsoort, schooljaar 2010/2011*

	Aantal	%
Brugklas	27	14%
Vmbo	120	62%
Havo	20	10%
Vwo	28	14%
Totaal	195	100%

Bron: SMW 2011.

Van alle aangemelde leerlingen is 83% van autochtone herkomst. Naar gezinssituatie komt bijna de helft van de leerlingen uit een twee-ouder gezin, 41% woont in een éénoudergezin, en 8% woont in een gezin met een stiefouder.

Qua problematiek komen negatieve gevoelens veel voor. Bij een derde van de problemen worden deze gevoelens genoemd.

Tabel 2.24 *Afgesloten zaken naar problematiek, schooljaar 2010/2011*

problemen zelf	Aantal	%
Negatieve gevoelens	104	32%
Verwerkingsklachten	52	16%
Eetproblemen	10	3%
Lichaamsgerichte klachten	14	4%
Schoolgerichte klachten	55	17%
Klachten n.a.v. gedrag	35	11%
Klachten n.a.v. gevoelens	59	18%
Totaal	329	100%

Bron: SMW 2011.

Verder kan er sprake zijn van gezins-/ familieproblemen, gezondheidsproblemen, problemen op school, problemen in de omgeving en financiële problemen. Ook is er bemiddeld naar andere organisaties.

Bij de helft van alle aanmeldingen kon de interventie in het schooljaar zelf afgesloten worden.

Tabel 2.25 Resultaat van de interventie, schooljaar 2010/2011

	Aantal	%
Afgerond (geen hulp meer nodig)	97	50%
Volgend schooljaar verder	34	17%
Voortzetting door BJZ	28	14%
Voortzetting dor het lokale veld	36	18%
Totaal	195	100%

Bron: SMW 2011.

Ter aanvulling op de reguliere inzet van schoolmaatschappelijk werk stelt de gemeente geld beschikbaar voor allochtone leerlingen. Deze inzet heeft grote meerwaarde voor die gezinnen waarbij het lastig is om een ingang te vinden. Reguliere hulpverleners worden snel gezien als vertegenwoordigers van bureaucratie waardoor de inzet van de gewenste hulpverlening moeizaam of niet van de grond komt. Vanuit signalen op school wordt via de reguliere smw-er of soms direct via de zorgcoördinator een aanvraag voor de specifieke inzet gedaan.

De allochtone medewerker die deze inzet levert heeft een laagdrempelige benadering en weet door de tijd te nemen en goed te luisteren het vertrouwen van de leerling en ouders te verkrijgen. Daardoor worden stappen gemaakt in het bespreekbaar maken van de zorgen en kan daar waar nodig ondersteuning in de richting van hulp geboden worden.

In schooljaar 2010-2011 zijn in totaal 25 leerlingen, afkomstig van het vmbo, middels deze specifieke inzet door het schoolmaatschappelijk werk geholpen.

Bij bijna de helft van de problemen was sprake van verwerkingsklachten. Bij 62% van de leerlingen kon de interventie in het schooljaar zelf afgesloten worden.

Opheldering en bespreekbaar maken van de problematiek lijken passend te zijn om een groot deel van de zorgen vanuit school en leerling/ouders weg te nemen. Zo'n 7% van de aanmeldingen lopen door naar het volgende schooljaar, bij 12% wordt de hulp door Bureau Jeugdzorg voortgezet.

2.4.3

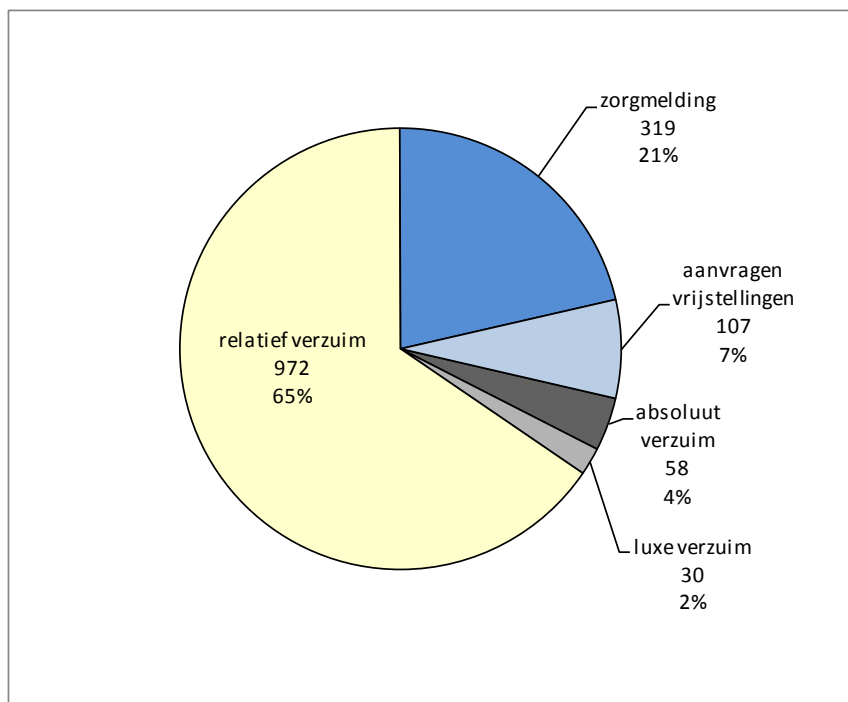
Verzuim

Leerplicht geldt voor kinderen van 5 tot 18 jaar. Vanaf augustus 2007 is de leeftijd van de leerplicht verhoogd van 16 jaar naar 18 jaar voor jongeren die nog geen startkwalificatie hebben gehaald. De leerplicht wordt verlengd tot de dag dat de leerling een startkwalificatie heeft gehaald of 18 jaar wordt.

Voor jongeren in het praktijkonderwijs, zeer moeilijk lerende kinderen en meervoudig gehandicapte kinderen is een startkwalificatie niet altijd haalbaar. Zij kunnen onder voorwaarden vrijgesteld worden van de kwalificatieplicht; ze moeten een getuigschrift, diploma van het praktijkonderwijs en werk hebben. Ze kunnen een programma volgen dat past bij hun niveau.

In het schooljaar 2010/2011 bedroeg het totaal aantal leerplichtigen 24.863. De leerplichtambtenaren ontvingen dit schooljaar 1.379 verzuimmeldingen van scholen en ouders; deze meldingen hadden betrekking op 1.056 leerlingen. In 2009-2010 waren er 1.155 meldingen. Daarnaast heeft team Leerplicht 107 aanvragen voor vrijstelling van leerplicht behandeld, hiervan zijn er 103 verleend.

Figuur 2.4 Verdeling meldingen 2010-2011 naar soort verzuim en aanvraag vrijstelling

Bron: ZTM 2011.

Er is sprake van absoluut verzuim als de leerplichtige niet ingeschreven staat bij een onderwijsinstelling. Luxe verzuim is verlof nemen zonder toestemming buiten de schoolvakanties. Bij relatief verzuim gaat het om spijbelen. Onder zorgmeldingen vallen schorsingen en opvallend/langdurig ziekteverzuim.

Het team Leerplicht van de gemeente heeft bij 6 van de 10 meldingen de jongere weer terug naar school begeleid. Verder zijn er 160 processen-verbaal opgemaakt en zijn 76 jongeren naar Halt verwezen voor een taakstraf wegens spijbelen.

Tabel 2.26 Resultaten van afhandeling meldingen, schooljaar 2010-2011

	Totaal	
	abs.	%
Alternatief scholingstraject	77	6%
GGD-Onderzoek	2	0%
Haltverwijzing	76	6%
Hulpverlening ingezet	85	6%
Melding ongegrond	34	2%
Naar school	842	61%
Onderzoek door GBA	5	0%
Overdracht RMC	35	3%
PV ouder *	13	1%
PV ouder en kind *	64	5%
PV kind *	83	6%
Recidive	42	3%
Thuiszitter	21	2%
Totaal	1.379	100%

Bron: ZTM 2011.

* PV = Proces verbaal

In schooljaar 2010-2011 steeg het aantal spijbelmeldingen met 25% (972 t.o.v. 776 in 2009-2010). De meest genoemde redenen voor het verzuim zijn ongemotiveerdheid (51%), gevolgd door psychosociale problematiek (14%), schorsing (12%) en problemen in het gezin (8%).

De meeste spijbelmeldingen waren met 532 afkomstig van het vmbo (55%), met name vanuit de beroepsbegeleidende leerweg. Dat aandeel was in 2009-2010 nog 48%. Vanuit het havo/vwo/vavo kwamen 115 meldingen (12%). Mede dankzij het verzuimprotocol in het mbo wordt daar nu beter gemeld naar leerplicht en is hun aantal meldingen ruim verdubbeld ten opzichte van schooljaar 2008/2009.

Tabel 2.27 *Herkomst scholen bij spijbelen, schooljaren 2008-2009 t/m 2010-2011*

	2008-2009	2009-2010	2010-2011
Alternatief Scholingstraject	33		15
(Speciaal) basisonderwijs	54	49	37
Middelbaar beroepsonderwijs	101	179	210
Voortgezet speciaal onderwijs	12	28	32
Havo/vwo/vavo	124	114	115
Praktijkonderwijs	28	36	31
Vmbo	361	370	532
Geen schoolbinding	7		
Totaal	720	776	972

Bron: ZTM 2011.

2.4.4 Voortijdig schoolverlaters

De regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC) heeft als wettelijke taak jongeren te registreren in de leeftijd van 14 tot 23 jaar die de school verlaten zonder dat zij een startkwalificatie hebben. De gemeente vindt het belangrijk voortijdig schoolverlaters weer terug te leiden naar school of werk. In het schooljaar 2010/2011 zijn er 451 nieuwe voortijdig schoolverlaters geregistreerd, hiervan zijn er 395 begeleid. Bijna twee procent heeft geen reactie op een begeleidingsaanbod gegeven. Dit zijn niet-leerplichtige jongeren of jongeren zonder uitkering. Verder wilde 11% van de jongeren geen begeleiding omdat ze al werk hadden.

In de laatste jaren is het aantal voortijdig schoolverlaters met 20% afgenomen: van 566 in 2007/2008 maar 451 in 2010/2011. Het aantal begeleide vsv-ers is de laatste jaren niet veel veranderd.

Tabel 2.28 *Ontwikkeling aantallen voortijdig schoolverlaters*

	begeleid	alleen geregistreerd	Totaal
2007/2008	374	192	566
2008/2009	368	155	523
2009/2010	369	103	472
2010/2011	395	56	451

Bron: ZTM 2008; ZTM 2009; ZTM2010;ZTM2011.

Van de RMC-ers in het laatste schooljaar heeft minder dan de helft de Nederlandse etniciteit.

Tabel 2.29 *Vsv-ers schooljaar 2010/2011 naar etniciteit*

	Aantal	%
Nederland	207	46%
Suriname	53	12%
Nederlandse Antillen	27	6%
Marokko	14	3%
Overig / onbekend	150	33%
Totaal	451	100%

Bron: ZTM 2011.

Uitstroom

Waar de jongere naar toe gaat na het aangeboden traject wordt aan het eind van het schooljaar gecontroleerd. Jongeren die nog verder in het RMC-casemanagement begeleid zullen worden in het nieuwe schooljaar vallen onder de categorie doorstroom. Dit zijn jongeren die nog niet klaar zijn met het voorbereidend traject of die een verhoogd risico lopen om opnieuw uit te vallen in het vervolgonderwijs. In het laatste schooljaar waren er 57 doorstromers.

Van de 395 begeleide voortijdig schoolverlaters is 35% (137) weer uitgestroomd naar het onderwijs. Dit is 41% van het totaal aantal begeleide vsv-ers (exclusief de doorstroom (338)). Verder is 30% aan het werk gegaan en 17% is op een toeleidingstraject geplaatst. Niet plaatsbaar was 12%.

Tabel 2.30 In- en uitstroom van vsv-ers

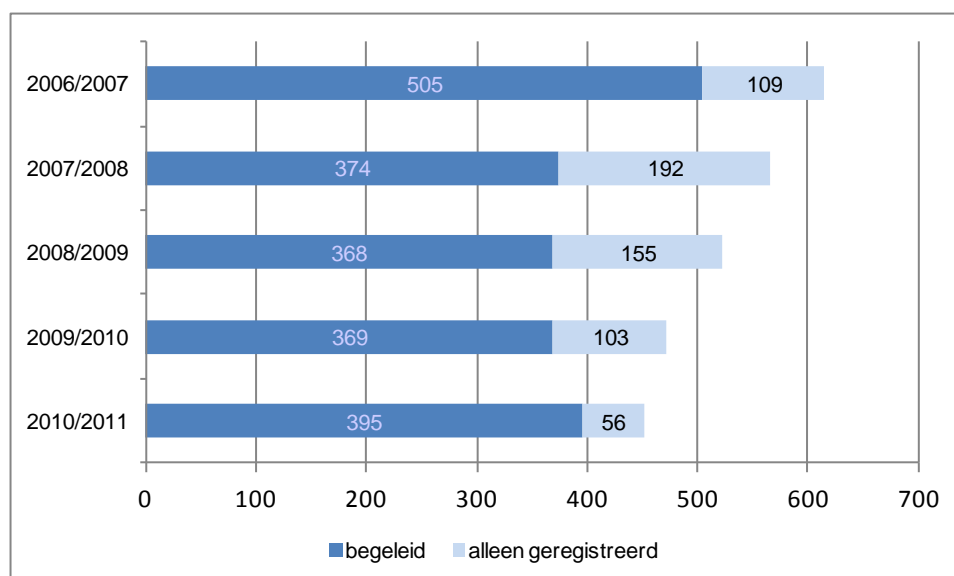
In- en uitstroomgegevens van jongeren die het afgelopen schooljaar geregistreerd zijn als vsv-ers	schooljaar		
	2008/2009	2009/2010	2010-2011
Instroom:			
Totaal vsv-ers	523	472	451
geen reactie	42	13	7
zelf naar werk/studie	113	90	49
Traject aangeboden en gebruikt	368	369	395
Uitstroom naar:			
onderwijs	141	123	137
w.v. startkwalificatie behaald	1	3	
naar werk regulier	100	94	100
toeleidingstrajecten:			
nog in traject RMC	65	69	57
WZI/UWV/Hulpverlening	30	49	59
niet plaatsbaar:			
geen motivatie	19	14	26
verhuisd	10	16	14
overig	3	4	2
Totaal uitstroom/doorstroom	368	369	395
Totaal naar onderwijs begeleid	141	123	137
als % van het aantal begeleide vsv-ers (excl. doorstroom)	47%	41%	41%

Bron: ZTM 2011.

In de laatste jaren is het aantal 'nieuwe' vsv-ers met 27% afgenomen: van 614 in schooljaar 2006/2007 naar 451 in het schooljaar 2010/2011.

Figuur 2.5 laat zien dat het aantal begeleide vsv-ers onder de 'nieuwe' vsv-ers de laatste jaren absoluut gezien niet veel is veranderd.

Figuur 2.5 Ontwikkeling aantallen vsv-ers schooljaar 2006/2007 t/m schooljaar 2010/2011

Bron: ZTM 2011.

2.4.5 Volwasseneneducatie

Het ID-College is een regionaal opleidingscentrum (ROC). Naast middelbaar beroepsonderwijs verzorgen zij ook educatie, cursussen en trainingen voor volwassenen. Tabel 2.31 geeft het aantal 'jeugdige' volwassenen aan die een diploma hebben gehaald, of één of meer certificaten.

Tabel 2.31 Aantal deelnemers (t/m 26 jaar) volwasseneneducatie

	schooljaar	
	2010-2011	2011-2012
Behaalde diploma's:		
Vwo	2	2
Havo	11	20
Vmbo tl	7	4
Eén of meer certificaten:		
Havo	20	11
Vmbo tl	4	7
Totaal diploma's	20	26
Totaal deelnemers met één of meerdere certificaten	24	18

Bron: Gemeente Zoetermeer, Inwoners / WZI.

2.4.6 Ongeletterdheid

Stichting Piëzo is een sociaal maatschappelijke organisatie die mensen in de gelegenheid stelt om hun talenten en vaardigheden te ontdekken en verder te ontwikkelen. Piëzo richt zich op participatie, integratie en emancipatie in Zoetermeer. Zij verzorgt o.a. taallessen en taalontmoetingen op diverse niveaus. Daarnaast geven zij thema- en inloopbijeenkomsten, maatschappijoriëntatie, computerlessen, creatieve- en ontspanningsactiviteiten, gezondheidsvoorlichting en sportactiviteiten.

Mensen die dagelijks in een sociaal isolement verkeren, krijgen de kans weer aan de maatschappij deel te nemen. Dit is van belang in de Nederlandse samenleving, waar iedereen wordt geacht deel te nemen en bij te dragen in het publiek domein.

In 2012 kende Piëzo een grote stijging van het aantal ongeletterde deelnemers doordat zij met het project VoorleesEspress taalachterstand bij kinderen tegengaan (op doorverwijzing van de leerkrachten van VVE-scholen).

In 2010 kende Piëzo 36 ongeletterde jongeren tot 27 jaar, in 2011 waren dit er 49.

2.4.7

Schoolbeleving en waardering

In de jeugdomnibussenquête 2012 is aan jongeren in de leeftijdscategorie van 12 t/m 22 jaar gevraagd om met een rapportcijfer aan te geven of ze het naar hun zin hebben op school. De gemiddelde waardering van de respondenten in de leeftijdscategorie 12 t/m 22 jaar is een 7,7 en in de leeftijdscategorie van 17 t/m 22 jaar een 7,4.

Op de vraag hoe veilig voel je je op school is de gemiddelde waardering van de respondenten in de leeftijdscategorie 12 t/m 16 jaar een 8 en in de leeftijdscategorie 17 t/m 22 een 8,2.

Hoe ouder de jongere hoe lager de waardering. Uit de jeugdomnibussenquête 2012 komt namelijk verder naar voren dat de 12 t/m 16 jarigen gemiddeld hun opleiding waarderen met een 7,5. De respondenten in de leeftijdscategorie van 17 t/m 22 jaar geven hier gemiddeld een 7,0 voor.

Verder heeft 5% van de respondenten in de leeftijdscategorie van 12 t/m 16 jaar serieus overwogen dit schooljaar met school te stoppen. In de leeftijdscategorie 17 t/m 22 is dat 16%.

2.5 Buitenschoolse activiteiten

2.5.1

Brede School Zoetermeer

Brede School Zoetermeer is een samenwerkingsverband van de gemeente Zoetermeer, de uitvoeringsorganisatie MOOI, de basisscholen, wijkmanagers en aanbieders van activiteiten.

Vijf Brede School coördinatoren realiseren, in nauw overleg met de samenwerkingspartners, een veelzijdig activiteitenprogramma waar leerlingen uit het basisonderwijs na schooltijd kosteloos aan kunnen deelnemen. Twee maal per schooljaar wordt een programma aangeboden van één tot acht lessen per activiteit.

De leerlingen kunnen kiezen uit een gevarieerd en gedifferentieerd aanbod van kunst, cultuur, sport, spel, natuur, milieu, koken, wetenschap, techniek en creativiteit.

Sinds het schooljaar 2009/2010 worden in alle wijken van Zoetermeer Brede Schoolactiviteiten aangeboden voor circa 20% tot 25% van het totaal aantal leerlingen per wijk.

Uitvoeringsassistenten verwerken de aanmeldingen en realiseren de plaatsing op activiteiten. In schooljaar 2010-2011 zijn zo'n 2.500 kinderen geplaatst op een activiteit.

Tabel 2.32 Aantal (unieke) deelnemers Brede School activiteiten, naar schoolwijk * van de leerling, schooljaar 2010-2011

Schoolwijk	Aantal leerlingen per 1-10-2010 van de deelnemende scholen	aantal	aantal	aantal	aantal	Percentage geplaatste leerlingen
		geplaatste leerlingen (uniek)	geplaatste leerlingen (uniek)	geplaatste leerlingen (niet uniek)	geplaatste leerlingen (uniek)	
		HW 2010-2011	LZ 2011	Totale schooljaar 2010-2011		
Palenstein/Centrum	1.042	147	192	339	276	26%
Meerzicht	1.243	135	140	275	234	19%
Buytenwegh de Leyens	1.464	176	164	340	285	19%
Seghwaert / Noordhove	2.280	267	250	517	441	19%
Rokkeveen	1.968	256	179	435	382	19%
Oosterheem	2.688	261	292	553	483	18%
Overig			19	19	19	
Totaal	10.685	1.242	1.236	2.478	2.120	20%

Bron: Printscreens Verdeellijst Amgate en presentielijst MOOI; bewerking O&S.

Er zijn 358 kinderen die zowel in de herfst/winter 2010 als in de lente/zomer 2011 aan een activiteit hebben deelgenomen.

De activiteiten worden per wijk aangeboden. Zo kunnen leerlingen van verschillende scholen elkaar ontmoeten en samen spelen en dingen ontdekken. Hierdoor wordt het wijkgevoel gestimuleerd. Per activiteit nemen gemiddeld dertien leerlingen deel, afkomstig van twee tot acht verschillende scholen.

De activiteiten worden begeleid door (semi-)professionals van bijvoorbeeld het CKC, de Openbare Bibliotheek en SIZO. Ook andere aanbieders als stichting Piëzo, Fun Science of sportverenigingen, verzorgen activiteiten. Sinds eind 2009/begin 2010 worden hierbij ook combinatiefunctionarissen ingezet.

In de periode herfst/winter 2011-2012 zijn er in totaal 160 cursussen aangeboden. Hieraan hebben ruim 1.500 leerlingen deelgenomen. Omdat een leerling aan meerdere cursussen kan deelnemen (maximaal twee) gaat het hier NIET om unieke personen.

Tabel 2.33 Aantal cursussen en aantal deelnemers per wijk, periode herfst/winter 2011-2012

Cursuswijk	Totaal aantal cursussen	aantal inschrijvingen (niet-uniek)	aantal geplaatste leerlingen (niet-uniek)	Gemiddeld aantal deelnemers per cursus
Palenstein / Centrum	17	165	143	8,4
Meerzicht	19	296	202	10,6
Buytenwegh de Leyens	15	150	118	7,9
Seghwaert / Noordhove	29	465	317	10,9
Rokkeveen	32	351	280	8,8
Oosterheem	30	470	338	11,3
Overig (ST) *	18	215	128	7,1
Totaal	160	2.112	1.526	9,5

Bron: Printscreens Verdeellijst Amgate en presentielijst MOOI; bewerking O&S.

* ST = Stedelijk.

2.5.2

Cultuureducatie

Op twee na doen alle scholen voor primair onderwijs mee met het Kunstmenu van de gemeente voor groep 1 t/m 8. Het kunstmenu bestaat uit voorstellingen en projecten die op school, in het Stadstheater of in het Centrum voor Kunst en Cultuur (CKC) plaatsvinden. Hiermee worden circa 11.000 leerlingen bereikt. Het aanbod wordt verzorgd door Zoetermeerse culturele instellingen en een beeldend kunstenaar.

In schooljaar 2010-2011 heeft het CKC diverse voorstellingen en workshops aangeboden voor het primair onderwijs, variërend van Djembé tot Circuspiet en van Capoeira Kids tot Klassiek op Water. Aan deze voorstellingen hebben bijna 4.000 kinderen deelgenomen.

Voor de Brede School Zoetermeer heeft het CKC 50 workshops verzorgd in alle wijken van Zoetermeer.

Aan alle activiteiten van het CKC hebben in totaal in het schooljaar 2010-2011 53 scholen en maar liefst ruim 9.000 kinderen deelgenomen.

Het voortgezet onderwijs krijgt van de gemeente een subsidie voor cultuureducatieve activiteiten in en buiten school. Alle scholen voor voortgezet onderwijs doen hieraan mee. Zo vond in september 2012 het project "Kunsthappen" plaats voor CKV⁷ leerlingen; hierbij wordt een bezoek gebracht aan de grote culturele instellingen, waar speciaal voor hen een programma is ontwikkeld. Dit kan een voorstelling zijn, een workshop of bijvoorbeeld een expositie.

Tabel 2.34 Aantal leerlingen Centrum voor Kunst en Cultuur in 2011, naar discipline (alleen schoolactiviteiten)

	PO/VO	Evenementen PO	Totaal
Muziek	4.704	653	5.357
Beeldend	1.614	132	1.746
Dans	2.371	139	2.510
Theater/musical	202		202
Nieuwe Media	257	972	1.229
Totaal alle disciplines	9.148	1.896	11.044

Bron: CKC2012.

⁷ CKV = Culturele- en kunstzinnige vorming

2.6 Jongeren en werk

2.6.1 Jeugd op de arbeidsmarkt

Uit het Jongerenonderzoek 2010 van de GGD Zuid-Holland West blijkt dat:

- 40% van de 12 t/m 18-jarige Zoetermeeders het hele jaar een bijbaan heeft
- 5% wel een bijbaan heeft, maar alleen in de vakantie(s) werkt
- 56% geen baan of bijbaan heeft waar geld mee wordt verdient.

In de rest van de gemeenten die behoren tot de regio Zuid-Holland West liggen deze percentages respectievelijk op 45%, 9% en 48%.

De gemeente Zoetermeer heeft in de jeugdomnibusenquête 2012 jongeren naar hun persoonlijke situatie gevraagd. Uit deze enquête komt naar voren:

- Driekwart van de respondenten tussen de 12 en 26 jaar is scholier of student
- 19% verricht betaald werk
- 3% is op zoek naar betaald werk
- Van de 22 t/m 26-jarigen verricht 59% betaald werk
- 28% van de 22 t/m 26 jarigen is scholier of student

Tabel 2.35 *Persoonlijke situatie van jongeren, in percentages*

	Leeftijd			Totaal
	12-16	17-21	22-26	
Is scholier of student	99%	83%	28%	77%
Doet betaald werk	-	12%	59%	19%
Overig	1%	5%	13%	5%
Totaal	100%	100%		100%

Bron: ZTM2012b.

Uit het Jongerenonderzoek 2010 van de GGD Zuid-Holland West blijkt verder dat 6% van de Zoetermeerse jongeren op dit moment schulden heeft. In 2005 was dit nog 9%.

2.6.2 Jongeren met een uitkering

Per 1 oktober 2009 is de Wet Investeren in Jongeren (WIJ) in werking getreden. Deze wet moet ervoor zorgen dat alle jongeren tot 27 jaar een opleiding volgen of werken. Ook jongeren die niet naar school gaan en geen werk hebben. Jongeren die vanaf 1 oktober 2009 naar het jongerenloket van het UWV WERKbedrijf gaan voor werk, kunnen geen uitkering aanvragen, maar krijgen een werkleeraanbod. Dat is een opleiding of werk, of een combinatie daarvan. Op basis van het werkleeraanbod, beoordeelt de gemeente of iemand recht heeft op een (aanvullende) inkomensvoorziening op grond van de WIJ. De wet voorkomt dat jongeren zonder diploma of werkervaring thuis zitten.

Per 1 januari 2012 is de wet afgeschaft. Jongeren kunnen vanaf die datum een bijstandsuitkering aanvragen.

Eind 2011 waren er 225 Zoetermeerse jongeren onder de 27 jaar met een WIJ-uitkering. Er zijn 43 jongeren van 25 jaar met een WIJ-uitkering, waarmee dit de grootste groep is. Afgezet tegen de eigen leeftijd heeft 2,8% van de vijftientigjarigen een dergelijke uitkering per eind december 2011.

Tabel 2.36 *Aantal en aandeel jongeren met een WIJ-uitkering, per eind december 2011, naar leeftijd*

	Aantal	kol%	aandeel
18	5	2%	0,3%
19	11	5%	0,7%
20	12	5%	0,8%
21	27	12%	1,6%
22	35	16%	2,3%
23	24	11%	1,6%
24	32	14%	2,0%
25	43	19%	2,8%
26	36	16%	2,3%
Totaal	225	100%	1,6%

Bron: Gemeente Zoetermeer, Inwoners / WZI.

In de wijken Centrum (27%) en Meerzicht (20%) wonen de meeste jongeren met een WIJ-uitkering. Bijna de helft van deze jongeren woont in deze twee wijken. Zie ook bijlage 2.

Zoals eerder vermeld is per 1 januari 2012 de WIJ samengevoegd met de WWB. Jongeren tot 27 jaar die bijstand aanvragen moeten eerst vier weken zelf actief opzoek gaan naar werk, voordat zij een uitkering of ondersteuning kunnen aanvragen. Eind 2012 waren er 214 jongeren van 18 tot 27 jaar die een uitkering krachtens de WWB ontvingen.

Tabel 2.37 *Aantal en aandeel jongeren met een WWB-uitkering, per eind december 2012, naar leeftijd*

	Aantal	kol%	aandeel
18 tot 23 jaar	81	38%	1,0%
23 tot 27 jaar	133	62%	2,1%
Totaal	214	100%	1,5%

Bron: Gemeente Zoetermeer, Inwoners / WZI.

2.6.3 Niet-werkende werkzoekenden

Eind 2012 waren er volgens het UWV-WERKbedrijf 794 jeugdige niet-werkende werkzoekenden in Zoetermeer. Dit zijn jongeren van 16 t/m 26 jaar. Ruim de helft hiervan is tussen de 23 en 26 jaar. Het laatste jaar is het totaal aantal jeugdige werkzoekenden meer dan verdubbeld (+155%). De oudste leeftijdsgroep is de laatste twee jaar zelfs met 169% toegenomen.

De groep van 794 niet-werkende werkzoekende jongeren bestaat uit 422 jongens en 372 meisjes.

Tabel 2.38 *Aantal niet- werkende werkzoekenden naar leeftijd, per eind van het jaar*

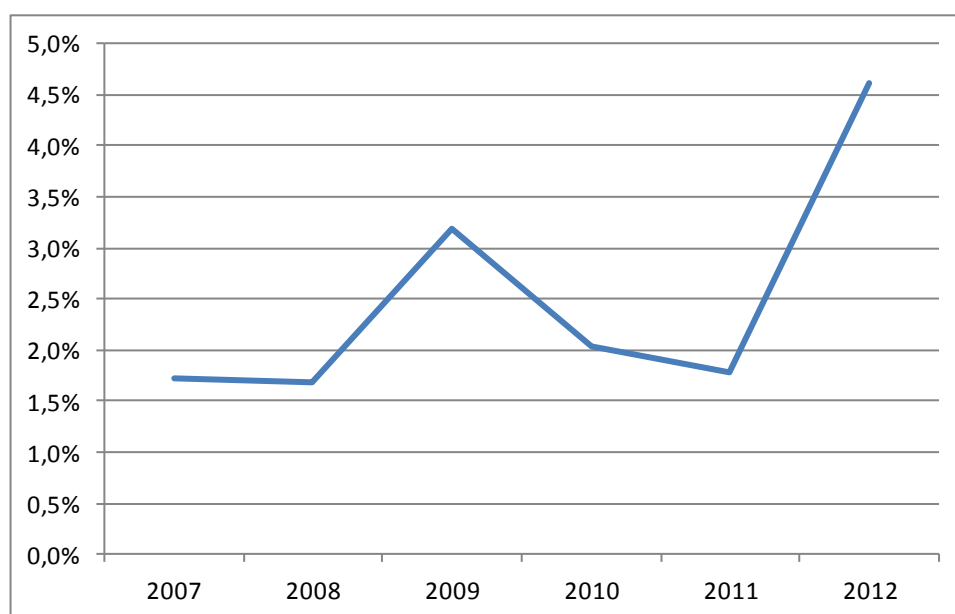
	2009	2010	2011	2012
16 t/m 17 jaar	48	42	24	31
18 t/m 22 jaar	240	128	131	343
23 t/m 26 jaar	273	189	156	420
Totaal	561	359	311	794

Bron: UWV-WERKbedrijf

Het aandeel jongeren van 16 t/m 26 jaar dat als niet-werkende werkzoekende staat ingeschreven is het laatste jaar gestegen naar 4,68%. De jeugdwerkloosheid neemt toe. Figuur 2.6 toont dat dit aandeel ver boven het niveau van eind 2009 is gestegen (3,2%).

Figuur 2.6 Ontwikkeling aandeel niet-werkende werkzoekenden van 16 t/m 26 jaar

Bron: UWV Werkbedrijf, bewerking O&S Zoetermeer.

De diploma's die gelden als startkwalificatie op de arbeidsmarkt zijn havo/vwo, basisberoepsopleiding niveau twee, vakopleiding niveau drie, middenkaderopleiding niveau vier en specialistenopleiding niveau vier. Hoewel een diploma hebben geen garantie voor werk is, vergroot het wel de kans op werk. Daarom is het belangrijk om schoolgaande en werkloze jongeren te stimuleren om een startkwalificatie te behalen.

Van de niet-werkende werkzoekenden heeft 30% een vmbo-opleiding; 21% heeft een basisopleiding, 2% heeft een mbo-1 opleiding. Zij hebben dus geen startkwalificatie.

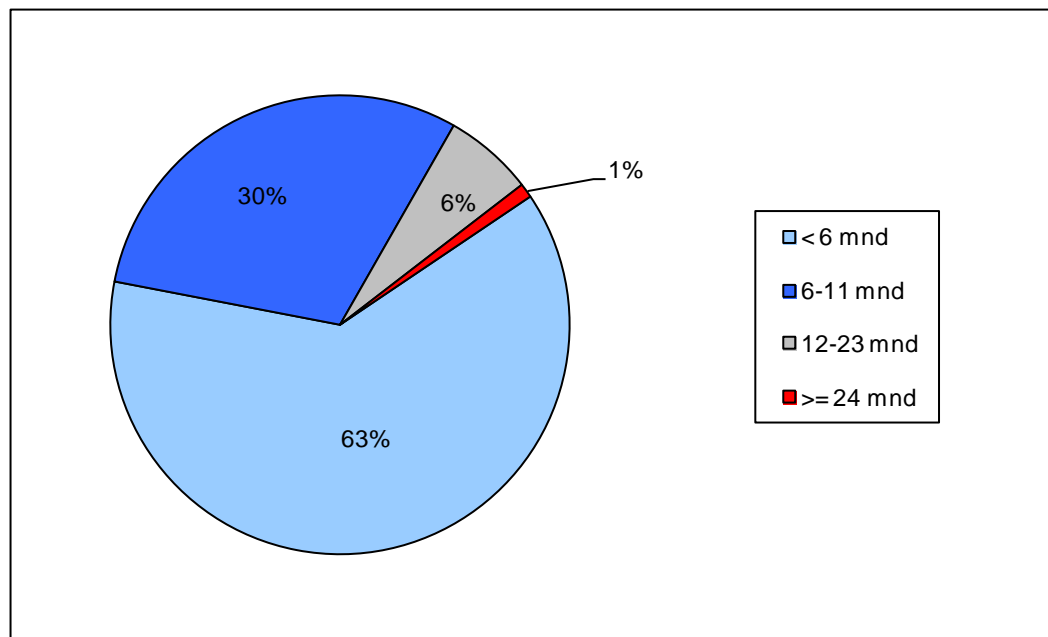
Sinds april 2009 verplichtte de Wet Investeren Jongeren (Wet WIJ) gemeenten jongeren van 18 tot 27 jaar die zich melden voor een uitkering een leerwerkeraanbod te doen. Dit kan een baan zijn maar ook scholing of een combinatie van beide, afgestemd op de situatie van de jongeren. Inmiddels is deze wet per 1 januari 2012 afgeschaft. Als een jongere gebruik maakt van een leerwerkeraanbod dat doorloopt tot na 1 januari 2012, mag deze werkstage of opleiding (of allebei) afgemaakt worden. Het leerwerkeraanbod stopt niet omdat de WIJ wordt afgeschaft. Het is vanaf 2012 een re-integratievoorziening voor de WWB.

Tabel 2.39 Opleidingsniveau niet-werkende werkzoekenden, eind 2012

	Aantal	%
Basisonderwijs	164	21%
Havo/vwo	43	5%
Hbo/bachelor	41	5%
Mbo-1	18	2%
Mbo-2	96	12%
Mbo-3	49	6%
Mbo-4	100	13%
Mbo-algemeen	34	4%
Vmbo	239	30%
Wo/master	10	1%
Totaal	794	100%

Bron: UWV WERKbedrijf.

Figuur 2.7 Jeugdige niet- werkende werkzoekenden naar werkloosheidsduur

Bron: UWV WERKbedrijf.

De meeste jongeren (63%) zijn korter dan een half jaar niet werkend. Ruim 30% is tussen de 6 en 11 maanden zonder werk en 1% is langer dan 2 jaar werkloos.

Ruim de helft van de jeugdige niet-werkende werkzoekenden is autochtoon, 9% heeft de Surinaamse etniciteit. Afgezet tegen de eigen bevolkingsgroep zijn vooral de Antillianen/Arubanen, de Marokkanen en de overige niet-westerse allochtonen oververtegenwoordigd: respectievelijk 11%, 9% en 8% van deze groepen heeft geen werk.

Tabel 2.40 Aantal niet- werkende werkzoekenden van 16 t/m 26 jaar, eind 2012, naar etniciteit en als aandeel van de desbetreffende bevolkingsgroep

	Aantal nww-ers		Aantal inwoners van 16 t/m 26 jaar		Aandeel nww-ers
	abs.	kol.%	abs.	kol. %	
Autochtoon	395	50%	11.387	66%	3%
Turk	9	1%	215	1%	4%
Marokkaan	29	4%	341	2%	9%
Surinamer	86	11%	1.557	9%	6%
Antilliaan/Arubaan	62	8%	564	3%	11%
Westerse allochtonen	65	8%	1.451	8%	4%
Overige niet-westerse allochtonen	143	18%	1.690	10%	8%
Onbekend	5	1%			
Totaal	794	100%	17.205	100%	5%

Bron: UWV-WERKbedrijf; GBA-Zoetermeer.

3

Domein Straat en Vrije tijd

De gemeente Zoetermeer streeft ernaar een stad te zijn waar het goed opvoeden en opgroeien is. Om dit te bereiken wordt een integraal jeugdbeleid gevoerd in drie domeinen: thuis, school en werk en straat en vrije tijd.

Dit hoofdstuk geeft inzicht hoe de jeugd van Zoetermeer haar vrije tijd doorbrengt, volgens de doelen die hiervoor in de visienota Oog voor de Jeugd zijn geformuleerd.

De voorzieningen in de gemeente voor de jeugd staan centraal in paragraaf 1. Hoe de jeugd daadwerkelijk van die voorzieningen gebruik maakt, wordt vermeld in paragraaf 2. Aan vrijetijdsbesteding in de vorm van participatie is een apart onderdeel gewijd, paragraaf 3 geeft inzicht hoe de jeugd participeert in politiek, mantelzorg en vrijwilligerswerk.

Visienota Integraal jeugdbeleid: Oog voor de Jeugd, 2011

<i>De jeugd heeft vrijetijdsbestedingen en maatschappelijke taken in een gezonde groene leefomgeving.</i>
Kerdoel 5: Jongeren doen actief mee en participeren in de stad.
Kerdoel 6: Jongeren hebben geleerd met plezier vrije tijd te besteden door sport, natuur, cultuur en/of uitgaan.

3.1 Voorzieningen in Zoetermeer

3.1.1 Speelplekken

In Zoetermeer zijn vierhonderd speelplekken waar de Zoetermeerse jeugd kan spelen. Die plekken zijn verdeeld in speelplekken voor kinderen in de leeftijd van 0-5, van 0-11, een speelplek bij een basisschool en speelveldje met gras of sportmogelijkheden. Er zijn in totaal 129 plaatsen voor de jeugd van 0 t/m 5 jaar en 161 voor de jeugd van 0 t/m 11 jaar. Er zijn 57 speelvoorzieningen bij basisscholen en 53 speelvelden verdeeld over de stad.

De verschillende categorieën zijn als volgt verdeeld over de Zoetermeerse wijken:

Tabel 3.1 *Speelplekken voor de jeugd in Zoetermeer, naar wijk en categorie*

Wijk	0-5 jaar	0-11 jaar	Voorziening bij school	Speelveld/gras	Totaal
Centrum	15	29	9	7	60
Meerzicht	17	15	9	8	49
Buytenwegh/De Leyens	28	25	11	13	77
Segwaert	22	34	9	13	78
Noordhove	15	13	3	2	33
Rokkeveen	12	28	11	7	58
Oosterheem	20	17	5	3	45
Totaal	129	161	57	53	400

Bron: Gemeente Zoetermeer

3.1.2 Sport- en spelactiviteiten

De gemeente ziet sport niet alleen als middel voor een gezonde leefstijl, het is ook een middel om de sociale structuur van de stad te versterken. Sport stimuleert de participatie, verbindt verschillende groepen en vergroot de leefbaarheid. Komende jaren wil de gemeente sport inzetten om de sociale structuur op wijkniveau te versterken.

De sport- en spelactiviteiten in de wijken worden verzorgd door de combinatiefunctionarissen sport. De activiteiten omvatten sport- en spelinstuiven, kennismakingscursussen, Zoethout, Wijk sportverenigingen, Brede School, Sport op school en School sporttoernooien.

Op de Zoethoutlocaties kunnen kinderen van 4 tot 12 jaar gratis op een veilige plek met elkaar spelen en meedoen aan activiteiten waar in de straat geen plaats voor is. Ze kunnen er sport- en spel materiaal lenen om samen mee te spelen. Ook organiseert de sportbuurtwerker leuke activiteiten.

3.1.3 Sport- en cultuurcheque

Ieder kind moet de kans krijgen om deel te nemen aan sport- en cultuuraanbod. Door een cheque uit te reiken aan 8-jarigen, hoopt de gemeente deelname aan sport- en cultuuractiviteiten te stimuleren. Kinderen krijgen op deze manier de kans te ontdekken waar hun talenten liggen.

De Sport- en cultuurcheque is een cheque ter waarde van 100 euro (verdeeld in 2 x € 50,-). De cheque kan ingeleverd worden bij Zoetermeerse sport- en cultuuraanbieders om korting te krijgen op de lessen/trainingen. In 2012 is het de tweede keer dat kinderen rond de leeftijd van 8 jaar een Sport- en cultuurcheque kregen.

3.1.4 Bibliotheek

Per 1 december 2011 zijn 20.444 jongeren van 0 t/m 26 jaar lid van de Bibliotheek Zoetermeer. Van deze bibliotheekleden is 49% jonger dan 12 jaar. Gerelateerd aan de desbetreffende bevolkingsgroepen betekent dit dat 59% van alle Zoetermeerse jongeren tot en met 11 jaar lid is van de bibliotheek. Van de groep 12 tot en met 17 - jarigen is 89% lid van de bibliotheek. Zeven van de tien jongeren van 0 t/m 17 jaar (69%) bezitten nu een bibliotheekpas.

Tabel 3.2 Aantal jeugdleden van 0 t/m 26 jaar, per 1-12-2011

	abs.	%	als % van de bevolking
0-3 jaar	1.659	8%	29%
4-11 jaar	8.382	41%	74%
12-17 jaar	8.121	40%	89%
18-26 jaar	2.282	11%	16%
TOTAAL	20.444	100%	51%

Bron: Bibliotheek Zoetermeer.

In Rokkeveen en Oosterheem wonen de meeste jeugdleden. Zie ook bijlage 3 en 4.

3.1.5 ZoetermeerPas

De ZoetermeerPas is een voordeelpas voor mensen met een laag inkomen. De pas geeft korting op sportieve, educatieve en culturele activiteiten. Huishoudens met een inkomen tot 120 procent van de bijstandsnorm kunnen gebruik maken van de pas.

In 2011 hebben in totaal 8.945 inwoners een ZoetermeerPas, deze gebruikers wonen in 4.258 huishoudens. Hiermee komt het gemiddelde aantal passen per huishouden op 2,1. Van de huishoudens die gebruik hebben gemaakt van de ZoetermeerPas is 40% alleenstaand, 31% een éénoudergezin, 10% een meerpersoonshuishouden zonder kinderen en 19% een meerpersoonshuishouden mét kinderen.

3.1.6**Jongerenwerk**

Het Jongerenwerk wordt in de gemeente Zoetermeer uitgevoerd door stichting MOOI! in de wijken Buytenwegh de Leyens, Centrum, Meerzicht, Noordhove, Seghwaert en Rokkeveen. In Oosterheem wordt vanaf 2013 het jongerenwerk uitgevoerd door Stichting Jongerenwerk.nl.

De twee hoofddoelstellingen van het jongerenwerk zijn:

- Jongeren ondersteunen bij het opgroeien tot volwaardige volwassenen die zich nuttig voelen en nuttig maken in de maatschappij;
- Het stimuleren van de rust en veiligheid in de wijk en het vergroten van een binding met de jongeren in de wijk.

Het jongerenwerk in Zoetermeer maakt onderscheid in verschillende (structurele) werksoorten, te weten:

1. Het *'accommodatiegebonden jongerenwerk'* ondersteunt jongeren bij het ontdekken van talenten en kwaliteiten in een jongerencentrum of bijvoorbeeld in een sporthal. Dit doet de jongerenwerker door (leuke en leerzame) culturele en sport, vrijetijdsactiviteiten op te zetten voor en met jongeren.
2. Het *'outreaching jongerenwerk'* maakt contact met jongeren(groepen) op straat. Hij of zij leert de jongeren kennen en kan ondersteuning bieden aan jongeren. De outreaching jongerenwerker spreekt jongeren waar nodig aan op ongewenst gedrag.
3. *'Ambulant jongerencoaches'* begeleiden individuele jongeren die vragen en problemen hebben op verschillende leefgebieden (bijvoorbeeld bij problemen thuis, school of rond inkomen).

Tabel 3.3

Cijfers jongerenwerk 2010 en 2011

	2010	2011
Aantal deelnemers jongerenwerk *	26.361	28.136
Aantal activiteiten jongerenwerk	2.401	2.318

Bron: MOOI! Zoetermeer.

* drempeloverschrijdingen, geen unieke personen

3.1.7**Uitgaansgelegenheden**

Zoetermeer kent diverse gelegenheden waar de jeugd kan uitgaan: het Stadshart is het uitgaansgebied van Zoetermeer. Hier zijn onder andere de bioscoop, een theater, en diverse clubs, café's en restaurants gevestigd.

De laatste tijd vinden er ook veel feesten en evenementen plaats buiten dit gebied. Hoe de jeugd zijn vrije tijd besteedt, komt aan de orde in paragraaf 3.2.

3.2 Hoe besteedt de jeugd zijn vrije tijd?

Deze paragraaf bevat gegevens hoe de jeugd zijn/haar vrije tijd besteedt binnen- en buitenshuis. Vrijtijdsbesteding door participatie komt in paragraaf 3 ter sprake.

3.2.1 Vrijtijdsbesteding

Door de GGD Zuid-Holland West is in 2010 aan de ouders van de 2 t/m 11 jarige Zoetermeeders gevraagd hoeveel tijd per dag hun kind(eren) besteedt (besteden) aan een aantal vrijetijdsbestedingen. Hieruit blijkt dat bijna een kwart van de kinderen in deze leeftijdscategorie meer dan twee uur per dag voor de tv of beeldscherm zit.

Tabel 3.4 Vrijtijdsbesteding in uren per dag van 2 t/m 11-jarigen

bezigheid:	< 1/2 uur per dag	1/2 tot 2 uur per dag	> 2 uur per dag
Buitenspelen	23%	62%	15%
TV/DVD kijken	18%	70%	11%
Computeren	74%	16%	9%
Totaal beeldscherm (TV/computer)	14%	62%	24%

Bron: GGD2012.

Uit het Jongerenonderzoek 2010 van de GGD Zuid-Holland West blijkt dat 3% van de jongeren van 12 t/m 18 jaar minder dan een half uur per dag aan tv kijken of computeren (niet voor school) besteedt. Bijna een kwart van de jongeren (23%) doet dit een half uur tot twee uur per dag, en 74% besteedt hier veel tijd aan. Dat wil zeggen meer dan twee uur per dag.

3.2.2 Sport- en spelactiviteiten

Zoals hiervoor vermeld worden de sport- en spelactiviteiten in de wijken verzorgd door de combinatiefunctionarissen. In tabel 3.5 staat hoeveel jongeren aan de diverse activiteiten hebben deelgenomen.

Tabel 3.5 Aanbod en aantal deelnemers per activiteit

Activiteit	2.010	2.011
Brede School	7.647	7.868
Kennismakingscursussen	2.578	2.088
Schoolsporttoernooien	2.800	2.916
Speelmeer	26.504	24.551
Sport op school (BO) en oriëntatie VO	4.430	9.032
Sport- en spelinstuif	4.376	4.982
Zoethout	8.046	8.355
Overig	6.184	3.124
Totaal	62.565	62.916

Bron: Gemeente Zoetermeer, afd. Welzijn / Beleid / Jeugd, Onderwijs en Sport.

Met name de sport op school (+104%) en de sport- en spelinstuiven hebben het goed gedaan (+ 14%). Ook het deelnemersaantal aan de Zoethoutactiviteiten steeg (+4%) ten opzichte van de cijfers van 2010. Daarentegen hadden de kennismakingscursussen minder deelnemers (-19%).

3.2.3 Sport- en cultuurcheque

In 2011 hebben in totaal 595 kinderen van rond de 8 jaar een cheque ingeleverd bij één van de aanbieders. Denk hierbij aan verenigingen die balsporten aanbieden, atletiek, voetbal, tennis, cultuuraanbieders, muziekverenigingen, schermen, voetbal, scouting etc.

De gemeente is erg blij dat verenigingen zich blijven aanmelden bij de regeling. Zo worden de mogelijkheden voor kinderen om de Sport- en cultuurcheque te gebruiken alleen maar groter.

Tabel 3.6 Aantal deelnemers per activiteit in 2011

	aantal	%
Balsporten	175	29%
Cultuur	106	18%
Gymnastiek	83	14%
Zwemmen	50	8%
Overig	181	30%
Totaal	595	100%

Bron: Gemeente Zoetermeer, afd. Welzijn / Beleid / Jeugd, Onderwijs en Sport.

Van de 8-jarigen heeft 42% in 2011 gebruik gemaakt van de Sport- en cultuurcheque.

3.2.4 Lichaamsbeweging

Basisschoolleerlingen hebben nog veel vrije tijd. Of zij voldoende lichaamsbeweging hebben is door de GGD Zuid-Holland West in 2010 aan hun ouders gevraagd in het Onderzoek Kinderen 0 t/m 11 jaar. Met lichaamsbeweging worden allerlei activiteiten bedoeld waardoor het hart sneller gaat kloppen. Lichaamsbeweging kan sport zijn (tijdens of buiten school), maar ook fietsen of lopen naar school of bijvoorbeeld voetballen of skeeleren op straat.

Uit dit onderzoek blijkt dat 53% van de Zoetermeerse 4 t/m 11-jarigen niet voldoet aan de Nederlandse norm gezond bewegen. Deze norm is voor jeugdigen onder de 18 jaar: dagelijks 1 uur matig intensieve lichaamsbeweging. 47% voldoet dus wél aan de norm.

Aan de fitnorm – dagelijks 20 minuten intensieve lichaamsbeweging - voldoet 62% van de 4 t/m 11-jarigen. Worden deze twee normen met elkaar gecombineerd, dan voldoet 74% van de 4 t/m 11-jarigen aan de zgn. Combinorm⁸.

Verder blijkt uit dit onderzoek dat 25% van de 4 t/m 11 jarigen (bijna) nooit sport bij een sportvereniging; 58% sport 1-2 dagen per week, 15% 3-4 dagen en 1% zelfs 5-6 dagen per week.

Buiten school en sportvereniging (bijvoorbeeld op straat) wordt door 13% van deze leeftijdsgroep (bijna) nooit gesport. 87% doet dit dus wel – volgens hun ouder(s)/verzorger(s).

In het Jongerenonderzoek 2010 van de GGD Zuid-Holland West zijn ook enkele vragen gesteld over (sportieve) activiteiten. Dit onderzoek werd gehouden onder jongeren van 12 t/m 18 jaar. Van deze jongeren voldoet 25% aan de Nederlandse Norm gezond bewegen.

Verder geeft 71% aan tijdens schooltijd 1-2 dagen per week te sporten. Bij een sportvereniging sport 29% drie dagen of meer per week.

Een kwart van de jongeren sport (bijna) nooit.

Tabel 3.7 Hoeveel dagen per week sport je?

12-18 jaar	(bijna) nooit	1-2 dagen per week	>= 3 dagen per week
Sporten tijdens schooltijd	22%	71%	7%
Sporten bij een sportvereniging	37%	34%	29%
Sporten buiten school en sportvereniging om	26%	30%	45%

Bron: GGD 2011.

⁸ Combinorm: Combinatie van de NNGB en de fitnorm: dagelijks 1 uur lichamelijke beweging en/of 3 dagen of meer per week 20 minuten of langer intensieve lichaamsbeweging

3.2.5 Jongerenwerk

Uit de resultaten van de jeugdomnibussenquête 2012 blijkt dat 32% van de 12 t/m 23 jarigen van het bestaan weet van de activiteiten van het jongerenwerk.

Van deze respondenten heeft 6% het laatste jaar wel eens deelgenomen aan deze activiteiten.

3.2.6 Jongerencentra

Uit de jeugdomnibussenquête 2012 blijkt verder dat 11% van de 12 t/m 18-jarigen wel eens in het jongeren centrum in zijn of haar buurt geweest, waarbij de vrije inloop en de sportactiviteiten de meest bezochte activiteiten zijn.

Verder heeft 30% wel van het jongeren centrum in zijn of haar buurt gehoord, maar is er nooit geweest. De vrije inloop en de sportactiviteiten zijn het meest bekend: 65% (n=185) van deze groep respondenten kent deze activiteiten.

3.2.7 Jongerencoaches

Een jongere met problemen (bijvoorbeeld thuis, op school of met drugs, alcohol of geld) kan worden geholpen door een ambulante jongerencoach. Dat is een jongerenwerker die individuele jongeren begeleidt. Uit de jeugdomnibussenquête blijkt dat 16% van de 12 t/m 26 jarigen op de hoogte is van het bestaan van de ambulante jongerencoaches.

Van de respondenten die wisten dat er jongerencoaches zijn heeft slechts 2% contact gehad met zo'n coach.

3.2.8 Uitgaan

In de Jeugdomnibussenquête Zoetermeer van 2012 is aan jongeren van 16 t/m 26 jaar een aantal vragen gesteld over uitgaan. Uit dit onderzoek blijkt dat de meesten van hen, namelijk 87%, het laatste jaar wel eens in Nederland zijn uitgegaan.

Van de respondenten is 72% wel eens uitgegaan in Zoetermeer. Er bestaat geen duidelijke relatie met de leeftijd. Van de 16 t/m 18 jarigen is 72% wel eens uitgegaan in Zoetermeer, bij de 19 t/m 22 jarigen ligt dit percentage op 75%, en bij de 23 t/m 26 jarigen op 70 procent.

De respondenten die in Zoetermeer zijn uitgegaan, deden dat het laatste jaar gemiddeld 12 keer. 55% heeft in die periode de Queen of Hearts bezocht, 48% Spetters en 40% Club Hipp/Sushiclub. Andere uitgaansgelegenheden werden minder vaak bezocht.

Veiligheid tijdens uitgaan

Uit de jeugdomnibussenquête 2012 blijkt verder dat 36% van de jongeren tussen de 16 en 26 jaar in Zoetermeer plekken of uitgaansgelegenheden kent, waar ze tijdens het uitgaan liever niet komen omdat ze zich daar niet veilig voelen.

Verder is 16% tijdens het uitgaan in Zoetermeer wel eens slachtoffer geweest van een misdrijf en/of lastig gevallen door nare mensen. Meer dan de helft van de respondenten vindt dat het invoeren van cameratoezicht het uitgaan in Zoetermeer veiliger heeft gemaakt en 75% is tevreden of zeer tevreden over het deurbelied in het Zoetermeerse uitgaansleven.

In het algemeen voelt 93% van de jongeren van 16 t/m 26 jaar zich veilig of zeer veilig tijdens het uitgaan in Zoetermeer.

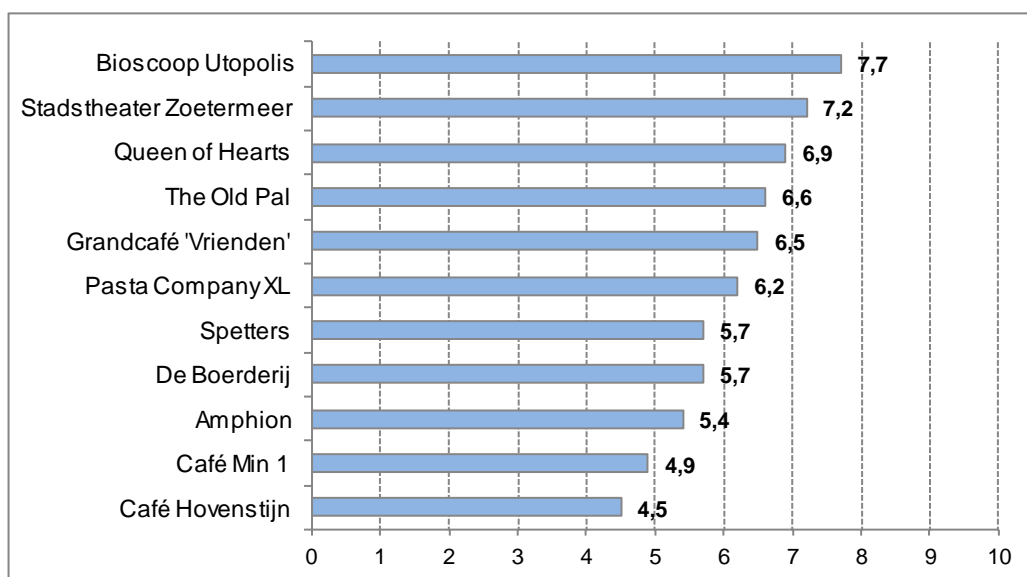
Uitgedrukt in een rapportcijfer geven ze een 6,9 aan hun gevoel van veiligheid tijdens het uitgaan in Zoetermeer.

Beoordeling uitgaansgelegenheden

In de jeugdomnibussenquête 2012 is aan de 12 t/m 26-jarigen gevraagd naar hun oordeel over elf uitgaansgelegenheden in Zoetermeer. De bioscoop, met een gemiddeld cijfer van 7,7 scoort het hoogst, gevolgd door het Stadstheater Zoetermeer met een 7,2. Met een 4,5 eindigt Café Hovenstijn als laatste.

Figuur 3.1 Elf uitgaansgelegenheden, naar gemiddeld rapportcijfer

Bron: ZTM 2012b.

Gevraagd naar een rapportcijfer voor alle uitgaansgelegenheden, gaven de respondenten hiervoor gemiddeld een 5,6. De jongste respondenten (12-15 jaar) zijn, met een gemiddeld cijfer van 6,6 het meest tevreden over de Zoetermeerse uitgaansgelegenheden. De 16-18 jarigen gaven gemiddeld een 5,6; de 19-22 jarigen een 4,7 en de 23-26 jarigen een 5,1.

3.2.9 Actief op sociale netwerken

Aan alle respondenten in de Jeugdmonibusenquête 2012 is gevraagd aan te geven op welke sociale netwerken ze actief zijn. Ze konden kiezen uit een lijstje met voorgecodeerde antwoorden maar er was ook ruimte voor een ander antwoord.

Bijna driekwart van de respondenten gebruikt Facebook zoals tabel 3.8 laat zien. Twitter en Hyves worden daarna het meest gebruikt. LinkedIn blijkt maar door 9% van de jongeren uit het onderzoek gebruikt te worden; 9% is niet actief op sociale netwerken.

In totaal zijn er nog 204 'andere' antwoorden gegeven.

Tabel 3.8 Sociale netwerken waarop 12 t/m 26-jarigen actief zijn*

Genoemd sociaal netwerk	Aantal keren genoemd	in % van het totaal aantal respondenten
Hyves	686	42%
Facebook	1188	72%
Twitter	707	43%
LinkedIn	143	9%
Anders	204	12%
Niet actief	139	9%
Totaal aantal respondenten: 1640		

* men mocht meerdere antwoorden geven

* Bron: Jeugdmonibusenquête 2012

3.2.10 Natuur, milieu en duurzaamheid

Van de 12 t/m 26 jarigen zegt 13% zelf actief te zijn op het gebied van natuur, milieu en/of duurzaamheid, zo blijkt uit de jeugdomnibussenquête 2012. Wanneer gekeken wordt naar de feitelijke activiteiten van deze 13% valt op dat zij met name activiteiten uit het eigen huishouden noemen: afval scheiden, energiebesparing en tuinieren.

3.2.11 Bezoek parken

In de jeugdomnibussenquête 2012 zijn vragen gesteld over parken en groengebieden in Zoetermeer en de directe omgeving. Elke respondent van 12 t/m 26 jaar kon drie gebieden aangeven waarin hij of zij in de twaalf maanden voorafgaand aan de enquête het meest is geweest. Het Noord-Aagebied, het Westerpark, het Van Tuyllpark, het Balijbos (+Floriadepark) en het Buytenpark zijn het meest genoemd, namelijk door 24% van de respons (Buytenpark) tot 46% van de respons (Noord-Aagebied). De overige parken worden aanmerkelijk minder genoemd.

3.2.12 Voorzieningengebruik

In de jeugdomnibussenquête 2012 is voor acht verschillende voorzieningen in de openbare ruimte aan de respondenten gevraagd van welke ze in de eigen buurt wel eens gebruik hebben gemaakt. Het gaat om de volgende voorzieningen: trapveld, basketbalveld/volleybalveld, tafeltennistafel, fietscrossbaan, skatebaan, pannakooi, fitnesstoestellen, Jongerenontmoetingsplek.

Uit de enquête blijkt dat tweederde (64%) van de 12 t/m 17 jarigen minstens één van de voorzieningen heeft gebruikt. 36% heeft geen enkele voorziening gebruikt.

Het trapveld en de basket- en volleybalvelden werden met resp. 38% en 35% het meest genoemd door de respondenten.

3.2.13 Bekendheid JIP

In de Jeugdomnibussenquête 2012 is aan jongeren van 12 t/m 26 jaar gevraagd of ze weten waar ze (anoniem) terecht kunnen als ze een vraag hebben over bijvoorbeeld veilig vrijen, problemen thuis, bijbaantjes, schoolkeuze of op jezelf wonen. Iets meer dan een derde van de respondenten zegt te weten waar ze dan terecht kunnen. De meeste respondenten noemen daarbij het Jongeren Informatie Punt (JIP).

Direct gevraagd naar de bekendheid van het JIP zegt 46% bekend te zijn met deze voorziening.

3.3 Vrijtijdsbesteding in vorm van participatie

De gemeente stimuleert jongeren om actief mee te doen in de stad. Deze paragraaf geeft informatie over de participatie van de jeugd.

3.3.1 Jongerenparticipatie

In 2010 is jongerenparticipatie breder opgepakt dan voorgaande jaren. De gemeente probeert met Jongerenparticipatie de Zoetermeerse jongeren meer te betrekken bij hun stad en de gemeente. Hiervoor worden zijn de volgende projecten uitgevoerd.

Jongerenambassadeurs

De jongerenambassadeurs zijn sinds 2010 actief. Dit is een groep jongeren tussen de 15 en 25 jaar die de gemeente gevraagd en ongevraagd advies geven over diverse onderwerpen. In de twee jaar dat zij actief zijn, hebben zij adviezen geschreven over onder andere: koopzondagen, tegengaan van vandalisme, Integraal Jeugdbeleid en de visie Binnenstad. Hiernaast hebben de Jongerenambassadeurs diverse activiteiten georganiseerd om met andere Zoetermeerse jongeren in contact te komen.

Het blijkt dat 18% van de jongeren van 12 t/m 26 jaar weet van het bestaan van jongeren-ambassadeurs (Jeugdomnibusenquête 2012).

Gemeentelijke jongerenwebsite - Facebook

Speciaal voor de Zoetermeerse jongeren is er gemeentelijke jongerenwebsite waar jongeren informatie over hun stad, de gemeente en belangrijke links kunnen vinden. Hiervoor kunnen zij terecht op www.zoetermeer.nl/jongeren. Tegenwoordig mag 'social media' niet ontbreken en is er sinds 2011 een jongeren facebookpagina van de gemeente; www.facebook.com/gemeentezoetermeerjongeren. De jongeren die deze pagina 'liken' krijgen via facebook de laatste nieuwtjes binnen.

X-ZJON!

Jongeren die zelf een leuke activiteit willen organiseren, kunnen gebruik maken van X-ZJON! subsidiepot. In 2010 en 2011 zijn er diverse festivals, muziekvideo's, sporttoernooien en andere activiteiten georganiseerd voor en door jongeren.

Slechts 6% van de 12 t/m 23-jarigen weet van het bestaan van X-ZJON!, zo blijkt uit de jeugdomnibusenquête 2012.

Stadhuis van Democratie

In 2010, 2011 en 2012 hebben diverse scholen van alle onderwijstypen meegedaan aan jongerendebatten op het Stadhuis. Met een jury die bestaat uit personen van de lokale politiek wordt er gedebatteerd over maatschappelijke thema's en over actuele thema's binnen Zoetermeer.

Met 'Stadhuis van Democratie' wordt beoogd om meer leerlingen het stadhuis te laten bezoeken om de democratie te leren kennen, waarbij specifieke aandacht is voor debatteren als belangrijk onderdeel van het politieke proces.

In de afgelopen drie jaar zijn in totaal zeventien debatbijeenkomsten en twee leraartrainingen in de raadzaal georganiseerd waaraan alle schooltypen hebben deelgenomen. In totaal hebben ruim 500 leerlingen gedebatteerd in de raadzaal over lokale en maatschappelijk thema's. Ook zijn sommige scholen extra actief op de school en organiseren zij hun eigen debatwedstrijden. Hiernaast is er een programma georganiseerd waarbij leerlingen (havo/vwo) in debat gingen met raadsleden.

Tabel 3.9 Cijfers jongerenparticipatie 2010 en 2011

Cijfers Jongerenparticipatie	2010	2011
Adviezen van jongerenambassadeurs	5	6
Aantal bezoekers jongerenwebsite	*	19.290
Aantal uitgevoerde X-ZJON! activiteiten	5	7

* Omwille van technische problemen met webstatistieken zijn de gegevens over 2010 niet compleet te maken.

3.3.2 Politiek actief

Politiek actief zijn kan op verschillende manieren (bijvoorbeeld door te stemmen bij verkiezingen, door een handtekeningactie op touw te zetten om iets onder de aandacht te brengen of door lid te worden van een politieke (jongeren)partij. Bijna driekwart van de jongeren uit de Jeugdomnibusenquête 2012 geeft aan nog niet politiek actief te zijn (geweest). Eén op de vijf jongeren is al wel (eens) politiek actief (geweest).

3.3.3 Mantelzorg en vrijwilligerswerk

Mantelzorg is het langdurig zorgen voor iemand die ziek, gehandicapt of anderszins hulpbehoevend is. Het gaat om niet-alledaagse en niet-beroepsmatige zorg.

Uit de resultaten van de jeugdomnibusenquete 2012 blijkt dat 3% van de jongeren van 12 t/m 27 jaar mantelzorg verricht. Voor 43% van de betreffende respondenten betekent dit dat zij andere activiteiten veel minder vaak kunnen doen dan ze eigenlijk willen.

Verder doet 13% van de respondenten van 12 t/m 27 jaar vrijwilligerswerk, en heeft een derde van de respondenten (die niet op de basisschool zitten) een maatschappelijke stage gevolgd. Leerlingen op scholen voor voortgezet onderwijs (vmbo, havo, vwo en praktijkonderwijs) moeten tegenwoordig namelijk een maatschappelijke stage doen.

Veruit de meeste (89%) van deze jongeren waren tevreden of zelfs zeer tevreden over hun stage, zo blijkt uit dit onderzoek.

Verder blijkt dat 13% van de jongeren van 12 t/m 27 jaar thuis (al of niet alleen) altijd het huishouden doet; 8% blijkt dat juist nooit te doen, 34% doet vaak het huishouden en 45% doet dit soms.

Verder maakt 23% nooit het eten klaar en doet 20% nooit boodschappen.

BEGRIPPENLIJST

Absoluut verzuim	Een leerplichtige jongere staat niet ingeschreven bij een onderwijsinstelling.
Allochtoon	Persoon van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen personen die zelf in het buitenland zijn geboren en personen die in Nederland zijn geboren. De herkomst wordt bepaald aan de hand van het geboorteland van de persoon zelf of dat van de moeder, tenzij de moeder in Nederland is geboren. In dat geval geldt het geboorteland van de vader.
AMK	Het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling. Het AMK is er voor iedereen die zich zorgen maakt over kinderen in zijn of haar omgeving en denkt aan kindermishandeling.
Autochtoon	Persoon van wie beide ouders in Nederland zijn geboren.
Brede School	Samenwerkingsverband van de gemeente Zoetermeer, de uitvoeringsorganisatie MOOI, de basisscholen, wijkmanagers en aanbieders van activiteiten.
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin.
GGD Zuid-Holland West	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst voor de gemeenten Delft, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer.
HALT	Organisatie voor preventie en bestrijding van jeugdcriminaliteit.
JIP	Jongeren Informatie Punt: een informatiewinkel waar jongeren van 12 tot 25 jaar terecht kunnen met vragen over sex, drugs, geld, gezondheid, wonen en een huis vinden.
Kopklas	Leerlingen die aan het eind van groep 8 onvoldoende taalbeheersing hebben, kunnen gedurende een jaar in de kopklas hun achterstand verkleinen.
Luxe verzuim	Verlof nemen zonder toestemming buiten de schoolvakanties.
Lwoo	Leerwegondersteunend onderwijs.
Migratiesaldo	Het verschil tussen vestiging en vertrek: bij een positief migratiesaldo komen er meer mensen in Zoetermeer wonen dan er vertrekken. Bij een negatief saldo verlaten meer mensen de stad dan er zich vestigen.
NNGB	Nederlandse Norm Gezond Bewegen.
Niet-westerse allochtoon	Allochtoon met als herkomst een van de landen in de werelddelen Afrika, Latijns-Amerika en Azië (excl. Indonesië en Japan) of Turkije.
OAB	Onderwijsachterstandenbeleid.
OTS	Ondertoezichtstelling: is een maatregel waarbij ouders tijdig hulp en toezicht krijgen bij de opvoeding van hun minderjarige kind(eren).

PGO	Preventief Gezondheidsonderzoek in groep 2 en groep 7 van de basisonderwijs en groep 2 van het voortgezet onderwijs.
REC	Regionale Expertise Centra: clustering van speciale scholen. REC1: visueel gehandicapt, REC2: auditief gehandicapt, REC3: lichamelijk en/of verstandelijke handicap en/of meervoudig gehandicapt waarbij een lichamelijke of verstandelijke handicap dominant is, REC4: gedragsstoornissen en/of psychiatrische problemen (scholen voor zeer moeilijk opvoedbaren, scholen voor langdurig zieken, scholen verbonden aan pedagogische instituten.
Relatief verzuim	De leerplichtige jongere bezoekt de onderwijsinstelling niet regelmatig.
RMC	Regionale Meld- en Coördinatiefunctie. Heeft als taak jongeren te registreren in de leeftijd van 14 tot 23 jaar die de school hebben verlaten zonder startkwalificatie en te begeleiden terug naar school zodat ze alsnog de startkwalificatie kunnen halen.
Sbo	Speciaal basisonderwijs.
Schakelklas	Leerlingen in primair onderwijs die taalachterstand hebben krijgen gedurende een schooljaar taalonderwijs waarna zij in staat zijn om het onderwijs op hun eigen niveau te vervolgen.
Schoolbegeleiding	Extra pedagogische en didactische ondersteuning voor onderwijsinstellingen in het primair onderwijs.
SchoolmaatschappelijkWerk	Schoolmaatschappelijk werk biedt extra mogelijkheden om een zorgleerling te helpen en werkt nauw samen met de leerling, de school en de ouders/verzorgers.
Schoolsoorten	vmbo = voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs havo = hoger algemeen voortgezet onderwijs vwo = voorbereidend wetenschappelijk onderwijs mbo = middelbaar beroepsonderwijs hbo = hoger beroepsonderwijs wo = wetenschappelijk onderwijs
SIZO	Snelle Implementatie van ICT in het Zoetermeerse Onderwijs.
Starterslening	Deze lening overbruggt het verschil tussen de aankoopkosten en het bedrag dat de starter maximaal kan lenen volgens de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) tot een maximum van € 40.000,00. De lening heeft gunstige voorwaarden. De eerste drie jaar is de lening aflossings- en rentevrij. Daarna bekijkt de gemeente de financiële draagkracht van de aspirant-koper opnieuw en dan volgt – afhankelijk van de uitkomst – een aanpassing van de te betalen rente en aflossing. De starterslening is toepasbaar op koopwoningen met een maximale verwervingsprijs van € 185.000,00.
Startkwalificatie	Een diploma op minimaal mbo-2-, havo- of vwo-niveau.
Tienermoeder	Moeder van 19 jaar of jonger per 1 januari van het referentiejaar. Hierbij gaat het om de leeftijd van de moeder op 31 december van het jaar daarvoor.
Voortijdig schoolverlaten	Iemand die het (bekostigd) onderwijs heeft verlaten en niet in het bezit is van een startkwalificatie.

Vso	Voortgezet speciaal onderwijs.
VSV-er	Voortijdig schoolverlater.
VVE	Voor- en Vroegschoolse educatie. Voorscholen: bestemd voor kinderen van 2,5 tot vier (peuterspeelzalen), vroegscholen: bestemd voor kleuters in groep 1 en 2 (basisscholen met VVE).
Westerse allochtoon	Allochtoon met als herkomst een van de landen van de werelddelen Europa (excl. Turkije), Noord-Amerika en Oceanië of Indonesië of Japan. Op grond van hun sociaal-economische en sociaal-culturele positie worden allochtonen uit Indonesië en Japan tot westers allochtonen gerekend. Het gaat vooral om mensen die in het voormalig Nederlands-Indië zijn geboren en werknemers van Japanse bedrijven met hun gezinnen.
Zorgmelding	Melding voor schorsingen en opvallend/langdurig verzuim.

BIJLAGEN

Bijlage 1

Jeugd per 1-1-2012, naar wijk en leeftijdsklasse, in %

	0-3	4-11	12-17	18-26	Totaal
Centrum	16%	14%	12%	18%	15%
Meerzicht	12%	11%	10%	12%	11%
Buytenw. de L.	14%	14%	15%	15%	14%
Seghwaert	14%	13%	13%	15%	14%
Noordhove	6%	7%	8%	8%	7%
Rokkeveen	13%	16%	21%	18%	17%
Oosterheem	24%	25%	20%	15%	20%
Ind. + Buitengebied	0%	1%	1%	1%	1%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

Bijlage 2

Aantal jongeren met een WIJ-uitkering, per eind december 2011, naar wijk

	Aantal	%
Centrum	60	27%
Meerzicht	46	20%
Buytenw. de L.	31	14%
Seghwaert	35	16%
Noordhove	8	4%
Rokkeveen	9	4%
Oosterheem	23	10%
Verspreid	13	6%
Totaal	225	100%

Bron: Gemeente Zoetermeer, Inwoners / WZI.

Bijlage 3

Aantal Zoetermeerse Bibliotheekleden van 0 t/m 26 jaar, naar wijk, per 1-12-2011

	0-3 jaar	4-11 jaar	12-17 jaar	18-26 jaar	Totaal
Centrum	260	1.086	1.022	349	2.717
Meerzicht	136	839	848	260	2.083
Buytenwegh de Leyens	228	1.059	1.178	370	2.835
Seghwaert	272	1.188	1.049	339	2.848
Noordhove	93	558	656	169	1.476
Rokkeveen	283	1.488	1.733	469	3.973
Oosterheem	386	2.140	1.603	321	4.450
Ind. + Buitengebied	1	24	32	5	62
Totaal	1.659	8.382	8.121	2.282	20.444

Bron: Bibliotheek Zoetermeer, bewerking O&S, Gemeente Zoetermeer.

Bijlage 4

Aantal Zoetermeerse Bibliotheekleden van 0 t/m 26 jaar, naar wijk, per 1-12-2011, afgezet tegen de desbetreffende bevolkingsgroep

	0-3 jaar	4-11 jaar	12-17 jaar	18-26 jaar	Totaal
Centrum	28%	70%	91%	14%	45%
Meerzicht	20%	66%	90%	16%	46%
Buytenwegh de Leyens	28%	69%	89%	17%	49%
Seghwaert	34%	80%	92%	16%	52%
Noordhove	28%	71%	88%	15%	50%
Rokkeveen	39%	83%	89%	19%	57%
Oosterheem	28%	74%	88%	15%	54%
Ind. + Buitengebied	4%	35%	55%	6%	26%
Totaal	29%	74%	89%	16%	51%

Bron: Bibliotheek Zoetermeer, GBA-Zoetermeer; bewerking O&S, Gemeente Zoetermeer.

BRONNEN

BJZHLZH 2012. Bureau Jeugdzorg Haaglanden in cijfers, Factsheet voor de gemeente Zoetermeer over 2011. Bureau Jeugdzorg Haaglanden/Zuid-Holland, 2012.

CBS, Statline.

CKC2012. Centrum voor Kunst en Cultuur, jaarverslag 2011, Zoetermeer, 2012.

DUO.nl

Gemeentelijke Basisadministratie Zoetermeer.

Gemeentelijke leerplichtadministratie, Zoetermeer.

GGD 2011. Tabellenboek Jongerenonderzoek 12 t/m 18 jarigen 2010 Gemeente Zoetermeer. GGD Zuid-Holland West, Zoetermeer, december 2011.

GGD 2012. Tabellenboek Onderzoek Kinderen 0 t/m 11 jaar 2010 Zoetermeer, GGD Zuid-Holland West, Zoetermeer, februari 2012.

GGD 2011b. KIVPA-onderzoek 2010-2011, GGD Zuid-Holland West.

GGD Zuid-Holland West, PGO's 2006-'07 t/m 2009-'10.

Haaglanden 2012, Sociale huurmarkt Haaglanden, Aanbodrapportage 2011 Tabellenboek, Explica, Rotterdam, februari 2012.

Halt Hollands Midden Haaglanden 2011. Jaarbericht 2010, Halt Hollands Midden Haaglanden, 2011.

Halt Hollands Midden Haaglanden 2012. Jaarbericht 2011, Halt Hollands Midden Haaglanden, 2012.

Halt Hollands Midden Haaglanden, Jaaroverzicht 2011 Zoetermeer.

Jeugdformaat 2012. Factsheet feiten en cijfers 2011, jeugdformaat in gemeente Zoetermeer. Stichting Jeugdformaat, 2012.

JSO 2011. Jaarverslag 2010 JIP Zoetermeer, JSO expertisecentrum voor jeugd, samenleving en ontwikkeling, 2010.

JSO 2012. Jaarverslag 2011 JIP Zoetermeer, JSO expertisecentrum voor jeugd, samenleving en ontwikkeling, 2011.

JSO 2012b. Jaarverslag 2011 Opvoedbureau Zoetermeer Gemeente Zoetermeer, februari 2012.

JGZZHW 2011. Rapportage Zoetermeer Basistaken 0-4 en 4-19 2011. Jeugdgezondheidszorg Zuid-Holland West, 2012.

KWIZ 2012. Armoedemonitor Zoetermeer 2012, KWIZ, Groningen, juli 2012.

MEE 2010. Schoolmaatschappelijk werk Zoetermeer. Verslag schooljaar 2009-2010 MEE Zuid-Holland Noord, 2010.

+ SUPPORT2011. Schoolmaatschappelijk werk Zoetermeer. Verslag schooljaar 2010-2011, +SUPPORT, 2011.

Meerpunt. Centrum voor Jeugd en Gezin Zoetermeer.

Ministerie van Veiligheid en Justitie, Dienst Justitiële Inrichtingen.

OPOZ, Stichting Openbaar Primair Onderwijs Zoetermeer.

Politie Haaglanden, HKS.

Probiblio; Bibliotheek Zoetermeer.

Stichting MOOI; Brede School Zoetermeer.

SMW 2011. SMW Haaglanden. Evaluatie schoolmaatschappelijk werk schooljaar 2010-2011, 2011.

UWV Werkbedrijf, Amsterdam.

ZTM 2011. Jaarverslag Leerplicht/RMC 2010-2011, Gemeente Zoetermeer, 2011.

ZTM 2012. Omnibusenquête 2011, diverse deelrapporten, Gemeente Zoetermeer, 2012.

ZTM 2012b. JeugdOmnibusenquête 2012, diverse deelrapporten, Gemeente Zoetermeer, 2012.